

JA' TI C'U CHE'EL LAJ SPUCBE SC'OPILAL TI CAJVALTIQUE TI JCHOLC'OPETIQUE

Ja' sc'opilal ti i'albatic ti chtal xa ti Ch'ul Espíritue

¹ Teófilo, ti hun ti laj xa jtacbot talele, ho'on ti Lucasune, laj jcholbot ava'i scotol ti c'usi lic spas ti Jesuse xchi'uc scotol ti c'usi lic yac' ti a'yele.

² Ja'to c'alal ista yorail imu batel ti vinajele ja' laj xa calbot scotol obi. Ti ora to yan ti c'usi chacalbote. C'alal mu to chmu batel ti Jesuse, ti sventa ti Ch'ul Espíritue laj spas comel ti mantal ti much'utic tstac batele, ja' ti jcholc'opetique, ja' ti t'ujbilic yu'une. ³ C'alal i'ech' xa ti svocole, cuxul laj yac' sba ti q'uelel ti stojolic. Ep vuelta laj yac' señail ti icuxi xae. Cha'vinic c'ac'al laj yac' sba ti q'uelel ti stojolic. Laj xcholbe ya'yic ti c'utic x'elan tspanvan ti mantal ti Diose.

⁴ C'alal te stsoboj sbaic xchi'uc ti Jesuse, hech ipasatic ti mantal:

—Mu to me xaloq'uic batel li' ti Jerusalén li'to. Ta me xamalaic ja'to mi laj xa avich'ic ti Ch'ul Espíritue ti yalaj ti Jtotique ti chacac'boxuque hech chaj c'u che'el calojboxuc. ⁵ Laj yac'boxuc avich'ic ho' ti Juane. Po'ot xa chacac'boxuc avich'ic ti Ch'ul Espíritue ti ho'one —xchi ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti smantal ti laj yal comel ti Jesuse

⁶ Hech yu'un ti c'alal te stsoboj sbaic xchi'uc ti Jesuse, hech lic sjac'beic ti Jesuse:

—Cajval, ¿mi po'ot xa chavac' chi'ochtutic ti ajvalil yu'un hech ti jventain jbatutic jtuctutic yan vuelta? —xchiic. ⁷ Hech itac'av ti Jesuse:

—Mu persauc chana'ic ti c'usi ora chc'ot ti pasele. Ja' sna' stuc ti Jtotic Diose. Ja'to ti c'usi ora snopoj stuc ti Jtotic Diose, ja'to chc'ot ti pasel. ⁸ Ti ho'oxuque ja' no'ox aventaic chacholbun jc'opilal li' ti Jerusalén li'to xchi'uc ti sjoylejal jlumaltic xchi'uc ti slumal Samaria xchi'uc ti sjoylejal balumil. Yu'un ch-an yip avo'ntonic ti c'alal ch-och ti avo'ntonic ti Ch'ul Espíritue —xchi comel ti Jesuse.

⁹ C'alal hech laj yal ti Jesuse, ti jcholc'opetique laj sq'uelic ti imu batel ti Jesuse. Sq'uelojic ich'ay batel ti toc ti Jesuse. ¹⁰ C'alal yac'oj sba sq'uelic ti ibat ti vinajel ti Jesuse, ti ora ivinaj jun to cha'vo' viniquetic x'elan te ti sts'elic. Sac sc'u' slapojic ti xcha'va'alique. ¹¹ Hech i'albatic:

—Galileaetic, ¿c'u yu'un chaq'uelic vinajel? Ja' ti Jesuse ti imu xa batel ti vinajel ti laj avilique, ja' chcha'tal nixtoc. Hech chaj c'u che'el isut batel, ja' no'ox hech chcha'tal nixtoc —x'utatic.

Ja' sc'opilal ti laj st'ujic ti much'u tstsache comel yabtel ti Judase

¹² Ti jcholc'opetique te oyic xchi'uc ti Jesuse te ti vits Olivatic c'alal laj sta yorail imu batel ti vinajel ti Jesuse. O'lol ora xil sbaic ti Jerusalem xchi'uc ti vitse. C'alal ibat xa ti Jesuse hech isutic batel ti Jerusalén ti jcholc'opetique. ¹³ C'alal ic'otic ti Jerusalén, i'ochic batel ti na. Imuic batel ti cuarto te ti xcha'cajal na ti bu xch'amunojic ti nae. Ja' ti Pedroe xchi'uc ti Juane xchi'uc ti Jacoboe xchi'uc ti Andrese xchi'uc ti Felipee. Xchi'uc ti Tomase

xchi'uc ti Bartolomee xchi'uc ti Mateoe xchi'uc ti Jacoboe, ja' ti snich'on ti Alfeoe. Xchi'uc ti Simone, ja' ti xchi'inoj ono'ox ti much'u hech yo'ntonic ti mu me stsalatic yu'un yan ajvalil. Xchi'uc ti Judase, ja' ti snich'on ti Jacoboe. ¹⁴ Scotol c'ac'al jtos yo'ntonic laj sc'oponic Dios. Te stsoboj sbaic xchi'uc antsetic xchi'uc ti Mariáe, ja' ti sme' ti Jesuse, xchi'uc ti yits'inabtac ti Jesuse.

¹⁵ Ja' hech yorail laj sva'an sba ti Pedroe ti c'alal te stsoboj sbaic xchi'uc ti yan quermanotique. Oy van ciento veinte ti vo' te stsoboj sbaic. Hech laj yal ti Pedroe:

¹⁶ —Quermanotac, persa ic'ot sc'op ti Diose ti ts'ibabil comel ti sune. Ti Ch'ul Espiritue vo'one laj xch'amumbe ye ti Davide yu'un laj yalbe comel sc'opilal ti Judase, ja' ti much'u j'ic'vanej yu'un hech c'ot stsaquic ti Jesuse. ¹⁷ Ja' lajchavo'untutic xchi'uc ti Judase. Ti Diose co'ol laj yac'buntutic cabteltutic xchi'uc —xchi ti Pedroe.

¹⁸ (Ti Judase itojat yu'un ba spas ti c'usi chopole. Patil ba sutes ti taq'uine, hech yu'un ti much'u laj yich' ti taq'uine ja' ba sman balumil xchi'uc. Hech yu'un ti Judase ja' te ba smil sba. Ma'uc no'ox yu'un te joc'ol icom hech chaj c'u che'el snopoj. Ja' ip'aj yalel, patal ic'ot. Hech it'om xch'ut, iloc' scotol sbiquil. ¹⁹ Ipuc sc'opilal. Scotol laj ya'ibeic sc'opilal ti much'utic te nacajtíc ti Jerusale. Acéldama laj sbiin ti balumile. Ja' ch'ich' balumil sbi c'alal jelavesbil.)

²⁰ Hech laj yal uc ti Pedroe:

—Hech ts'ibabil ti q'uejoj:

J'ech'el te jeluc o ti slume ti bu chchame.

Mu'yuc much'u chnaqui te o,

ti xchie.

Hech ts'ibabil uc ti oy much'u tstsacbat yabtel, ti xchie.

²¹ Hech yu'un persa ch-och ti t'ujel junuc ti much'utic scotol c'alal laj xchi'inuntutic xchi'uc ti Cajvaltíc Jesuse c'alal nixanav xchi'uc yu'un hech co'ol ti jpucbetutic sc'opilal ti Jesuse ti icha'cuxie.

²² Hech yu'un ac'o ochuc ti t'ujel junuc ti much'u scotol laj yil ti c'alal i'ac'bat yich' ho' ti Jesuse yu'un ti Juane ja'to c'alal ista yorail imu batel ti vinajel laj quiltutic xchi'uc —xchi ti Pedroe.

²³ Hech i'och ti t'ujel yu'unic cha'vo' viniquetíc. José Barsabás sbi ti june. Justo ja' sjol sbi uc. Matías sbi ti yane. ²⁴ Hech laj sc'oponic Dios:

—Cajval, ho'ot xavojtiquimbe yo'ntonic scotol crixchanoetic. Ti xcha'va'alic li'to ac'bun jna'tutic ti much'u t'ujbil avu'une, ²⁵ yu'un ch-och ti abtel ti atojol, yu'un ch-och ti jcholc'op avu'un. Ja' tstsacbe yabtel ti Judase. Yu'un ti Judase laj scomes ti yabtele, ba yich' vocol sbatel osil —xchiic ti stojol ti Diose.

²⁶ Hech yu'un laj spasic al yu'un tsq'uelic ti much'u tstsacbe yabtele. Ic'ot ti sventa ti Matíase. Hech i'och ti jcholc'op uc. Ja' lajchavo' ic'otic xchi'uc obi.

2

Ja' sc'opilal ti ital ti Ch'ul Espíritue

¹ Ti judioetique tspasic q'uin chac'beic smoton ti Diose ti c'alal ihu' xa yu'unic ti sc'ajojique. Ja' Pentecostés sbi ic'ot yu'un ti cincuenta c'alal xil sbaic xchi'uc ti q'uin pascuae. Hech yu'un

c'alal ista yorail ti mero sc'ac'alil q'uin Pente-costese, te stsoboj sbaic ti jcholc'opetique xchi'uc ti jch'unojeletique. ² Oy c'usi tsots ic'opoj laj ya'yic iyal tal ti vinajel. Hech chaj c'u che'el x'i'et no'ox chtal ic' laj ya'yic scotolic ti bu nacajtique. ³ Laj yilic jun to yat c'oc' x'elan hul pucuc ti stojol jujun. ⁴ Scotolic inoj ti yo'ntonic ti Ch'ul Espíritue. Lic c'opojuc ti yantic c'opetic, c'usuc no'ox c'opal i'ac'bat ti yo'ntonic yu'un ti Ch'ul Espíritue.

⁵ Yu'un talemic ti Jerusalén ti judioetique ti buc no'ox puquemic ti jlumaltic, ho'ucutic ti yanlum crixchanoucutive, yu'un tal yaq'uic smoton Dios ti yorail ti q'uine hech chaj c'u che'el yaloj ti Diose. Hech yu'un talemic ti much'utic ti toyol yo'ntonic tsc'an chch'umbeic smantal ti Diose. ⁶ C'alal oy ic'opoj laj ya'yic scotolic, hech laj stsob sbaic tal. Jujun laj ya'i ic'oponatic ti sc'opic. Ich'ay yo'ntonic. ⁷ Ep ilo'laj yo'ntonic. Ep laj snopic c'u che'el chc'oponatic ti sc'opic. Lic yalbe sbaic:

—Ja' ti jchi'iltic ti liquemic tal ti Galilea ti li' chc'opojique. ⁸ ¿C'u che'el chisna'bucutic jc'optic ti ho'ocutive ti jchanojtic yan c'opetique? —xut sbaic—. ⁹ Ep ti tosucutic ti li' capalucutiqui. Oy talemucutic ti Partia, oy talemic ti Media, oy talemic ti Elam, oy liquemic tal ti Mesopotamia xchi'uc much'utic li' ti Judeae xchi'uc much'utic liquemic tal ti Capadocia xchi'uc ti Ponto xchi'uc ti Asia. ¹⁰ Capalucutic xchi'uc much'utic liquemic tal ti Frigia xchi'uc ti Panfilia xchi'uc ti Egipto. Capalucutic xchi'uc much'utic liquemic tal ti Africa te ti yech'el slumal cireneetic. Capalucutic xchi'uc ti much'utic liquemic tal ti Romae ti

co'ol xch'unojic hech chaj c'u che'el ti ho'ocutique.
 Talem uc ti jchi'iltique ti te nacajtic ti Romae.
¹¹ Capalucutic xchi'uc cretaetic xchi'uc arabiaetic.
 Jcotoltic chca'itic ti jc'optic ti chixcholbucutic c'usi
 lec abtelal laj xa spas ti Diose —xut sbaic.

¹² Hech ich'ay yo'ntonic scotolic. Muc sna'ic c'u
 yu'un hech ic'ot ti pasel. Hech laj sjac'be sbaic:

—¿C'usi sjam xana? —xut sbaic.

¹³ Oy yantic hech laj yal:

—Ja' jyacubel —xchiic. Ja' tslabanic.

*Ja' sc'opilal ti oxmil laj xch'unic c'alal laj xchol
 sc'op Dios ti q'uin Pentecostés ti Pedroe*

¹⁴ Te va'ajtic ti slajchava'alique, ja' ti
 jcholc'opetique. Tsots lic c'opojuc ti Pedroe. Hech
 lic yalbe:

—Totetac, ho'oxuc ti li' nacaloxuc ti Judeae
 xchi'uc ti ho'oxuc ti li' natalic ti Jerusalem, a'ibun
 jc'op chacalboxuc. ¹⁵ Jyacubeluntutic chacuyic.
 Mu hechuc yu'un baluneb to no'ox ora sob
 ic'luman. ¹⁶ Avi to ti ic'ot ti pasel ja' ti c'usi albil
 comel yu'un ti Joele, ja' ti j'alc'op yu'un ti Diose ti
 vo'one:

¹⁷ Hech laj yalbun ti Diose, xchi ti Joele.

Chcac'be yich' ti Espíritu cu'une ti jaylajuntos crix-
 chanoetic ti sjoylejal balumil.

Ja' sliqueb batel ti slajebal c'ac'ale.

Ti avol anich'onique chlic xcholbucun ti jc'ope.

Ti unen viniquetique ja' chcac'be sq'uelic señaíl ti
 c'u che'el ti jtojobtas batele.

Ti moletique chcac'be sq'uelic ti svaichic.

¹⁸ Mi viniquetic, mi antsetic, hech chcac'be yich' ti
 Espíritu cu'une ti abatetic cu'une.

Chixcholbucun ti jc'ope.

¹⁹ Chcac' ti q'uelel jchop o abteletic li' ti vinajele.
Ja' tsq'uelic scotolic ti much'utic te oyic ti balumil.
Chliquic ti xi'el yu'un.

Hech chc'ot hech chaj c'u che'el ch'ich' ti vinajele.
Oy c'oc' uc, yan sba xch'ayilal.

²⁰ Hech chtup' ti c'ac'ale scoj ti ch'ayile.

Tsoj hech chaj c'u che'el ch'ich' chc'ot ti ue.

Hech chc'ot ti pasel c'alal po'ot xa tsta yorail chba
chapanvanucun.

Melel ti tsta yorail ti chba chapanvanucune.

Ja' tsots sc'opilal.

²¹ Scotol ti much'u tsc'an coltailanel ti jtojol, ja' mu
x'ac'bat castigo.

Ja' chcol sbatel osil,
xchi ti Diose, xchi ti Joele.

²² 'Totetac, a'yo me ava'yic. Ho'ucutic ti yol
snich'onucutic ti Israele ac'o jna'tic ti jchop o
abteletic laj spas ti Jesuse, ja' ti ilic tal ti Nazarete.
Laj spas ti jtojoltic laj jq'ueltic. Ich'ay co'ntontic
yu'un. Hech ivinaj ti t'ujbil yu'un ti Diose yu'un
ti sventa ti Diose ihu' yu'un scotol. ²³ Ja' i'ac'at
entrecal ti Jesuse yu'un ti Diose vo'one hech cha-
pal ti yo'nton. Ho'oxuque laj atsaquic ti Jesuse,
laj ajipanic ti cruz. Laj avac'beic smil ti much'utic
mu'yuc Dios ti yo'ntonique. ²⁴ Ti Diose muc xac'
ti j'ech'el chcham ti Jesuse. Laj xcha'cuses loq'uel
ti ch'en. Yu'un mu xu' ti j'ech'el chcham ti Jesuse.

²⁵ Yu'un ti jtotic Davide vo'one hech laj yal:

Scotol c'ac'al achi'inojun.

Chamuc'ubtasbun co'nton hech un muc un chixi'.

²⁶ Hech nichim no'ox co'nton.

Hech lec chic'opoj avu'un.

Yu'un ti achi'inojune hech yu'un manchuc mi chicham, jna' ti chicha'cuxi ti yan c'ac'al xchi'uc ti jbec'tale.

²⁷ Yu'un mu xavac' comuc jch'ulel yo' bu xch'ulelic ti much'utic tsmalaic chapanel.

Mi jutuc muc chavac' c'a'uc ti jbec'tale, ho'on ti anich'onune, ho'on ti jtos co'ntontique.

²⁸ Ho'ot laj xa avac'bun jna' ti chicuxi sbatel osil avu'une.

Hech yu'un nichim no'ox co'nton ti atojol sbatel osil,
xchi ti Davide.

²⁹ Hech yu'un, totetac, chacalbot ava'yic sjam ti hech chaj c'u che'el laj sc'opon Dios stuc ti jtotic Davide. Ma'uc sc'opilal stuc ti jtotic Davide ti hech laj yale. Ja' ti Cajvaltic Jesuse ti hech laj sc'opon ti Stote. Ja' no'ox yu'un ich'amumbat ye ti jtotic Davide. ³⁰ Ja' j'alc'op yu'un ti Diose ti jtotic Davide. Hech i'albat yu'un ti Diose:

Ja' ch-och ti aq'uexol ti avol anich'on yu'un ch-och ti ajvalil yu'un ti achi'iltaque.

Ja' ti Cristoe, ja' avol anich'on ti sventa abec'tal, x'utat ti jtotic Davide. ³¹ Ti jtotic Davide laj sna' ti chc'ot ti pasel. Hech chaj c'u che'el laj yalbe sc'opilal ti Cristoe hech ic'ot ti pasel. Icha'cuxi loq'uel ti ch'en ti Cristoe. Muc xcom xch'ulel te o yo' bu xch'ulelic ti much'utic tsmalaic chapanel. Muc xc'a' ti sbec'tale. ³² Ti Diose laj xcha'cuses loq'uel ti ch'en ti Jesuse. Ho'ontutic laj quiltutic jcotoltutic. ³³ Ti sventa sp'ijil ti Diose i'ic'at muel ti vinajel ti Jesuse. Albil ono'ox yu'un ti Jtotic Diose ti Jesuse ti ja' tstac talem ti Ch'ul Espiritue, ja' laj xa quich'tutic ti ora to. Laj xa avilic, laj xa ava'yic.

³⁴ Manchuc mi muc xmu batel ti vinajel xchi'uc sbec'tal ti Davide, hech laj yal:

Ti Jtotic Diose hech laj yalbe ti Cajvale:

“Chlic naclan li' ti jbats'ic'ob

³⁵ ja'to mi laj jtsalbot scotol avajcontra”,
x'utat ti Cajvale yu'un ti Jtotic Diose, xchi ti Davide.

³⁶ Ho'ucutic ti yol snich'onucutic ti Israele, hech ac'o jna'tic jcotoltic. Ti Diose laj xa yac' ochuc ti ajvalil sventa scotol crixchanoetic ti Jesuse ti laj amilic ti cruze. Ja' Jcoltavanej cu'untic —xchi ti Pedroe.

³⁷ C'alal laj ya'ibeic sc'op ti Pedroe, ep laj yich'ic mul yu'un smulic ti crixchanoetique. Hech yu'un laj sjac'beic ti Pedroe xchi'uc ti yan jcholc'opetique:

—Quits'in, ¿c'usi chcututic? —xchiic.

³⁸ Ti Pedroe hech laj yalbe:

—Suteso avo'ntonic yu'un amulic. Ac'o abaic ti ich'ho' ti sventa ti Jesucristoe ti jujunoxuque. Hech chaxch'aybot amulic. Hech chayac'boxuc amotonic uc ti Diose. Ja' chavich'ic uc ti Ch'ul Espíritue. ³⁹ Yalojbucutic ti Diose ti chiyac'bucutic quich'tic ti Ch'ul Espíritue jcotoltic xchi'uc col jnich'ontic xchi'uc scotol ti much'utic mu to sna'ic bu oy ti Diose. Scotol ti much'utic ch-ic'atic yu'un ti Cajvaltique, ja' ti Dios cu'untique, ja' ch-ac'batic —xchi ti Pedroe.

⁴⁰ Oy to ep yan laj yalbe ti Pedroe. Hech itaq'uivan:

—Ac'o abaic ti ventainel yu'un ti Diose hech mu ch'ayeluc chabatic xchi'uc ti jmulaviletic ti li'oyic ti balumil ti ora to —xchi.

⁴¹ Ti much'utic laj spasbeic ti muc' ti sc'op ti Pedroe laj yich'ic ho'. Oy oxmil ti laj xch'unique ti jun no'ox c'ac'al. Hech i'epaj ti jch'unojeletique. ⁴² Toyol yo'ntonic laj xchanic ti c'usi i'albatic yu'un ti jcholc'opetique. Jtos yo'ntonic scotolic hech yu'un nichim no'ox yo'ntonic. Toyol yo'ntonic laj sc'oponic Dios. Toyol yo'ntonic laj spasic hech chaj c'u che'el laj yac' ti q'uelel ti Cajvaltique c'alal laj xet' ti caxlan vaje laj yuch' ti ya'lel sat uvate'e. Ja' hech laj spasic uc yu'un laj sna'ic ti Cajvaltique ti ja' icham yu'unique.

Ja' sc'opilal ti jtos yo'ntonic scotol ti jch'unojeletique

⁴³ Scotolic laj xi'ic ti Diose. Ep jchop o abteletic ihu' yu'unic ti jcholc'opetique. Ja' ti sventa ti Cajvaltique. ⁴⁴ Scotol ti much'utic xch'unojic ti ja' Jcoltavanej yu'unic ti Cajvaltique, co'ol laj scolta sbaic scotolic. Laj yac'beic sve'elic ti much'utic mu'yuc sve'elique xchi'uc laj scolta ti me'onetic uque. ⁴⁵ C'alal chilic ti mu'yuc xa c'usi chtun yu'un ti yantique ba xchon slum xchi'uc ti c'usi oy yu'unic jujun. Yu'un ti c'usi oy yu'un ti yantique ja' yu'un ic'ot ya'yel uc ti much'utic mu'yuc yu'unique. ⁴⁶ Scotol c'ac'al laj stsobilan sbaic ti templo te ti Jerusalén. Laj xet'ic ti caxlan vaje laj yuch'ic ti ya'lel sat uvate'e te ti snaic. Ja' laj sna'ic ti Cajvaltique. Nichim no'ox yo'ntonic ive'ic. Lec yo'nton scotolic. ⁴⁷ Lec ic'opojic yu'un ti Diose. Lec sc'opilal icholbat yu'un scotol crixchanoetic. Ti sventa ti Cajvaltique scotol c'ac'al i'epaj ti jch'unojeletique. Hech i'epaj ti much'utic icolic yu'un ti smulique.

3

Ja' sc'opilal ti ichop ti jun mecane ti te chnaqui ti ti' temploe

¹ Ti oxib ora mal c'ac'al, ja' yorail tsc'oponic Dios scotolic te ti templo te ti Jerusalén. Te ba sc'oponic Dios ti Pedroe xchi'uc ti Juane. ² C'alal ta xa xc'otic te cuchbil ital jun vinic. Mecan c'alal i'an ti vinique. Scotol c'ac'al laj yiq'uic tal laj snacanic ti ti'templo ti bu t'ujume. Te nacal ti mecane ja' tsc'an paramote. Tsc'ambe staq'uin ti much'utic ch-ochic te ti temploe. ³ C'alal laj yil ti mecane ti ch-ochic ti templo ti Pedroe xchi'uc ti Juane, ic'ambat staq'uinic. ⁴ Ti Pedroe xchi'uc ti Juane laj sq'uelbeic sat ti mecane. Ti Pedroe hech laj yalbe: —Q'ueluntutic tal —xchi.

⁵ Ti mecane laj sq'uelbe batel satic. Tsmala mi oy c'usi ch-ac'bat yu'unic. ⁶ Ti Pedroe hech laj yalbe: —Mu'yuc jtaq'uin yu'un chacac'be. Ja' no'ox chacac'be ti c'usi oy cu'une. Ti sventa ti Jesucristoe ja' ti much'u ilic tal ti Nazarete, lican, xanavan batel —xut.

⁷ Ti Pedroe laj stsache sbats'ic'ob ti mecane, laj snit liquel. Ti ora i'an yip ti yacane ti mecane. ⁸ Toyol ip'it, laj sva'an sba, ixanav batel. Laj xchi'in ochel ti yut templo ti Pedroe xchi'uc ti Juane. Xp'itp'un no'ox batel. Yac'oj sba chalbe volol ti Diose. ⁹ Scotol crixchanoetic laj yilic ti chanav batel ti vinique, ti yac'oj sba chalbe volol ti Diose. ¹⁰ Laj yojtiquinic ti ja' ti much'u laj sc'an paramote ono'oxe ti te nacal ono'ox ti ti'templo ti bu t'ujume. Ich'ay yo'ntonic scotolic yu'un ti ichop xa ti mecane.

Ja' sc'opilal ti laj xchol sc'op Dios ti Pedroe te ti scorerol Salomón

¹¹ Te ti yut templo oy jun corerol, ja' scorerol Salomón ti sbie. Te va'ajtic ti Pedroe xchi'uc ti Juane. Te xchi'inoj ti mecan ti ichop xae, mu scomesvan ti mecane. Toj ch'ayel yo'ntonic ti crixchanoetique yu'un ti ichop xa ti mecane, hech yu'un te laj stsob sbaic tal. ¹² Ti Pedroe c'alal laj yil ti te xa laj stsob sbaic tal ti stojol, hech lic sc'opon. Hech laj yalbe:

—Totetac, chch'ay avo'ntonic chquil. Chaq'ueluntutic, chacuyic ti sventa jp'ijiltutic, ti sventa yutsil co'ntontutic ti ihu' xa cu'untutic yu'un ti chanav xa ti vinic avi to. Mu hechuc. ¹³ Ja' ti Dios yu'unic ti antiguo jtatamoltique, ja' ti Abrahame xchi'uc ti Isaaque xchi'uc ti Jacobe, ja' laj xa yac' ti q'uelel ti tsots yabtel yich'oj ti Snich'one, ja' ti Jesuse. Ja' ti laj avaq'uic entrecal ti stojol ti Pilatoe. Ja' ti laj avalic ti mu xac'anic c'alal c'an scolta batel ti Pilatoe. ¹⁴ Ti ho'oxuque muc xac'anic ti much'u mu'yuc smule, ti much'u toj yo'ntone. Ja' laj ac'anic ac'o coluc batel ti much'u jmilvaneje. ¹⁵ Ja' laj amilic ti much'u chiyac'bucutic jcuxlejaltic sventa sbatel osile. Ti Diose laj xcha'cuses loq'uel ti ch'en. Ho'ontutic laj quiltutic. ¹⁶ Jch'unojtutic ti ja' jelaven sp'ijil ti Jesuse. Hech ti sventa ti Jesuse icol xa avi vinic li'to ti chaq'uelique, ti xavojtiquinic ono'oxe. Yu'un laj xa yac'buntutic xch'unojel co'ntontutic ti Jesuse, hech yu'un icol xa ti vinique ti li' va'al ti atojolic ti chaq'uelic acotolique.

¹⁷ Totetac, jna' ti scoj ti muc xana'ic ti hech laj apasique. Muc sna'ic uc ti totiletic cu'untique.

¹⁸ Hech ono'ox ic'ot sc'op ti Diose ti hech

chaj c'u che'el yaloj ono'oxe. Ja' sc'opilal ti Cristoe. Laj xch'amumbe ye scotol ti j'alc'opetic yu'une. Hech laj yalic persa ch-ech' svocol ti Cristoe. ¹⁹ Hech yu'un suteso me avo'ntonic yu'un amulic. Suteso me avo'ntonic ti stojol ti Diose hech chaxch'ayboxuc amulic. Hech chasmuc'ubtasboxuc avo'ntonic ti Cajvaltique. ²⁰ Hech ti Diose chcha'tac sut tal ti Jesucristoe, ja' ti Jcoltavanej cu'untique, ti hech ono'ox cholbiloxuc ava'yojbeic sc'opilale. ²¹ Ti Jesucristoe muem xa batel ti vinajel. Ja'to mi laj sta yorail ti tslecubtas scotol ti Diose hech chaj c'u che'el laj yal comel ti j'alc'opetic yu'un ti Diose ti vo'one, ja'to chtal. ²² Yu'un ti jtatamoltic Moisesese hech laj yalbe ti jtatamoltique ti vo'one, ja' sc'opilal ti Jesuse: “Ti Diose, ja' ti Ajvalil cu'untique, ja' chist'ujbucutic j'alc'op. Chic' jun quermanotic hech chaj c'u che'el laj yic'un ho'oni. Ta me jpasbetic ti muc' scotol ti c'usi chijyalbucutique. ²³ Mi mu jpasbetic ti muc' ti sc'op ti j'alc'op yu'un ti Diose ti chcale, ja' ch'ayel chijbat”, xchi ti Moisesese.

²⁴ Ja' primero laj yal ti jtatamoltic Samuele, ja' ti j'alc'op yu'un ti Diose ti vo'onee, ti chc'ot ti pasel, ja' ti ic'ot xa ti pasel nax. Co'ol laj yalic uc ti much'utic j'alc'opetic ti patil italique. ²⁵ Ti ho'ucutique ja' yol snich'onucutic ti j'alc'opetic yu'un ti Diose ti vo'one, hech yu'un comen ti jventatic ti tratoe ti laj xchapan ti Diose xchi'uc ti jtatamoltique ti vo'one. Ti Diose hech laj yalbe ti jtatamoltic Abrahame ti vo'one: “Ti sventa avol anich'on ch-ac'bat bendición scotol crixchanoetic, ti jaylajuntose ti oyic ti sjoylejal balumil”, x'utat yu'un ti Diose. ²⁶ Ti Diose laj stac talel ti Snich'one. Primero ihul

ti jventatic ti ho'ucutique yu'un chiyac'bucutic bendición yu'un chisutesbucutic co'ntontic yu'un jmultic ti jujunucutique —xchi ti Pedroe.

4

Ja' sc'opilal ti i'ic'atic talel ti stojol ti totiletique ti Pedroe xchi'uc ti Juane

¹ Yac'oj sba tsc'oponic ti crixchanoetique ti Pedroe xchi'uc ti Juane c'alal italic ti paleetique, xchi'uc ti totil ti ja' chchabi ti temploe xchi'uc ti saduceoetique, ja' ti chch'unic ti mu'yuc much'u chcha'cuxie. ² Liquem sjolic yu'un yac'oj sba chchanubtasvan ti Pedroe xchi'uc ti Juane. Ja' chalic ti chcha'cuxiic ti animaetique hech chaj c'u che'el icha'cuxi ti Jesuse. ³ Hech c'ot stsaquic ti Pedroe xchi'uc ti Juane. Laj stiq'uic ti chuquel yu'un mal xa c'ac'al. Ja'to oc'om chchapanic. Ti chuquele te ti templo. ⁴ Ep ti much'utic laj ya'ibeic sc'op ti Diose laj xch'unic. Oy xa ho'mil ti viniquetique ti scotolique ti laj xa xch'unique.

⁵ Ti yoc'omal laj stsob sbaic te ti Jerusalén ti totiletique xchi'uc ti moletique yu'un ti judioetique xchi'uc ti much'utic chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique. ⁶ Ital uc ti Anase, ja' ti totil palee, xchi'uc ti Caifase. Xchi'inoj talel yan cha'vo' paleetic. Juan sbi ti june, Alejandro sbi ti yane. Xchi'inoj talel uc scotol yermanotac ti totil paleetique. ⁷ Laj yiq'uic loq'ucl tal ti chuquel te ti templo ti Pedroe xchi'uc ti Juane. Laj scacanic ti o'lol yo' bu stsoboj sbaique. Hech laj sjac'beic:

—¿C'u che'el xu' avu'unic ti hech chapasique?
¿Much'u ti sventa ti hech chapasique? —x'utatic.

⁸ Ti Pedroe yu'un nojem ti yo'nton ti Ch'ul Espíritue, hech laj yalbe ya'yic:

—Totetac, ho'oxuc ti oy avabtelique,
⁹ chajac'buntutic ti c'u che'el ichop ti mecane,
ti c'u che'el laj jcoltatutique. ¹⁰ A'yo me

ava'yic ti acotolique, chacalboxuc. Jcotoltic ti
israelucutique hech ac'o jna'tic ti ja' ti sventa ti
Jesucristoe ja' ti ilic tal ti Nazarete, ichop xa ti vinic
ti li' va'al ti jtojoltique. Ho'oxuc laj amilic ti cruz
ti Jesuse. Ti Diose laj xcha'cuses loq'uel ti ch'en.

¹¹ Ti ho'oxuque hech chaj c'u che'el albañiletic
ti tstenic loq'uel ti tone ti bu más leque, ja' ti
patil chva'anat ti chiquina yu'un ti yajval nae.
Ja' hechoxuc ti ho'oxuque yu'un muc xac'anic
ti Jesuse. Ja' ti Diose laj xa yac'be tsots yabtel.

¹² Yu'un mu xijcolucutic yu'un yan. Ti sjoylejal
balumil mu'yuc bu hech yan albil sc'opilal ti
chijcolucutic yu'une —xchi ti Pedroe.

¹³ Laj yilic ti oy stsatsal yo'ntonique ti Pedroe
xchi'uc ti Juane. Ich'ay yo'ntonic yu'un laj sna'ic
ti mu'yuc bu chanubtasbilic ti Pedroe xchi'uc ti
Juane. Yilojic ti mu'yuc sp'ijilic ono'ox. Laj sna'ic ti
ja' laj xchi'inic ti Jesuse. ¹⁴ Mu'yuc c'usi xu' chalic
yu'un te va'al ti sts'elic ti much'u icol yu'unique.

¹⁵ Hech yu'un laj yalic mantal ac'o loc'uc batel
j'oc'uc ti Pedroe xchi'uc ti Juane. Hech yu'un
iloq'ueic batel ti bu stsoboj sbaic ti totiletic yu'un
ti temploe. Ti totiletique ti comón lic snopic c'usi
chutic ti jchalc'opetique. Hech laj yalbe sbaic:

¹⁶ —¿C'usi chcutic ti viniquetique? Melel ti oy

jchop o abtel laj spasic. Scotolic ya'yojic xa ti much'utic nacajtic li' ti Jerusalene. Mu xu' ti jmuctic. ¹⁷ Ja' no'ox mu me xpuc batel sc'opilal ti scotol jlumaltic. Ja' lec chcalbetic tsots mantal ti viniquetique, mu xa me xcholbeic yan sc'opilal ti Jesuse —xut sbaic.

¹⁸ Hech yu'un laj yiq'uic ochel tal ti Pedroe xchi'uc ti Juane. Laj spasic ti mantal ti mu me xcholbeic xa yan sc'opilal ti Jesuse, mu me xchanubtasvanic ti sventa ti Jesuse. ¹⁹ Itac'avic ti Pedroe xchi'uc ti Juane. Hech laj yalbeic:

—Nopo me ava'yic ¿mi ja' lec chc'ot ti stojol ti Diose ti chajch'umbeic ti amantalique? ¿Mi ma'uc lec ti jch'umbetutic smantal ti Diose? ²⁰ Ti ho'ontutique persa ti jcholtutic ti c'usi quilojtutique xchi'uc ti c'usi ca'yojtutique —xchiic.

²¹ Hech yu'un ti totiletic yu'un ti temploe tsots laj spasic ti mantal ti Pedroe xchi'uc ti Juane. Patil laj staquic batel. Ti totiletique ix'i' yu'un ti xchi'iltaque, hech muc spas ti chac'beic castigo ti Pedroe xchi'uc ti Juane. Scotol ti xchi'iltaque lec ic'opoj yu'un ti Diose, yu'un lec ti c'usi ic'ot ti pasele ti laj yilique. ²² Yu'un ech'em ti cha'vinic habil yich'oj ti vinique, ja' ti ichop yu'un ti jchop o abtel ti laj spastique.

Ja' sc'opilal ti jch'unojeletique laj sc'ambeic volol ti Diose yu'un ac'o tsatsubtasbatuc ti yo'ntonique

²³ C'alal icoltaatic batel ti Pedroe xchi'uc ti Juane ba sc'oponic ti quermanotique. Scotol laj xcholbe ya'yic ti c'usi i'albatic yu'un ti paleetique xchi'uc ti moletique. ²⁴ C'alal laj ya'yic, lic sc'oponic Dios:

—Cajval, ho'ot Diosot, ho'ot laj apas ti vinajele, ti balumile, ti nabe, xchi'uc scotol ti c'utic oye.
²⁵ Ho'ot laj ach'amumbe ye ti Davide, ja' ti j'alc'op avu'une. Ti sventa ti Espíritu avu'une, hech laj sts'iba ti Davide ti vo'one:

Hovil ti chlic stoy sbaique ti yanlum crixchanoetique.

Hovil ti c'usi chlic snopic ti yo'ntonic ti jchi'iltique.

²⁶ Ja' co'ol chc'ot sc'opic ti ajvaliletique xchi'uc ti totiletique.

Jtos yo'ntonic chlic scontrainic ti Jtotic DiOSE xchi'uc ti much'u t'ujbil yu'une, ja' ti Cristoe, xchi ti Davide.

²⁷ 'Melel li' ti jteclum li'to co'ol ic'ot sc'opic ti Herodese xchi'uc ti Poncio Pilatoe xchi'uc yan yanlum viniquetic xchi'uc ti jchi'iltaque yu'un ti tsmilic ti Anich'one, ja' ti Jesuse. Mu'yuc smul ti Anich'one, ja' yich'oj yabtel avu'un. ²⁸ Ja' no'ox laj spasbeic ti Jesuse ti c'usi sc'an ti avo'ntone, ja' ti c'usi chapal ti avo'ntone ti vo'onee ti tspasbate. ²⁹ Tana, Cajval, laj xa ava'i ti chispajesuntutique, ho'ontutic ti avabatuntutique. Ac'buntutic stsatsal co'ntontutic. Hech mu xixi' ti jcholtutic ac'op. ³⁰ Ac'o ti q'uelel ti jelaven ap'ijile, ac'o coluc jchameletic. Ac'o pasuc jchop o abteletic ti sventa ti Anich'one, ja' ti toj yo'ntone, ja' ti Jesuse —xchiic ti stojol ti DiOSE.

³¹ C'alal laj yo'ntonic laj sc'oponic Dios, inic laj ya'yic yo' bu stsoboj sbaique. Scotolic inoj ti yo'ntonic ti Ch'ul Espíritue. Hech itsatsub yo'ntonic, hech jamal laj xcholbeic ti sc'op ti DiOSE.

Ja' sc'opilal mi junuc mu'yuc much'u me'on yu'un ja' cu'un li'to, mu'yuc much'u xchi junuc

³² Ti c'u yepal ti xch'unojique, jtos yo'ntonic. Mu'yuc much'u laj yal: “Ja' cu'un li'to”, muc xchiic. ³³ Ti jcholc'opetique ja' no'ox laj xcholilambeic sc'opilal ti Jesuse ti icha'cuxi loq'uel ti ch'ene. Oy yip ti sc'opique ti ic'ot ti yo'ntonic ti jch'unojeletique. Hech i'an stsatsal yo'ntonic scotolic. ³⁴ Mi junuc mu'yuc much'u me'on yu'un scotol ti much'utic oy sbalumilic, mi snaic, c'unc'un lic xchonic. Yu'un jujun lic yich'beic tal stojol. ³⁵ C'ot yac'beic ti jcholc'opetique. C'alal mi ilaj staq'uin ti much'u me'onetique, lic ac'batuc yu'un ti jcholc'opetique. ³⁶ Te oy jun vinic, José sbi. Ja' Bernabé sbi c'otem yu'un ti jcholc'opetique. Ja' chismuc'ubtasbucutic co'ntontic, xchi sjam ti sbie c'alal jelavesbil. Ja' yelnich'on Leví ti Bernabee. Chipre sbi ti slumale. ³⁷ Oy sbalumil laj xchon. Laj yich'be tal stojol ti sbalumile. C'ot yac'be ti jcholc'opetique.

5

Ja' sc'opilal ti Ananíase xchi'uc ti Safirae

¹ Oy jun vinic, Ananías sbi. Safira sbi ti yajnile. Ba xchon jtuch' sbalumil. ² Hech yu'un hech laj snopic xchi'uc ti yajnile ti mu ts'acaluc chaq'uic ti stojol ti sbalumile. Hech yu'un mu scotoluc laj yich' tal ti Ananíase ti tal yac'be ti jcholc'opetique. ³ Ti Pedroe hech laj sjac'be:

—Ananías, ¿c'u yu'un laj avac' sbolibtasbot avo'nton ti Satanase, hech yu'un laj anop c'op ti stojol ti Ch'ul Espíritue? ¿C'u yu'un ti mu ts'acaluc

chavac' ti stojol ti abalumile? ⁴ Ja' avu'un atuc ti abalumile. Mu persauc ti chachone. C'alal laj achon ja' aventa atuc ti bu chavac'be ti stojole. ¿C'u yu'un hech laj anop ti avo'nton ti laj ach'ac ti stojol ti abalumile? Ma'uc laj anop c'op ti stojol crixchanoetic. Ja' laj anop c'op ti stojol ti Diose —x'utat.

⁵ C'alal laj ya'i ti Ananíase ti hech i'albat yu'un ti Pedroe, ip'aj ti lum, te icham. Toj xi'el ic'otic scotol ti much'utic laj ya'yic ti hech ichame. ⁶ Iliquic ti unen viniquetique. Laj xpixbeic sbec'tal. Laj sq'uechic batel, ba smuquic.

⁷ I'ech' oxib ora, ital uc ti yajnil ti Ananíase. Mu to ya'yojuc ti icham xa ti smalale. ⁸ Ti Pedroe hech laj sjac'be:

—Albun xca'i ¿mi ja' no'ox hech stojol ti abalumile ti laj achonique? —xchi.

—Ja' no'ox hech —xchi xtac'av ti antse.

⁹ Ti Pedroe hech laj yalbe:

—¿C'u yu'un co'ol laj achapan ac'opic xchi'uc ti amalale ti cha'ech'ic ti stojol ti Espíritu yu'un ti Cajvaltique? A'yo me ava'i, xlomlajaníc xtal yacaníc ti patna ti much'utic ba smuc ti amalale. Ja' no'ox hech chasq'uechot batel uc —x'utat.

¹⁰ Ti ora ip'aj ti lum ti stojol ti Pedroe ti Safirae, te icham. C'alal isutic tal ti unen viniquetique, chamen xa hul staic ti Safirae. Hech yu'un laj sq'uechic batel uc. Te ba smuquic ti bu nopol mucul ti smalale. ¹¹ Toj xi'el ic'otic scotol ti jch'unojeletique xchi'uc scotol ti much'utic laj ya'ibeic sc'opilale.

Ja' sc'opilal ti ep jchop o abteletic laj spasic ti jchalc'opetique

¹² Ti sventa ti Diose ihu' yu'unic ti jchalc'opetique ep ti tos jchop o abteletic. Laj spasic ti stojol ti crixchanoetique. Scotol c'ac'al laj stsob sbaic te ti templo ti bu scorerol Salomón.

¹³ Mi junuc mu'yuc much'u icontrainvan yu'un scotolic lec laj yilic ti c'utic laj spas ti jchalc'opetique. ¹⁴ Scotol c'ac'al i'epajic ti much'utic laj xch'unic ti ja' Jcoltavanej yu'unic ti Cajvaltique. Ep viniquetic ep antsetic laj xch'unic.

¹⁵ Scotol ti jchameletic laj sloq'uesic tal. Tal yaq'uic ti calle xchi'uc ti svayebique xchi'uc ti spopique yu'un tsc'anic mi ch-ech' coltaatuc yu'un ti Pedroe. Repenta mi mu xpaj ti Pedroe, hech laj snopic mi ta yutsil chchop yu'un mi ch-ech' snac'omal ti sba ti jchameletic. ¹⁶ Ep italic ti yan jteclumetic ti nopol xil sbaic xchi'uc Jerusalén. Ic'otic ti Jerusalén. Laj yiq'uic talel jchameletic xchi'uc ti much'utic ch-ilbajinat yu'un ti pucujetic ti te ochem ti yo'ntonique. Scotolic ichopic, iloc' ti pucuj ti yo'ntonique.

Ja' sc'opilal ti sc'an spajesatic ti jchalc'opetique

¹⁷ Hech yu'un lic spas biq'uit yo'nton ti totil palee xchi'uc scotol ti much'utic xchi'inoje. Ja' ti saduceoetique ti te xchi'inojique. ¹⁸ Laj stsaquic ti jchalc'opetique. Laj stiq'uic ti chuquel te ti cabilo. ¹⁹ Ti ac'ubal ital xch'ul abat ti Cajvaltique. C'ot sjam ti ti'chuquele. Laj yic' loq'uel tal ti jchalc'opetique. Hech laj yalbe batel:

²⁰ —Batanic, ba va'ano abaic ti yut templo li' ti jteclume. Albo ya'yic ti achi'iltaque scotol sc'opilal ti ach' cuxlejale ti ja' ti sventa ti Jesuse —x'utatic.

²¹ Yu'un hech i'albatic hech yu'un c'alal isacub ti osile i'ochic ti yut templo. C'ot chanubtasvanuc.

Patil laj stsob sbaic te ti templo ti totil palee xchi'uc ti saduceoetique. Hech yu'un scotol laj yic' ti totiletique ti yu'un ti temploe xchi'uc uc ti más moletique ti xchi'iltaque. Hech yu'un laj staquic batel ti jchabiejtemplo yu'unique yu'un ac'o ba yiq'uic loq'uel tal ti chuquel te ti cabildo ti jcholg'opetique. ²² C'alal ic'otic ti jchabiejtemploe mu'yuc xa te tiq'uil ti chuquel c'ot staic. Hech isutic tal. Hech hul yalbeic:

²³ —Lec macbil c'o jtatutic ti chuquele. Te va'ajtic ti ti'chuquel ti jchabiejchuqueletique. C'alal laj jamtutic ti chuquele, mi junuc mu'yuc xa much'u te o. Melel ti c'usi chacalbeique —xchiic.

²⁴ C'alal laj ya'yic ti totil ti chchabi ti temploe xchi'uc ti totil paleetique, toj xi'el ic'otic. Ep ilo'laj yo'ntonic yu'un ti hech ic'ot ti pasele. Ixi'ic uc mi oy c'usi chc'ot ti pasel yan. ²⁵ Oy much'u c'ot albatuc yu'un:

—Ti viniquetique ti laj atiq'uic ti chuquele, te oyic xa ti yut templo. Te yac'oj sba chchanubtasvanic —x'utatic c'otel.

²⁶ Hech yu'un ibatic ti ora ti totil ti chchabi ti temploe xchi'uc ti svinictaque. Lec laj yiq'uic tal ti jcholg'opetique muc smajic yu'un ixi'ic yu'un mi ch-ac'batic ton yu'un ti crixchanoetique. ²⁷ Hech i'ic'atic talel ti jcholg'opetique. C'ot va'anatuc ti stojol ti totiletique yu'un ti temploe ti bu stsoboj sbaique. Ti totil palee hech lic yalbe:

²⁸ —Tsots laj jpasoxuc ti mantal. Mu me xachanubtasvanic xa ti sventa ti Jesuse, xacutic. Q'uelo avil, puquem xa avu'unic ti scotol jteclum li'to ti c'usi chavac' ti a'yele. Chacuchinuntutic ti ho'ontutic laj jmiltutic ti vinic chavale —xchi.

²⁹ Itac'av ti Pedroe xchi'uc ti yan jcholc'opetique:

—Persa ti ja' jbael ti jch'umbetutic smantal ti Diose. Ma'uc jbael ti jch'umbetutic smantal vini-quetic. ³⁰ Ho'oxuc laj amilic ti Jesuse, laj ajipanac ti cruz. Ti Dios yu'un ti antiguo jtotique ja' laj xcha'cuses loq'uel ti ch'en. ³¹ Ipasat xa ti muc' ti Jesuse, inacanat xa ti bu ti sbats'ic'ob ti Diose. Ja' Ajvalil ic'ot xa yu'un scotol crixchanoetic. Ja' Jcoltavanej cu'untic jcoltic ic'ot xa. Ja' chisutesbucutic co'ntontic yu'un jmultic ho'ucutic ti israelucutique. Ja' chixch'aybucutic jmultic uc. ³² Ho'ontutic ti jcholtutic ti hech laj xa yac'be yabtel ti Jesuse ti Diose. Ja' chchol uc ti Ch'ul Espíritue. Yich'ojic xa ti Ch'ul Espíritue scotol ti much'utic xch'unojbeic sc'op ti Cajvaltique. Ja' ac'bilic yu'un ti Diose —xchiic.

³³ C'alal laj ya'yic ti hech laj yal ti jcholc'opetique, xtec'tun no'ox i'ilinic. I'albat smilelic. ³⁴ Hech yu'un laj sva'an sba jun fariseo. Ja' te xchi'uc ti naclej xchi'uc ti yan totiletique. Gamaliel sbi. Ja' jchanubtasvanej yu'un ti mantaletique ti tscuy sbae. Ja' pasbil ti muc' yu'un scotol ti xchi'iltaque. Ja' laj yal mantal ti ac'o loc'uc j'oc'uc ti jcholc'opetique. ³⁵ Hech lic yalbe scotol ti totiletic ti te xchi'uque:

—Totetac, ho'ucutic ti israelucutique, persa lec ti jnoptic c'usi chcuc ti viniquetique. ³⁶ Yu'un

vo'one ital jun vinic, Teudas sbi. C'an pasbatuc ti muc' ti sc'ope. Oy chanib ciento svinictac its'aclinat. Ja' milbil icham ti Teudase. Scotol ipuc batel ti svinictaque. Hech itup' o. ³⁷ Patil ital yan vinic, Judas sbi. Ja' liquem tal ti Galilea. Ital ti yorail laj spas censo ti ajvalile. Ep ti much'utic ich'umbat ti sc'ope ja' its'aclinat. Milbil icham uc. Scotol ipuc batel ti much'utic laj sts'acliique. ³⁸ Hech yu'un chacalbeic. Avi vini-quetic li'to mu me jpajestic. Ac'o spasic ti c'usi tsc'an ti yo'ntonique. Mi sventa no'ox viniquetic ti c'usi snopojique xchi'uc ti yabtelique hech no'ox chtup'. ³⁹ Mi sventa ti Diose mu xtup'. Hech yu'un mu me jpajestic naca me jconstraintic ti Diose —xchi.

⁴⁰ Hech laj xch'umbeic sc'op ti Gamaliele. Laj yiq'uic ochel ti jchoc'opetique. Laj yac'beic majel. Patil laj spasic ti mantal:

—Mu me xacholbeic yan sc'opilal ti Jesuse —x'utatic. Hech icoltaatic batel. ⁴¹ Ti jchoc'opetique hech iloq'uic batel ti stojol ti totiletique te ti yo' bu stsoboj sbaique. C'alal ibatic nichim no'ox yo'ntonic yu'un laj sna'ic ti t'ujbilic yu'un ti Diose yu'un chich'ic volol ti sventa ti Cajvaltique. ⁴² Muc xpajic. Scotol c'ac'al ichanubtasvanic. Laj xcholilambeic sc'opilal ti Jesucristoe te ti templo xchi'uc ti naetic.

6

Ja' sc'opilal ti hucvo'ic ti it'ujatique

¹ C'alal i'epaj ti jch'unojeletique, ti judioetique ti xchanojic griego c'ope chopol laj xcholbe sc'opilal ti xchi'ile ti ja' no'ox chc'opoj ti hebreo c'ope, ja'

ti sbats'ic'opique. Laj yalic ti muc xc'uxubinatic ti me'on antsetic yu'unique c'alal oy c'usi ch-ac'batic ti sventa jujun c'ac'al. ² Ti lajchavo'ique laj stsobic tal scotol ti jch'unojeletique. Hech laj yalbeic:

—Ti ho'ontutique mu lecuc mi muc ti jcholtutic ti sc'op ti Diose. Mi ja' no'ox chimac'linvantutic, mu lecuc obi. ³ Hech yu'un, quermanotac, ja' lec chat'ujic hucvo' viniquetic ti much'utic lec sc'opilalique, ti much'u nojem ti yo'ntonic ti Ch'ul Espíritue, ti much'u oy sp'ijil yo'ntonique. Ja' chcac'betic yabtelic. ⁴ Ti ho'ontutique ja' cabtelutic ti jc'opontutic Dios, ti jcholtutic ti sc'op ti Diose —xchiic.

⁵ Scotolic lec laj ya'yic ti hech i'albatique. Hech yu'un laj st'ujic jun vinic, Esteban sbi. Oy lec xch'unojel yo'nton. Nojem ti yo'nton ti Ch'ul Espíritue. Laj st'ujic yan vacvo' uc. Ja' hech sbiic: Felipe xchi'uc Prócoro xchi'uc Nicanor xchi'uc Timón xchi'uc Parmenas xchi'uc Nicolás. Ja' liquem tal ti Antioquía ti Nicolase. Co'ol yanlum vinicucutic xchi'uc ti Nicolase. Ja' co'ol xch'unoj ono'ox hech chaj c'u che'el ti judioetique ti Nicolase. ⁶ Ti much'utic it'ujatique c'ot va'anatuc ti stojol ti jcholc'opetique. Ti jcholc'opetique laj sc'opombeic Dios ti stojolic. Hech lic yac' sc'obic ti jcholc'opetique laj yac'be ti sjolic jujun.

⁷ Ipuc sc'op ti Cajvaltique. Lec i'epaj ti jch'unojeletique ti te nacajtíc ti Jerusalene. Oy ep paleetic laj xch'unic uc ti ja' Jcoltavanej yu'unic ti Jesuse.

Ja' sc'opilal ti itsacat ti Estebane

⁸ Ti Estebane i'ac'bat ep yutsil yo'nton, i'ac'bat ep sp'ijil. Hech ihu' yu'un laj spas muc'ta jchop o abteletic ti stojol ti crixchanoetique. ⁹ Te oyic ti xchi'iltaque ti liquemic tal ti templo ja' ti bu tstsob sbaic ti much'utic icolic ti mozoile. Talemic uc ti xchi'iltaque te ti templo te ti jteclum Cirene sbi xchi'uc ti jteclum Alejandría sbi xchi'uc ti estado Cilicia xchi'uc ti slumal Asia. Ja' lic stsaquic ti c'op ti Estebane. ¹⁰ Lec itac'av ti Estebane yu'un oy sp'ijil yo'nton yu'un oy ti yo'nton ti Ch'ul Espíritue. Tsalbilic ic'ot yu'un. ¹¹ Hech yu'un laj stojic cha'vo' oxvo' viniquetic yu'un chopol ac'o xcholbeic sc'opilal ti Estebane. Laj xchanubtas ti yajnopc'opetique ti c'usi chalique.

—Hech me xavalic —xchiic—. Laj ca'ibetutic sc'op. Ja' chopol ic'opoj yu'un ti Moiesese. Ja' chopol ic'opoj uc yu'un ti Diose, xachiic me —x'utatic.

¹² Laj yac'beic c'op ti crixchanoetique xchi'uc ti moletique xchi'uc ti much'utic chchanubtasvan ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique. Hech yu'un mucul italic. Tal stsaquic ti Estebane. Laj yiq'uic tal yu'un tal sva'anic ti stojol ti totiletic yu'unique ti bu stsoboj sbaique. ¹³ Laj yiq'uic tal ti jnopc'opetic yu'unique. Hech lic snopbeic smul ti Estebane:

—Ja' ti vinic li'to mu spajes ye. Chopol chc'opoj yu'un ti ch'ul templo li'to. Chopol chc'opoj yu'un ti mantaletique. ¹⁴ Hech laj ca'ibetutic sc'op: “Ti Jesuse, ja' ti ilic tal ti Nazarete, ja' tsjin avi templo li'to. Tsjel ti mantaletique ti quich'ojtic yu'un ti Moiesese”, xchi ti vinic avi to —xchiic. Ja' sc'opilal ti Estebane.

¹⁵ Te nacajtic scotol ti totiletique. C'alal laj sq'uelbeic sat ti Estebane sat xch'ul abat Dios

x'elan ti sat ti Estebane laj yilic.

7

Ja' sc'opilal ti lic xcholbe sjam ti Estebane

¹ Ti totil palee hech laj sjac'be ti Estebane:

—¿Mi meel ti c'usi chalique? —xchi.

² Hech itac'av ti Estebane:

—Totetac, a'yo me ava'yic ti c'usi chacalbox-
uque. Ti Diose, ja' ti much'u oy squeuevale, laj
yac' sba ti q'uejel ti stojol ti jtatomoltic Abrahame
c'alal te oy ti slumal Mesopotamia c'alal mu to
chc'ot ti jteclum Harán. ³ Ti Diose hech laj yalbe
ti Abrahame: “Loc'an batel ti alumal, comeso atot
ame' xchi'uc avermanotac, batan ti yan balumil.
Chacac'bot avil ti abalumile”, xchi. ⁴ Hech ti Abra-
hame iloc' batel te ti slumal ti caldeatiquic, c'ot
nacluc ti Harán. C'alal icham ti stot ti Abrahame,
ipasat ti mantal yan vuelta yu'un ti Diose. Itacat
talel li'to. Hech ihul li' ti jlumaltiquic li'to. ⁵ Ti Diose
muc xac'be yich' ti ora avi balumil li'to. Mi jtuch'uc
muc xac'be yich' ti Abrahame. Yu'un ti te inaquic ti
Abrahame, laj no'ox xch'amun ti balumile ti Abra-
hame. Ja' no'ox icaj'albat yu'un ti Diose ti ch-ac'bat
yich' comel xchi'uc ti yol snich'one. C'alal hech
laj yal ti Diose, mu to oyuc snich'on ti Abrahame.
⁶ Icaj'albat uc yu'un ti Diose ti q'uejel chbat nacluc
ti yan balumil ti yol snich'one. Chanib ciento
habil chbat ochuc ti mozoil, te chich'ic ilbajinel.
Ch-abtejic, mi jutuc mu xtojatic. ⁷ Ti Diose hech
laj yalbe ti Abrahame: “Ho'oni chcac'be castigo
ti much'u chmozoinvane. Patil chloq'uic talel ti
avol anich'onique. Ja'to chul spasucun ti muc'
li'to”, xchi ti Diose, x'utat ti Abrahame. ⁸ Ti Diose

laj xchapan xchi'uc ti Abrahame ti tsots sc'opilal ti circuncisione. Hech yu'un ti c'alal inich'naj ti Abrahame, c'alal iloc' vaxaquib c'ac'al yanel ti Isaaque, ja' ti snich'one, laj yac'be yich' circuncisión. Ti Isaaque inich'naj uc. Jacob sbi ti snich'one. Ti Jacobe inich'naj uc. Ja' xnich'nab ti lajchavo' jtatamoltique ti vo'one.

⁹ Yu'un laj spas biq'uit yo'ntonic ti jtatamoltique, hech laj yilintaic ti Josee. Hech laj xchonic batel ti Egipto. Ti Josee ichi'inat batel yu'un ti Diose. ¹⁰ C'alal laj yich' ilbajinel ti Josee icoltaat yu'un ti Diose. Ti Diose laj yac'be sp'ijil yo'nton ti Josee hech lec i'ilat yu'un ti Faraone, ja' ti ajvalil yu'un ti egiptoetique. Hech yu'un ti Josee itic'at ti gobernador te ti Egipto. Hech yu'un laj spas mantal ti scotol slumal Egipto. I'ac'bat yabtel uc yu'un tsventain scotol te ti sna ti ajvalile.

¹¹ Patil ital vi'nal ti scotol slumal Egipto xchi'uc ti slumal Canaán. Ep laj yich'ic vocol scotolic. Ti jtatamoltique muc sta sve'elic. ¹² Laj ya'i ti Jacobe ti oy trigo te ti Egipto. Hech yu'un laj stac batel ti jtatamoltique. Ja' sba vuelta itacatic batel. ¹³ C'alal ibatic ti xchibal vuelta, ti Josee laj yac' sba ti ojtiquinel ti stojol ti sbanquiltaque. Ti Faraone hech laj yojtiquimbe ti yermanotac ti Josee. ¹⁴ Hech yu'un ti Josee lic yic' tal ti stote, ja' ti Jacobe, xchi'uc scotol ti yermanotaque. Setenta y cinco ti vo' ti yermanotaque ti i'ochic ti Egiptoe. ¹⁵ Hech ic'ot ti Egipto ti Jacobe. Te icham. Te icham uc ti jtatamoltique ti vo'one. ¹⁶ Laj yich'beic tal sbaquel scotolic yu'un mi junuc muc xcom sbaquelic ti Egipto. Li' hul stiq'uic ti pujul ch'en li' ti Siquem yo' bu oy ti balumile ti mambil yu'un ti Abrahame

ti ja' ono'ox smanojbe ti yol snich'on ti Hamore, ti li' nacajtic ti Siqueme.

¹⁷ 'C'alal po'ot xa tsta yorail chich'ic ti balumile hech chaj c'u che'el laj yalbe ti Abrahame ti Diose, epajemic xa ti jtatomoltique te ti Egipto. Ep p'olemic. ¹⁸ Te ti Egipto i'och yan ajvalil. Muc xojtiquin ti Josee. ¹⁹ Ilo'lavan ti ach' ajvalile. Laj yilbajin ti jtatomoltique. Laj yalbe ti ac'o stenic loq'uel ti squeremique. Yu'un ti hech laj yal ti ajvalile yu'un mu laj sc'an ti chp'olic ti jtatomoltique. ²⁰ Hech yorail i'an ti Moise. Ti Diose lec laj yil ti Moise. Oxib u te oy ti sna ti stote ti Moise. ²¹ C'alal itenat loq'uel ti Moise, i'ic'at yu'un ti steb ti ajvalile. Ja' laj yolin, laj xch'ites. ²² Lec ichanubtasat ti Moise. Scotol laj xchambe sp'ijil yo'ntonic ti egiptoetique. Oy ep yip ti c'usi laj yale. Ep lequil abtel laj spas ti Moise.

²³ 'C'alal yich'oj xa cha'vinic habil ti Moise, sc'an sc'opon ti yermanotaque, ja' ti jtatomoltique. ²⁴ Laj yil ti chlaj ti ilbajinel jun xchi'il, hech ba scolta. Hech ba smil ti much'u ch-ilbajinvane yu'un chc'uxubin ti xchi'ile. Ja' egipto vinic ti ch-ilbajinvane. ²⁵ Laj scuy ti Moise ti chna'at yu'un ti yermanotaque ti ja' Jcoltavanej yu'unic c'otem yu'un ti Diose. Muc sna'ic. ²⁶ Yan vuelta ti yoc'omal oy much'u yac'oj sba chut sbaic laj sta ti Moise. Muc xilic ti ital ti Moise. Ti Moise sc'an spajes. Hech laj yalbe: "Quere, ¿c'u yu'un chavut abaic? Avermano abaic", xut. ²⁷ Ti much'u ch-utvane, ja' laj sjim batel ti Moise. Hech laj yalbe: "¿Much'u laj yac'bot avabtel? Mu ho'ucot ajvalilot cu'untutic. Mu ho'ucot juezot cu'untutic. ²⁸ Yu'un chac'an chamilun hech chaj c'u che'el laj

amil ti egipto vinic volje”, x'utat. ²⁹ C'alal laj ya'i ti Moise te ivinaj xa ti laj smil ti egipto vinique, ijatav ti Moise. Laj scomes ti Egipto. Te ba nacluc ep habil ti yan balumil, Madián sbi. Te laj sta yajnil. Te i'an cha'vo' snich'on.

³⁰ 'Tech' cha'vinic habil. Patil i'ay ti vits Sinaí ti Moise. Ja' te oy ti xocol balumil ti vitse. Te laj yil ivinaj ch'ul abat yo' bu itil jtec biq'uit ch'ix.

³¹ Ich'ay yo'nton ti Moise c'alal laj yile. Inopej batel sq'uel. Iya'i ic'opoj ti Cajvaltique. Hech i'albat:

³² “Ho'on Diosun yu'un ti antiguo atotique, ja' ti Abrahame xchi'uc ti Isaaque xchi'uc ti Jacobe”, xchi ti Cajvaltique. Ixi' ti Moise. Mu xa sc'an sq'uel yan vuelta. ³³ Ti Cajvaltique hech laj yalbe: “Loq'ueso asempat yu'un li' va'alot ti jtojol, ho'on ti Diosune”, x'utat. ³⁴ “Laj xa quil ti ep chich'ic ilbajinel te ti Egipto ti avermanotaque, ja' ti co'ol t'ujbiloxuc cu'une. Laj xa ca'i ti ch-aquinaje. Hech yu'un niyal tal yu'un tal jcolta. Hech yu'un batic te ti Egipto”, x'utat yu'un ti Cajvaltique.

³⁵ 'Ja' ono'ox ti Moise te muc spasic ti muq'ue, ti hech i'albate: “¿Much'u laj yac'bot avabtel? Mu ho'ucot ajvalilot cu'untutic. Mu ho'ucot juezot cu'untutic”, ti xutic ono'oxe. Ja' itacat batel yu'un ti Diose yu'un ch-och ti ajvalil yu'unic, yu'un jcoltavanej chc'ot yu'unic. Ja' itacvan batel ti ch'ul abate ti ivinaj te ti jtec biq'uit ch'ix laj yil ti Moise. ³⁶ Oy jchop o abteletic xchi'uc señailetic laj spas ti Moise te ti Egipto, hech itsobatic loq'uel tal te ti Egipto ti jtatamoltique yu'un ti Moise. Patil laj spas jchop o abtel uc te ti Tsajal Nabe. Patil cha'vinic habil laj spas jchop o abteletic xchi'uc señailetic uc te ti xocol balumil. ³⁷ Ja' ono'ox ti

Moisese ti laj yalbe ti jtatamoltique: “Ti Diose chist'ujbucutic j'alc'op. Chic' jun quermanotic hech chaj c'u che'el laj yic'un. Ta me jpasbetic ti muc' ti sc'ope”, ti xchi ono'ox ti Moisese. ³⁸ Ja' ono'ox ti Moisese ti i'ay ti xocol balumil xchi'uc scotol ti jtatamoltique. Ti jtatamoltique laj stsob sbaic te ti vits Sinaí. Ti ch'ul abate te laj sc'opon ti Moisese. Ti Moisese hech lic yalbe ti jtatamoltique ti c'u che'el i'albat yu'un ti ch'ul abate. Ja' laj yalbe ti c'u che'el chcuxiic sbatel osile. Hech yu'un ja' ti sventa ti Moisese ti ca'yojtic ti ora to ti ho'ucutique.

³⁹ Ti jtatamoltique muc sc'an xch'umbeic sc'op ti Moisese. Muc spasic ti muc'. Sc'an sutic batel ti Egipto. ⁴⁰ Hech lic yalbeic ti Aarone: “Pasbuntutic cajsantotutic yu'un ja' chbaej batel cu'untutic. Mu jna'tutic c'usi laj spas ti Moisese ihalej ti vits, ja' ti laj sloq'uesuntutic tal ti Egiptoe”, xchiic. ⁴¹ Hech lic spasic yajsantoic. Ja' sloc'tombail vacax. Laj smilbeic smoton ti yajsantoe. Nichim no'ox yo'ntonic yu'un ti c'usi pasbil ti sc'obique. ⁴² Hech yu'un icomesatic yu'un ti Diose. Ti Diose laj yac'be squejan sbaic ti stojol ti c'utic xleblajet ti vinajele hech chaj c'u che'el ts'ibabil comel ti sun ti j'alc'opetic yu'un ti Diose:

Israeletic, ti c'alal laj avac'bucun jmoton chacuyique ti vacaxe ti carneroe c'alal naxanavic batel ti xocol balumil cha'vinic habil, hovil ti laj avac'bune yu'un mu junuc avo'ntonic ti jtojol.

⁴³ Ja' laj avich'ic batel ti santo Moloc sbi tiq'uil ti sna pasbil ti nukul.

Laj avich'ic batel uc ti sc'anal ti avajsantoe, ja' ti
Renfán sbie.

Ja' pasbil avu'unic yu'un chach'unic.

Hech yu'un chajtenoxuc loq'uel ti alumalic.

Chabatic ti yech'el slumal Babilonia,

x'utatic yu'un ti Diose c'alal i'ochic xa ti Canaane.

⁴⁴ C'alal i'ay ti xocol balumil ti jtatomoltique, ja' itun yu'un ti templo-nucule yu'un ja' te chc'oponat yu'un ti Diose. Ja' laj spasic hech chaj c'u che'el laj yal mantal ti Diose. Ja' hech chaj c'u che'el ti i'ac'bat yil ti señail ti Moisesse. ⁴⁵ Ti jtatomoltique c'alal i'ic'atic ochel tal li'i yu'un ti Josuee, laj yich'ic tal uc ti templo-nucule. Ja' ti yorail ti tal yich'ic ti slumique, ti yorail uc ti lic tembatuc loq'uel ti yajval ti slumique yu'un ti Diose. Ja'to c'alal i'ay ti balumil ti Davide, ja'to chtun yu'unic ti templo-nucule. ⁴⁶ Ti Diose lec laj yil ti Davide. Ti Davide laj yalbe vocol ti Diose ac'o ac'batuc lisensa yu'un tspasbe sna ti Diose, ja' ti Dios yu'un ti jtatomoltic Jacobe. ⁴⁷ Muc spas ti Davide, ja' lic spas ti snich'one, ja' ti Salomone. ⁴⁸ Muc' ti Diose. Mu yu'unuc chnaqui ti naetic ti pasbil ti sc'ob viniqetic. Te nacal ti vinajel. Ja' laj xch'amumbe ye jun j'alc'op, hech laj yal:

⁴⁹ Ho'on li' ti jpas mantal li' ti vinajel xchi'uc ti sjoylejal balumil.

¡Bu c'amba apasbun jna!

Mu yu'unuc ti jcux co'nton.

⁵⁰ Ho'on laj jpas scotol ti c'utic oye, xchi ti Diose, xchi ti j'alc'o-pe.

⁵¹ 'Ti ho'oxuque tsots avo'ntonic. Mu ventaimbiluc yu'un ti Diose ti avo'ntonique ti achiquinique. Scotol ora chacontrainic ti Ch'ul

Espíritue. Ja' no'ox hech chapasic uc hech chaj c'u che'el laj spasic ti jtatamoltique ti vo'one. ⁵² Ti jtatamoltique laj scontrainic scotol ti j'alc'opetic yu'un ti Diose. Laj smilic ti much'utic jbael laj yalbeic sc'opilal ti chtal ti much'u toj yo'ntone, ja' ti much'u laj avaq'uic entrecale, ti laj amilique. ⁵³ Manchuc mi ti sventa ch'ul abatetic laj quich'tic ti mantaletique, mu xach'unic ti ho'oxuque —x'utatic yu'un ti Estebane.

Ja' sc'opilal ti icham ti Estebane

⁵⁴ C'alal laj ya'yic ti hech laj yal ti Estebane, xtec'lajan no'ox i'ilinic. Xjep'et no'ox yeic yu'un chilintaic. ⁵⁵ Ti Estebane nojem ti yo'nton ti Ch'ul Espíritue. Laj sq'uel muel vinajel. Laj yilbe squeval ti Diose. Laj yil uc ti Jesuse, te oy ti sbats'ic'ob ti Diose. ⁵⁶ Hech laj yal ti Estebane:

—Jamal vinajel chquil. Te oy ti sbats'ic'ob ti Diose ti Jesuse ti co'ol hech chaj c'u che'el ho'ucutic ic'ot —xchi.

⁵⁷ Hech yu'un tsots i'avanic ti xchi'iltaque. Laj smac xchiquinic yu'un tscuyic ti mu xtun cha'i ti Diose ti c'u che'el chc'opoj ti Estebane. Hech yu'un ti común lic stsaquic ti Estebane. ⁵⁸ Hech laj yiq'uic loq'uel ti ti'jteclum. Te c'ot yac'beic ton. Ti much'utic laj yac'beic ti tone laj spochan xchijic ti lum ti stojol jun unen vinic, Saulo sbi. ⁵⁹ C'alal laj yich' ton ti Estebane, hech laj sc'opon ti Diose:

—Cajval Jesús, ic'bun me jch'ulel —xchi.

⁶⁰ Quejel ic'ot ti lum, tsots ic'opoj. Hech laj yalbe ti Diose:

—Cajval, mu me xavac'be xcuch ti smulique ti laj staic avi to —xchi.

C'alal hech laj yal ti Estebane, icham.

8

Ja' sc'opilal ti Sauloe lic yilbajin scotol ti jch'unojeletique

¹ Ti Sauloe nichim no'ox yo'nton c'alal laj yil ti icham ti Estebane.

Hech yu'un ti ora no'ox lic ilbajinatuc scotol ti jch'unojeletique ti laj stsob sbaique te ti Jerusalén. Scotolic hech ipuquic batel ti scotol estado Judea xchi'uc ti estado Samaria. Ja' no'ox icomic ti Jerusalén ti jcholc'opetique. ² Ti much'utic toyol yo'ntonic tsc'an chch'umbeic smantal ti Diose, ja' laj yich'beic batel sbec'tal ti Estebane, ba smuquic. Ep laj yoc'taic. ³ Hech yu'un ti Sauloe sc'an ti chtup' scotol ti jch'unojeletique. Hech yu'un i'och ti na. Laj stsac loq'uel tal viniquetic xchi'uc antsetic. Laj stic' ti chuquel.

Ja' sc'opilal ti icholbat ya'yic ti sc'op ti Diose ti samariaetique

⁴ Scotolic ti much'utic ti buc no'ox ipuquic batele, laj xcholic ti lequil ach' c'ope. ⁵ Hech ti Felipee ic'ot ti muc'ta jteclum te ti slumal Samaria. Te c'ot yalbe ti crixchanoetique:

—Ital xa ti Jcoltavanej cu'untique, ja' ti Jesuse —xchi.

⁶ Scotol ti crixchanoetique ti te oyic ti jteclum lume c'alal laj sq'uelic ti jchop o abteletique ti laj spas ti Felipee, hech yu'un scotolic toyol yo'ntonic laj ya'ibeic sc'op. ⁷ Yu'un ep ti much'utic oy pucujetic ti yo'ntonique, i'avan loc' tal ti yo'ntonic ti pucujetique. Ep icolic mecanetic xchi'uc ti much'utic

sicuben ti yacanique. ⁸ Hech yu'un nichim no'ox yo'ntonic scotolic te ti jteclum lume.

⁹ Te oy jun vinic, Simón sbi. Ja' jpicch'ich' ono'ox ti Simone. Ep laj slo'la ti samariaetique yu'un stuc laj yal ti oy yip ti sc'ope. ¹⁰ Ti much'utic tsots yabtel yich'ojique xchi'uc ti much'utic mu'yuc yabtelique, scotolic laj spasbeic ti muc' ti sc'ope. Hech laj yalic:

—Ja' yich'ojbe yip ti Diose avi to —xchiic. Ja' sc'opilal ti Simone.

¹¹ J'ech'el laj spasbeic ti muc' ti sc'ope scoj ti ep c'ac'al ilo'laatic yu'un ti jpicch'ich'e. ¹² Ti Felipee laj xcholbe ya'yic ti lequil ach' c'ope, ja' ti tsc'an chventaimbat yo'ntonic yu'un ti Diose. Laj xcholbe ya'yic uc sc'opilal ti Jesucristoe. Ep vini-quetic, ep antsetic laj xch'umbeic sc'op ti Felipee. Hech i'ac'batic yich' ho' yu'un ti Felipee. ¹³ Hech uc ti Simone laj xch'un uc. Laj yich' ho', laj xchi'in batel ti Felipee. C'alal laj yil ti muc'ta jchop o abteletique ti laj spas ti Felipee, ich'ay yo'nton ti Simone.

¹⁴ Ti jcholc'opetique ti te oyic ti Jerusalene, laj ya'yic ti laj spasbeic ti muc' ti sc'op ti Diose ti samariaetique. Hech yu'un laj staquic batel ti Samaria ti Pedroe xchi'uc ti Juane. ¹⁵ C'alal ic'otic ti xcha'va'alique, laj sc'opombeic Dios ti stojol ti samariaetique ti ac'o ac'batuc yich'ic uc ti Ch'ul Espíritue. ¹⁶ Yu'un mu to oyuc ti yo'ntonic ti Ch'ul Espíritue. Ja' no'ox yich'ojic ho' ti sventa ti Cajvaltic Jesuse. ¹⁷ Hech yu'un ti jcholc'opetique laj yac' sc'obic, laj yac'be ti sjolic ti jch'unojeletique. Hech i'ac'batic yich'ic ti Ch'ul Espíritue.

¹⁸ Ti Simone laj yil ti laj yac' sc'obic ti jch'olc'opetique. Laj yac'be ti sjol ti jch'unojeletique. Hech laj yich'ic ti Ch'ul Espíritue. Hech yu'un ti Simone sc'an chac'be taq'uin ti jch'olc'opetique. ¹⁹ Hech laj yalbe:

—Ac'bun cabtel uc yu'un chcac'be yich' ti Ch'ul Espíritue scotol ti much'utic chcac' jc'ob ti sjolic —xchi ti Simone.

²⁰ Ti Pedroe hech laj yalbe:

—Co'ol ch'ayan xchi'uc ti ataq'uine yu'un chacuy ti oy ti manel ti Ch'ul Espíritue ti chijyac'bucutic ti Diose. ²¹ Ti ho'ote mu stac' xa'abtej yu'un. Ma'uc aventa li'to yu'un mu tojuc avo'nton ti stojol ti Diose. ²² Suteso avo'nton yu'un amul. Albo vocol ti Diose yu'un hech chaxch'aybot amul yu'un anopoj mulil ti avo'nton. ²³ Yu'un ep chapas biq'uit avo'nton chquil. Chucbil avo'nton yu'un mulil chquil —x'utat.

²⁴ Hech itac'av ti Simone:

—C'opombun Dios ti jtojol che'e yu'un mu me xc'ot ti pasel ti ch'ayel chibate hech chaj c'u che'el laj avalbune —xchi.

²⁵ C'alal laj yo'ntonic laj yalic scotol ti c'utic x'elan ch-abtej ti Diose ti yilojique, c'alal laj yo'ntonic laj xcholbeic ti sc'op ti Diose, hech isutic batel ti Jerusalén ti Pedroe xchi'uc ti Juane. Hech ech' xcholic ti lequil ach' c'ope ti ep jteclumetic te ti slumal ti samariaetique.

Ja' sc'opilal ti Felipee ba xcholbe ya'i ti sc'op ti Diose ti eunucoe

²⁶ C'alal hech yac'oj sba ch-epaj ti jch'unojeletique te ti Samariae, hech c'ot sc'oapon

ti Felipee jun xch'ul abat ti Cajvaltique. Hech i'albat ti Felipee:

—Toj chabat lum toi. Te chc'ot ata ti sbelal ti Gazae, ja' ti chloc' tal ti Jerusalene —x'utat yu'un ti xch'ul abat ti Diose.

Ja' xocol balumil ti bu chc'o sta ti bee, ja' ti sbelal Gazae ti Felipee. ²⁷ Hech yu'un ibat ti Felipee. Laj yil ital jun etiopía vinic. Eunuco ti vinique. Tsots yabtel yich'oj yu'un ti ajvalil yu'un ti etiopíaetique. Ants ti ajvalil yu'unique, Candace sbi. Ti eunucoe i'ac'bat sventain scotol ti sc'ulejal yu'un ti Candacee. Ti eunucoe ay yac'be smoton Dios ti templo ti Jerusalén. ²⁸ Tsut xa batel ti scarreta. Te nacal yac'oj sba tsq'uelbe sun ti Isaíase, ja' ti j'alc'op yu'un ti Diose. ²⁹ Ti Felipee hech i'albat yu'un ti Ch'ul Espíritue:

—Batan, chi'ino batel ti vinique ti te tiq'uil ti scarretae —x'utat.

³⁰ Hech yu'un bat snuts ti anil ti carretae ti Felipee. Laj ya'i ti yac'oj sba tsq'uelbe ti sun ti Isaíase, ja' ti j'alc'op yu'un ti Diose. Ti Felipee hech laj sjac'be:

—¿Mi chava'ibe sjam ti c'usi chaq'uele? —xut.

³¹ Hech itac'av ti vinique:

—¡Bu ba c'an ca'ibe sjam yu'un mu'yuc much'u chiyalbun! —xchi.

Hech i'albat vocol ti Felipee:

—Ochan tal, la' chi'inun ti naclej —xchi ti vinique.

³² Ti bu tsq'uel ti sun ti Diose, ja' ti bu hech chal: Ch-ic'at batel hech chaj c'u che'el carnero ti chmi-late.

Hech chaj c'u che'el ch'iom carnero ti chtulbat
stsotsile, ja' no'ox hech mu xc'opoj uc.

³³ Ep ch-ac'bat yich' vocol yu'un mu tojuc chchapaj
yu'un.

Mu'yuc yol snich'on ti tscuyique yu'un c'alal
tsmilique j'ech'el chtup' ti tscuyique,
xchi ts'ibabil. Ja' tsq'uel.

³⁴ Ti eunucoe hech laj sjac'be ti Felipee:

—Albun chca'i much'u sc'opilal comen li'to. ¿Mi
ja' chchol sc'opilal stuc ti Isaíase? ¿Mi oy yan
chcholbe sc'opilal? —xchi sjac'.

³⁵ Hech yu'un ti Felipee lic xcholbe ya'i sjam ti
ja' sc'opilal ti Jesuse. Hech lic xcholbe ya'i scotol ti
lequil ach' c'ope. ³⁶ Ixanavic batel ti be. Ic'otic ti
yo' bu oy ho'. Ti eunucoe hech lic yalbe:

—Q'uelo avil, li'oy ho'. ¿Mi xu' chquich' ho'
ho'oni? —xchi.

³⁷ Hech itac'av ti Felipee:

—Mi scotol avo'nton ach'unoj, xu' chavich' ho'
—xchi.

Ti eunucoe hech laj yalbe:

—Jch'unoj ti ja' Snich'on ti Diose ti Jesucristoe
—xchi.

³⁸ Laj yal mantal ti ac'o pajuc ti scarretae. Hech
i'och batel ti ho' ti eunucoe xchi'uc ti Felipee.
Hech i'ac'bat yich' ho' ti eunucoe yu'un ti Felipee.

³⁹ C'alal iloq'uic tal ti ho', licbil ibat ti Felipee.
Ilicat batel yu'un ti Espíritu yu'un ti Cajvaltique. Ti
eunucoe muc xil ibat ti Felipee. Hech yu'un yu'un
laj xa xch'umbe sc'op ti Cajvaltique, nichim no'ox
yo'nton isut batel ti slumal. ⁴⁰ C'alal ilicat batel
ti Felipee, ic'ot c'alal ti jteclum Azoto. Hech lic
xanavuc batel ti yacan. Ti scotol jteclumetic ech'

xchol ti lequil ach' c'ope ja'to c'alal ic'ot ti jteclum
Cesarea sbi.

9

Ja' sc'opilal ti Sauloe isutesbat yo'nton yu'un ti Cajvaltique

¹ C'alal hech chchol sc'op Dios ti Felipee, ja' yorail batem ti yo'nton ti Sauloe chilbajin tscontrain ti much'utic xch'unojic ti ja' Jcoltavanej yu'unic ti Cajvaltique. Chalbe smilelic mi mu scomesique. Ti Sauloe ba sc'opon ti totil palee te ti Jerusalén. ² Ba sc'ambe tal sunal ti much'utic oy yabtelic te ti temploetic yu'un ti xchi'iltaque te ti jteclum Damasco sbi yu'un sc'an chba xchuc tal scotol ti much'utic xch'unojic ti lequil ach' c'ope, ti chcolic ti sventa ti Jesuse. Mi vinic mi ants chc'ot sta chic' tal ti Jerusalén. C'alal laj xa yich' ti sune, hech yu'un chbat ti Damasco. ³ C'alal nopol xa chc'ot ti Damasco, ti ora iquevan tal c'alal ti vinajel yo' bu ixanav batel ti be. ⁴ Hech ip'aj ti lum ti Sauloe. Laj ya'i oy much'u chc'oponat:

—Saulo, ¿c'u yu'un chacontrainun? —x'utat.

⁵ Hech itac'av ti Sauloe:

—¿Much'uot, Cajval? —xchi.

—Ho'on Jesusun. Ho'on ti chacontrainune. Hovil ti hech chapase. Ja' no'ox chlic avich' vocol —x'utat.

⁶ Ich'ay yo'nton ti Sauloe. Toj xi'el ic'ot. Hech laj yal:

—Cajval, ¿c'usi chac'an ti jpas? —xchi.

I'albat yu'un ti Cajvaltique:

—Lican, ochan batel ti jteclum. Te chc'ot yalbot ava'i c'usi chapas —x'utat.

⁷ Ti viniquetique ti xchi'il ti Sauloe, laj sva'an sbaic. Ich'ay yo'ntonic yu'un oy much'u ic'opoj laj ya'yic, muc xilic. ⁸ Ilic ti Sauloe. C'alal laj svic' sat, mu xa xil balumil ti Sauloe. Ja' nitbil xa i'och batel ti Damasco. ⁹ Oxib c'ac'al tup'en ti sate. Mu'yuc xa c'usi laj sve'. Mu'yuc xa c'usi laj yuch'.

¹⁰ Oy jun jch'unojel te ti Damasco, Ananías sbi. Ti Cajvaltique laj yac' sba ti q'uelel ti stojol ti Ananíase. Hech ic'oponat yu'un:

—¡Ananías! —x'utat.

—Li'uni, Cajval —xchi xtac'av ti Ananíase.

¹¹ Hech i'albat yu'un ti Cajvaltique:

—Batan ti bu Toj Calle sbi. Te ti sna ti Judase chc'ot ata jun achi'il, Saulo sbi. Liquem tal ti jteclum Tarso ti Sauloe. Te yac'oj sba chisc'oponun.

¹² Laj xa cac'be yil ti chc'o avac' ac'ob ti sjol yu'un hech chjam ti sate —x'utat ti Ananíase.

¹³ Hech itac'av ti Ananíase:

—Cajval, ca'yojbe sc'opilal ti vinic ti chavale. Ep chilbajin scotol ti much'utic oyic ti atojole te ti Jerusalén. ¹⁴ Yich'oj mantal yu'un ti totil paleetique yu'un chchuc scotol ti much'utic chasc'oponote —xchi ti stojol.

¹⁵ Hech i'albat yu'un ti Cajvaltique:

—Batan me. Ja' t'ujbil cu'un ti Sauloe yu'un chixcholbun jc'opilal ti stojol yanlum crixchanoetic xchi'uc ti stojol totil ajvaliletic xchi'uc ti atojolic uc ho'oxuc ti yol snich'onoxuc ti Israele. ¹⁶ Chcac'be sna' ti ep ch-ech' svocol ho'on ti jventa —x'utat ti Ananíase. Ja' sc'opilal ti Sauloe.

¹⁷ Hech yu'un ibat ti Ananíase. I'och batel ti sna ti Judase. C'ot yac'be sc'ob ti sjol ti Sauloe. Hech c'ot yalbe:

—Hermano Saulo, laj stacun tael ti Cajvaltic Jesuse ti laj yac' sba ti q'uelel ti atojole ti c'alal naxanav tael ti bee. Ja' laj stacun tael yu'un chjam asat, yu'un chnoj ti avo'nton ti Ch'ul Espiritue —xchi c'otel.

¹⁸ Ti ora ip'aj yalel ti c'usi macbil ti sate yu'un. Hech ijam ti sate. Lic ac'batuc yich' ho'. ¹⁹ Lic ve'uc, hech i'an yip.

Ja' sc'opilal ti laj xchol sc'op Dios te ti Damasco ti Sauloe

Te laj xchi'in chib oxib c'ac'al ti jch'unojeletique te ti Damasco. ²⁰ Hech yu'un ti ora lic xcholbe sc'opilal ti Cristoe te ti temploetic yu'un ti xchi'iltaque, ja' ti judioetique.

—Melel ti ja' Snich'on Dios ti Cristoe —xchi.

²¹ Ich'ay yo'ntonic scotol ti much'utic laj ya'ibeic sc'op ti Sauloe. Hech laj yalic:

—Ti vinic li'to ja' ti much'u ep laj yilbajin scotol ti much'utic xch'unobjeic sc'op ti Cristoe te ti Jerusalén. Ja' yu'un ti ital li'to yu'un chchuc batel ti much'u hech xch'unojic li'i yu'un chbat sva'an ti stojol ti totil paleetique —xchiic.

²² Manchuc mi hech yac'oj sba ch-albat sc'opilal yu'un ti xchi'iltaque, ech'em i'an yip yo'nton ti Sauloe. Ti sventa ti sc'op ti Sauloe hech más laj ya'ibeic sc'opilal ti Jesuse ti ja' ti Jcoltavaneje ti xchi'iltaque ti te nacajtíc ti Damascoe. Hech yu'un mu xu' yu'unic chtac'avic xa.

Ja' sc'opilal ti Sauloe muc xtaat yu'un ti xchi'iltaque

²³ C'alal i'ech' xa ep c'ac'al, ja' ti xchi'iltaque, lic chapambatuc sc'opilal yu'un chmilat ti Sauloe.

²⁴ Laj ya'i ti Sauloe ti hech sc'an spasiq. Ti c'ac'al ti ac'ubal te va'ajtic ti ti'macte'ton yu'un ti jteclume, tsmalaic mi chloc' batel ti Sauloe yu'un tsc'an tsmilic. ²⁵ Hech yu'un ti ac'ubal ti jch'unojeletique laj yiq'uic batel ti Sauloe. Laj sti'q'uic ti yut muc'ta moch, laj syalesic ti pat macte'ton yu'un ti jteclume. Hech icol batel ti Sauloe.

Ja' sc'opilal ti isut batel ti Jerusalén ti Sauloe

²⁶ Hech yu'un c'alal ic'ot ti Jerusalén ti Sauloe, te sc'an xchi'in ti jch'unojeletique. Chi'at yu'un scotolic. Mu xch'unic ti ja' jch'unojel xa ti Sauloe. ²⁷ Hech yu'un ja' ti Bernabee, laj yic' batel ti Sauloe, ba sva'an ti stojol ti jch'olc'opetique. Ti Bernabee laj xcholbe ya'yic c'u x'elan laj yil ti be ti Cajvaltique ti Sauloe, ti c'u che'el ic'oponat yu'une. Laj yalbe uc ti jamal laj xcholbe sc'opilal ti Jesuse ti Sauloe te ti Damasco. ²⁸ Hech yu'un hech laj xchi'in ti jch'unojeletique ti Sauloe te ti Jerusalén. Buc no'ox ibatic xchi'uc. ²⁹ Jamal laj xcholbe sc'opilal ti Cajvaltique. Laj stsac sbaic ti c'op xchi'uc ti xchi'iltaque ti xchanojic griego c'ope. Hech yu'un c'an milatuc yu'un ti xchi'iltaque. ³⁰ C'alal laj ya'yic ti quermanotique, hech yu'un laj yiq'uic batel ti Sauloe c'alal ti jteclum Cesarea sbi. Laj staquic batel ti slumal. Ja' Tarso sbi ti slumal ti Sauloe.

³¹ Scotol ti jch'unojeletique ti te oyic ti estado Judea xchi'uc ti estado Galilea xchi'uc ti estado Samaria, mu'yuc xa much'u chcontrainatic. Lec

imuc'ub yo'ntonic. Laj spasic ti muc' ti Cajvaltique hech itsatsubtasbat yo'ntonic yu'un ti Ch'ul Espíritue. Hech i'epaj ti much'u chch'unique.

Ja' sc'opilal ti ichop ti Enease

³² Ti Pedroe ech' sq'uel scotol ti jch'unojeletique. Ech' sq'uel uc ti much'utic oyic ti stojol ti Dióse te nacajtic ti jteclum Lida sbi. ³³ Te c'ot sta jun vinic, Eneas sbi. Oy xa vaxaquib habil metsel ti vinique yu'un sicuben ti yacane. ³⁴ Ti Pedroe hech laj yalbe:

—Eneas, ja' chaslamantasbot achamel ti Jesucristoe. Lican, balo batel apop —x'utat.

Ti ora ilic ti Enease. ³⁵ Scotol ti much'utic te nacajtic ti jteclum Lida xchi'uc ti jteclum Sarón, c'alal laj yilic ti ichop xa ti Enease hech laj sutes yo'ntonic. Laj scomes scotol ti c'utic xch'unojic ono'oxe, lic xch'umbeic sc'op ti Cajvaltique.

Ja' sc'opilal ti icha'cusesat ti Dorcase

³⁶ Ti jteclum Jope sbi oy jun jch'unojel ants. Tabita sbi ti antse. Ja' Dorcas sbi c'alal jelavesbil ti griego c'op. Ep icoltavan. Ep laj yac' ti motonil staq'uín. ³⁷ C'alal te oy ti jteclum Lida ti Pedroe, itsacat ti chamel ti Dorcase. Icham. Hech yu'un lic spocbeic ti sbec'tale. Bat smetsanic comel ti cuarto ti xcha'cajal na. ³⁸ Ti jteclum Jopee nopol xil sbaic xchi'uc ti jteclum Lidae. Hech yu'un ti jch'unojeletique te ti Jopee, c'alal laj ya'yic ti te oy ti Lida ti Pedroe, laj staquic batel cha'vo' viniquetic. Ba yiq'uic tal.

—La' la me ti ora yo' bu nacaluntutic —xchiic c'otel.

³⁹ Ti ora laj xch'un talel ti Pedroe. C'alal ic'ot ti Pedroe, laj yiq'uic ochel ti cuarto te ti xcha'cajal sna. Te stsoboj sbaic scotolic ti me'on antsetique. Te yac'oj sba choc'taic ti Dorcase. Laj yac'beic sq'uel ti Pedroe ti sc'u' spoq'uique ti ipasbatic yu'un ti Dorcase c'alal cuxul toe. ⁴⁰ Ti Pedroe laj stac loq'uel scotolic. Stuc laj squeejan sba sc'opon Dios. C'alal laj yo'nton sc'opon Dios, laj sjoyp'in sba sc'opon ti ánimae:

—Tabita, lican —xut.

Ti Tabitae laj svic' sat, laj yil ti te oy ti Pedroe, hech lic nacluc. ⁴¹ Ti Pedroe laj stsacbe sc'ob, laj snit liquel. Laj yic' tal ti me'on antsetique ti xch'unojique xchi'uc ti yan jch'unojeletique. Cuxul xa ti Tabitae iva'ambat ti stojolic. Hech laj yilic ti icha'cuxie. ⁴² Ipuc sc'opilal ti scotol jteclum Jope. Hech yu'un ep ti much'utic lic xch'umbeic sc'op ti Cajvaltique. ⁴³ Ti Pedroe ep c'ac'al ihalej te ti Jope. I'ay ti sna jun vinic, Simón sbi. Ja' tsc'a'es nukul ti Simone. Ja' yabtel o.

10

Ja' sc'opilal ti Pedroe xchi'uc ti Cornelioe

¹ Te oy ti Cesarea jun vinic, ja' Cornelio sbi. Ja' capitán yu'un cien soldadoetic. Ja' co'ol ti bu liquemic tale. Ja' liquemic tal ti balumil Italia sbi. ² Ti Cornelioe toyol yo'nton tsc'an chch'umbe smantal ti Diose. Laj spas ti muc' ti Diose xchi'uc sjunul sna. Ep laj yac'be smoton taq'uin ti crixcha-noetique. Scotol c'ac'al laj sc'opon Dios ti Cornelioe. ³ Ti oxib ora mal c'ac'al ti Cornelioe i'ac'bat yil ihul ti stojol ch'ul abat. Hech ic'oponat:

—Cornelio —x'utat.

⁴ Toj xi'el ic'ot ti Cornelioe c'alal laj yil ti ch'ul abate. Hech itac'av:

—¿C'usi chaval? Cajval —xchi.

Hech i'albat yu'un ti ch'ul abate:

—Ya'yoj scotol ti Diose ti chac'opone. Sna'oj ti chavac' ti motonil ataq'uin. ⁵ Hech yu'un taco batel avabat ti ora. Ac'o batuc ti Jope. Ac'o ba yic' tal jun vinic, Simón sbi, ja' ti Pedro x'utate. ⁶ Te ochem ti sna jun vinic, Simón sbi uc. Ja' yabtel tsc'a'es nukul ti yan Simone. Te oy sna ti ti'nab. Ti Pedroe ja' chtal yalbot ti c'usi chapase —x'utat ti Cornelioe.

⁷ Hech ibat ti ch'ul abate ti laj sc'opone. Ti Cornelioe oy ep yajsoldado ti chchabiat yu'un. Hech yu'un lic yic' tal jun, ja' ti toyol yo'nton tsc'an chch'umbe smantal ti Diose. Laj yic' tal cha'vo' smozotac uc. ⁸ Scotol laj xcholbe ya'yic ti c'u che'el i'albate. Hech lic stac batel ti Jope.

⁹ Ti yoc'omal c'alal nopol xa chc'ot ti Jope ti oxvo'ique, ti Pedroe imu batel ti yamaq'uil jolna. Te ba sc'opon Dios. O'lol c'ac'al xa c'alal imu batel ti jolna. ¹⁰ Itsacat ti vi'nal ti Pedroe, laj sc'an sve'el. C'alal mu to chmeltsambat ti sve'ele, oy c'usi i'ac'bat yil yu'un ti Diose ti Pedroe. ¹¹ I'ac'bat yil ijam ti vinajele. Oy c'usi iyal tal laj yil. Jun to muc'ta poq'uil x'elan. Tsacbil ti xchanibal xchiquin iyal tael ti lum laj yil. ¹² Te tiq'uil laj yil ep ti tos ti c'usi xcotetic ti lume xchi'uc chonetic xchi'uc mutetic. ¹³ Laj ya'i oy much'u chc'oponat:

—Pedro, lican, milo ati' —x'utat.

¹⁴ Itac'av ti Pedroe:

—Hu'u, Cajval. Mi jutuc mu jti' ti bu mu stac' jti'tutic ti avalojbuntutique —xchi.

¹⁵ Laj ya'i oy much'u chc'oponat yan vuelta:

—Mu me xap'aj ti mi hech chacac'bot —x'utat.

¹⁶ Oxib vuelta ti hech i'albat. Patil i'ich'bat muel ti vinajel ti muc'ta poq'uile. ¹⁷ Hech lic c'opojuc yo'nton ti Pedroe yu'un ti hech i'ac'bat yile. Yu'un mu xa'ibe sjam. C'alal yac'oj sba chc'opoj ti yo'ntone, ja' hech yorail ic'otic ti viniquetique, ja' ti much'utic itacatic tal yu'un ti Cornelioe. C'ot sjaq'uic:

—¿Bu oy sna ti Simone? —xchiic c'otel.

Va'ajtic ic'otic ti sti' sna ti Simone. ¹⁸ Laj sjaq'uic mi te oy ti Simone, ja' ti Pedro x'utate. ¹⁹ C'alal yac'oj sba ta to snop ti yo'nton ti Pedroe ti hech chaj c'u che'el laj yile, hech i'albat yu'un ti Ch'ul Espíritue:

—Tal xa sa'ot oxvo' viniquetic. ²⁰ Hech yu'un yalan batel. Junuc me avo'nton chi'ino batel yu'un tacbilic tal cu'un —x'utat.

²¹ Hech iyal batel ti Pedroe. Ba sc'opon ti viniquetique ja' ti much'u tacbil tal yu'un ti Cornelioe. Hech laj yalbe:

—Ho'on ti chasa'ucune. ¿C'u yu'un natalic? —xchi.

²² Hech itac'avic:

—Laj stacuntutic tal ti Cornelioe. Ja' capitan soldado ti Cornelioe. Toj ti viniquil. Ja' chi' ti Diose. Lec sc'opilal yu'un scotol achi'iltac ho'oxuc ti judiooxuque. Ja' i'albat mantal yu'un ti xch'ul abat ti Diose ti chayic'ot batel te ti sna yu'un chaya'ibot ac'op —xchiic.

²³ Hech yu'un ti Pedroe laj yic' ochel ti viniquetique, laj smac'lin. Ti yoc'omal laj xchi'in batel ti

viniquetique. Oy cha'vo' oxvo' ti quermanotique te ti Jope laj xchi'in batel ti Pedroe.

²⁴Ja' yoxibal xa c'ac'al ti ch-ochic batel ti jteclum Cesarea. Te chmalavan ti Cornelioe. Yic'oj xa tal scotol yuts yalaltac xchi'uc ti much'utic lec laj sc'opon sbaic xchi'uque. ²⁵C'alal i'och ti jteclum ti Pedroe, ti Cornelioe ba snup ti be. Laj squejan sba ti stojol ti Pedroe. ²⁶Hech yu'un ti Pedroe laj snit liquel. Hech laj yalbe:

—Lican, co'ol vinicucutic —xchi.

²⁷Yac'oj sba chlo'lajic ochel c'alal i'ochic ti na. Ep stsoboj sbaic c'ot sta ti Pedroe. ²⁸Ti Pedroe hech laj yalbe ya'yic:

—Ti ho'oxuque xana'ic ti ho'ontutique ti judiountutique mu stac' ti jc'opontutic yanlum vini-quetic. Mu stac' ti jchi'intutic. Ti ho'one laj xa yalbun ti Diose ti mu lecuc mi chcal ti mu xa xtun yanlum crixchanoetic. ²⁹Hech yu'un c'alal laj avic'un tal, jun co'nton nital. Hech yu'un chajac'beic: ¿C'usi sventail ti laj avic'une? —xchi.

³⁰Hech itac'av ti Cornelioe:

—Oy xa xchanibal c'ac'al hech nic'oponat. Hech ora to, ja' oxib ora mal c'ac'al, li'oyun ti jna. Quipanoj jba. Cac'oj jba ti jc'opon Dios. Li' laj sva'an sba ti jtojol jun to vinic x'elan. Oy squeval ti sc'u' spoq'ue. ³¹Hech laj yalbun: “Cornelio, laj xa stsachot ac'op ti Diose. Sna'oj ti Diose ti chavac' ti motonil ataq'uin.” ³²Hech yu'un hech laj yalbun: “Taco batel ti jteclum Jope ti avabate. Ac'o ba yic' tal jun vinic, Simón sbi, ja' ti Pedro x'utate. Te oy ti sna jun vinic Simón sbi uc. Ja' yabtel tsc'a'es nukul ti yan Simone. Te oy sna ti ti'nab. C'alal mi itale, oy c'usi chayalbot”, xiyutun. ³³Hech yu'un laj jtac

batel ti cabate yu'un chayic'ot tal. Lec ti natale. Jcotoltutic li' chajmalatutic li'to ti stojol ti Diose yu'un chca'itutic scotol ti c'utic tsc'an ti Diose ti chca'itutique —xchi ti Cornelioe.

³⁴ Hech lic c'opojuc ti Pedroe:

—Laj jna' xa ti melez ti mu jun cha'vo'uc no'ox ti much'u chc'uxubin ti Diose. Co'ol chixc'uxubinucutic jcotoltic. ³⁵ Buc no'ox ti jujuchop lum lec yo'nton ti Diose yu'un scotol ti much'utic tspasic ti muc' ti Diose, ti much'utic toj yo'ntonic ti stojole. ³⁶ Xana'ic xa ti sventa ti j'alc'opetic yu'un ti Diose ti laj ya'ibeic sc'op Dios ti jchi'iltaque, ho'ontutic ti yol snich'onuntutic ti Israele. Lec laj ca'itutic ti chmuc'ub co'ntontic yu'un ti Jesucristoe. Ja' sventainojucutic jcotoltic ti Jesucristoe. ³⁷ Xana'ic xa c'u x'elan ipuc sc'opilal ti estado Judea. Ti Juane lic xcholbe sc'opilal ti Galilea c'alal laj yac' ich' ho'. Patil ipuc sc'opilal ti scotol estado Judea. ³⁸ Ti Jesuse, ti ja' ilic tal ti Nazarete, ja' inoj ti yo'nton ti Espíritu yu'un ti Diose. Ac'bil sp'ijil yu'un ti Diose. Buc no'ox ixanav batel laj spas lequil abtel. Laj scolta scotol ti much'utic ochemic pucuj ti yo'ntonique. Laj sloq'uesbe ti yo'ntonic ti pucujetique. Ihu' yu'un yu'un chi'imbil yu'un ti Diose. ³⁹ Ho'ontutic laj quiltutic scotol ti c'usi laj spas ti estado Judea xchi'uc ti jteclum Jerusalén. Ti jchi'iltaque laj sjoc'anic ti cruz ti Jesuse. Te laj smilic. ⁴⁰ Ti yoxibal c'ac'al icha'cusesat loq'uel ti ch'en yu'un ti Diose. Ja' laj yac' sba ti q'uelel ti jtojoltutic yu'un hech laj sc'an ti Diose. ⁴¹ Mu scotoluc laj yilic. Ja' no'ox laj quiltutic ti jayvo'untutique ti t'ujbiluntutic yu'un ti Diose ti vo'one ti ho'ontutic ono'ox ti jcholbetutic

ti sc'ope, ho'ontutic ti laj jchi'intutic ti ve'el ti Jesuse c'alal cha'cuxem xa loq'uel ti ch'en. ⁴² Laj yalbuntutic comel smantal ti ac'o jcholbetutic ya'yic scotol crixchanoetic ti ja' ac'bil yabtel yu'un ti Diose ti chich'be sc'opic yu'un smulic much'utic cuxajtic xchi'uc much'utic chamenic. ⁴³ Yu'un hech albil ono'ox sc'opilal ti Jesuse yu'un scotol ti j'alc'opetic yu'un ti Diose. Ti sventa stuc ti Jesuse tspasbatic perdón yu'un smulic scotol ti much'utic chch'unic ti ja' Jcoltavanej yu'unique, xchiic ti j'alc'opetique —xchi ti Pedroe.

Ja' sc'opilal ti laj yich'ic ti Ch'ul Espíritue ti yanlum crixchanoetique

⁴⁴ C'alal yac'oj sba chc'opoj ti Pedroe, hul ochuc ti yo'ntonic ti Ch'ul Espíritue ti jayvo'ic te laj stsob sbaique. ⁴⁵ Ti jch'unojeletique ti xchi'inojic tal ti Pedroe, ja' co'ol judioetic xchi'uc ti Pedroe. Ich'ay yo'ntonic c'alal laj yilic ti i'ac'batic yich'ic uc ti Ch'ul Espíritue yu'un ti Diose ti jchi'iltique, ho'ucutic ti co'ol yanlum vinicucutic xchi'uque. ⁴⁶ Laj ya'yic ti chc'opojic ti yantic c'opetic. Lec ic'opojic yu'un ti Diose. ⁴⁷ Hech yu'un laj sjac' ti Pedroe:

—Ti ho'oxuque, ¿mi oy much'u mu xac'anic ti ac'o yich'ic ho' avi yepalic li'to? Melel ti yich'ojic xa ti Ch'ul Espíritue hech chaj c'u che'el ho'ucutic —xchi.

—Lec, ac'o yich'ic —xchiic.

⁴⁸ Hech yu'un laj yal mantal ti Pedroe yu'un ac'o yich'ic ho' ti sventa ti Cajvaltic Jesuse. Scotolic ti jayvo' te stsoboj sbaique laj yalbeic vocol ti Pedroe yu'un ac'o chi'inatuc chib oxib c'ac'al.

11

Ja' sc'opilal ti Pedroe laj xcholbe ya'yic ti xchi'il ti abtel ti c'u che'el i'abtej xa ti Diose ti yo'ntonic ti yanlum crixchanoetique

¹ Ti jcholc'opetique xchi'uc ti quermanotique ti te oyic ti Judeae, laj ya'yic uc ti laj xa xch'umbeic sc'op Dios ti jchi'iltique, ho'ucutic ti co'ol yanlum vinicucutic xchi'uque. ² Hech yu'un ti c'alal imu batel ti Jerusalén ti Pedroe, laj stsac sbaic ti c'op xchi'uc ti Pedroe xchi'uc ti much'utic chch'unic ti persa chich'ic circuncisión uc ti much'utic chch'umbeic sc'op ti Cajvaltique. ³ Hech i'albat ti Pedroe:

—¿C'u yu'un a ac'opon ti much'utic mu yich'ojuc circuncisión? ¿C'u yu'un co'ol a ve'an xchi'uc? —x'utat ti Pedroe.

⁴ Hech yu'un ti Pedroe xmelmun lic xchol scotol ti c'utic ic'ot ti pasele. Hech laj yalbe:

⁵ —C'alal te oyun ti jteclum Jope sbi, c'alal cac'oj jba ti jc'opon Dios, oy c'usi iyal tal ti vinajel laj yac'bun quil ti Diose. Jun to muc'ta poq'uile x'elan. Tsacbil ti xchanibal xchiquin iyal tal ti vinajel. Ihul ti jtojol. ⁶ C'alal laj jq'uel ti yut, te tiq'uile laj quil ep ti tos ti c'usi xcotetic ti lume xchi'uc chonetetic xchi'uc mutetic. ⁷ Laj ca'i oy much'u chisc'oponun: “Va'lan, Pedro, milo ati”, xiyutun. ⁸ “Hu'u, Cajval”, xichi. “Mi jutuc mu jti' ti bu mu stac' jti'tutic ti avalojbuntutique”, xcut. ⁹ Yan vuelta c'alal ti vinajel laj sc'oponun: “Mu me xap'aj ti c'alal hech chacac'bot”, xiyutun. ¹⁰ Oxib vuelta ti hech laj yalbune. Patil i'ich'at muel ti vinajel ti muc'ta poq'uile. Hech laj yac'bun quil ti Diose. ¹¹ Ja' hech yorail ihul oxvo' yanlum viniquetic ti na yo' bu

oyune. Talemic ti Cesarea. Itacatic talel yu'un tal yic'un batel. ¹² Laj yalbun ti Ch'ul Espíritue ti jun co'nton ti jchi'in batel ti viniquetique. Hech laj jchi'in batel xchi'uc ti vacvo' quermanotic li'to. Hech nic'otutic ti sna ti vinique ti nistacun ti iq'uele. ¹³ Hech yu'un ti vinique lic xcholbun ca'itutic ti i'ac'bat yil ch'ul abat yu'un ti Diose. Va'al ti stojol laj yil c'alal te oy ti yut sna. Hech i'albat yu'un ti ch'ul abate: “Taco batel avabat. Ac'o ba yic' tal ti Jope jun vinic, Simón sbi, ja' ti Pedro x'utate. ¹⁴ Chtal xcholbot ava'i c'u che'el chacol ho'ot xchi'uc sjunul ana. Hech laj yalbun”, xchi ti vinique. ¹⁵ Hech yu'un c'alal lic jc'opon, hul ochuc ti yo'ntonic ti Ch'ul Espíritue hech chaj c'u che'el ti jbael hul ochuc ti co'ntontic ti ho'ucutique. ¹⁶ Hech lic t'abuc ti co'nton ti hech ono'ox laj yalbuntutic comel ti Cajvaltique: “Laj yac'boxuc avich'ic ho' ti Juane. Po'ot xa chacac'boxuc avich'ic ti Ch'ul Espíritue ti ho'one”, xiyutuntutic comel ti Jesuse. ¹⁷ Ti yanlum crixchanoetique ti te stsoboj sbaique ja' i'ac'bat xa yich'ic ti Espíritu yu'un ti Diose hech chaj c'u che'el laj yac'bucutic ti ho'ucutique ti c'alal laj jch'umbetic sc'op ti Cajvaltic Jesucristoe. Hech yu'un jbu c'amba jcontrain ti Diose ti ho'one! —xchi ti Pedroe.

¹⁸ C'alal laj ya'yic ti much'utic toyol yo'ntonic yu'un ti circuncisione ti hech laj yal ti Pedroe, ja'to ilaj yo'ntonic. Ilequile'opojic yu'un ti Diose. Hech laj yalic:

—Yu'un tsc'an ti Diose tsutesbe yo'ntonic uc ti yanlum crixchanoetique yu'un hech chcuxiic uc sbatel osil —xchiic.

*Ja' sc'opilal ti te ti Antioquía i'ac'bat sbiic unen
cristoetic ti jch'unojeletique*

¹⁹ Ti jch'unojeletique ti puquemic batel ti scoj ti ilbajinel ilic ti sventa ti Estebane, ibatic c'alal ti balumil Fenicia xchi'uc ti balumil Chipre xchi'uc ti jteclum Antioquía. C'alal ixanavic batel, laj xcholic ti sc'op Diose. Muc xalbe ti jchi'iltique ti co'ol yanlum vinicucutic xchi'uque. Ja' no'ox laj xcholbe ti xchi'iltaque, ti co'ol judioetic xchi'uque.

²⁰ Oy jch'unojeletic talemic ti Chipre xchi'uc ti Cirene ti te ic'otic ti jteclum Antioquía. Te laj staic jchi'iltic ti co'ol yanlum vinicucutic xchi'uque. Laj xcholbe ya'yic uc ti lequil ach' c'ope, ja' ti sc'opilal ti Cajvaltuc Jesuse. ²¹ Ti sventa yip ti Cajvaltuc ihu' yu'unic. Hech ep ti much'utic laj scomesic ti c'utic xch'unojic ono'oxe. Laj xch'unic ti ja' Jcoltavanej yu'unic ti Cajvaltuc.

²² Ipuc sc'opilalic. Laj ya'yic ti jch'unojeletique ti te nacajtic ti Jerusalene. Hech yu'un laj staquic batel ti Antioquía ti Bernabee. ²³ C'alal ic'ot ti Antioquía ti Bernabee, nichim no'ox yo'nton c'alal laj yil ti ac'bilic xa xch'unojel yo'ntonic yu'un ti Diose. Hech lec laj staq'ui:

—J'ech'eluc junuc me avo'ntonic ti stojol ti Cajvaltuc acotolic —xut.

²⁴ Lec vinic ti Bernabee. Nojem ti yo'nton ti Ch'ul Espíritue. Oy lec xch'unojel yo'nton. Hech yu'un ep ti much'u yan laj xch'umbeic sc'op ti Cajvaltuc.

²⁵ Patil ibat ti jteclum Tarso ti Bernabee. Te ba sa' ti Sauloe. ²⁶ C'alal c'ot sta, laj yic' talel yu'un chchi'in te ti Antioquía. Jun habil laj xchi'inic ti jch'unojeletique te ti Antioquía. Ep ti much'utic laj

xchanubtasic. Te ti Antioquía i'ac'bat sbiic unen cristoetic ti jch'unojeletique. Ja' primero ti hech ic'ot ti pasel ti hech i'albat sbiique.

²⁷ Ja' yorail ic'otic ti Antioquía j'alc'opetic yu'un ti Diose. Ja' italic ti Jerusalén. ²⁸ Oy jun Agabo sbi. Ti sventa ti Ch'ul Espíritue laj yal ti tsots chtal vi'nal ti scotol balumil. Ja' hech yorail ic'ot ti pasel ti ital vi'nal ti c'alal ochem ti totil ajvalil te ti Roma ti Claudioe. ²⁹ Hech yu'un ti jch'unojeletique te ti Antioquía laj xchapanic ti tsajtacbe batel staq'uín ti quermanotique ti te oyic ti Judeae ti c'alal mu to chtal ti vi'nal yu'un hech oy sve'elic c'alal chtal ti vi'nale. Jujun ac'o yaq'uic c'u che'el xu' yu'unic. ³⁰ C'alal laj xa stsobic ti taq'uine, hech lic xch'amumbeic sc'ob ti Bernabee xchi'uc ti Sauloe yu'un chba yac'beic comel ti ancianoetique ti te oyic ti Jerusalene.

12

Ja' sc'opilal ti imilat ti Jacoboe; i'och ti chuquel ti Pedroe

¹ Ja' yorail ochem ti ajvalil ti Herodese. Ja' lic ilbajinvanuc. Cha'vo' oxvo' itsacatic ti jch'unojeletique. ² Ti Herodese laj yal mantal ti ac'o milatuc ti espada ti Jacoboe, ja' ti sbanquil ti Juane. ³ Ti c'alal laj yil ti Herodese ti yutsil no'ox xa'yic ti judioetique ti c'alal laj smil ti Jacoboe, hech yu'un sc'an stsac uc ti Pedroe. Ja' ti judioetique ti mu xch'unic ti ital xa ti Cristoe. ⁴ Hech yu'un ti Herodese laj stsac ti Pedroe. Laj stic' ti chuquel. Ti soldadoetique chanchanvo' laj yic' sbaic c'alal laj xchabiic ti Pedroe. Chanib vuelta laj sjel sbaic ti jun c'ac'al. Ti Herodese

snopoj ti chic' loq'uel ti chuquel tsmil te ti stojol ti crixchanoetique c'alal mi ilaj xa ti q'uine. ⁵ C'alal te to tiq'uil ti chuquel ti Pedroe, scotol ti jch'unojeletique jujun c'ac'al laj yalbeic vocol ti Diose ti stojol.

Ja' sc'opilal ti icoltaat loq'uel ti chuquel ti Pedroe

⁶ Ti yoc'omal sc'an chic' loq'uel ti Pedroe ti Herodese. Ti ac'ubal vayal ti Pedroe, chucul ti cha'lic cadenataq'uin. Cacal ti o'lol ti Pedroe, jujun soldado ti jujuch xocon. Ti cadenataq'uin ti chucul ti Pedroe yu'un te chucul ti sc'ob uc ti soldadoe yu'un hech cha'i mi chjativ. Ti jchabiejchuqueletique te va'ajtic ti ti'na uc. ⁷ Te ti yut chuquel ivinaj xch'ul abat ti Cajvaltique. Oy squeval ti yut chuquel. Ti ch'ul abate hul stijbe xocon ti Pedroe yu'un tstij liquel. Hech laj yalbe:

—Lican ti ora —x'utat.

Ijituj comel ti cadenataq'uin ti chucul ti sc'ob ti Pedroe, hech ilic ti Pedroe. ⁸ Hech i'albat yu'un ti ch'ul abate:

—Chuco ach'ut, lapo asempat —x'utat.

Hech laj xch'un ti Pedroe. Hech i'albat uc yu'un ti ch'ul abate:

—Lapo achij, chi'inun batel —x'utat.

⁹ Ti Pedroe laj xchi'in batel. Mu laj sna' ti mi icoltaat xa yu'un ti ch'ul abate. Laj scuy ti chvachaj no'ox. ¹⁰ Ijelavic batel ti bu va'al jun soldado. Patil ijelavic batel ti bu va'al yan. Patil ic'otic ti ti'chuquebal pasbil ti taq'uin. Te chbat sbelal jteclum. Stuc ijam ti ti'chuquebale. Iloq'uib batel. Ixanavic batel ti yan calle. Ti ora icomesat ti Pedroe yu'un ti ch'ul abate. ¹¹ Hech isut yo'nton ti Pedroe. Hech laj yal: Laj xa jna' ti melet ti laj

stacbun talel ti xch'ul abate ti Cajvaltique. Tal scoltaun loq'uel ti sc'ob ti Herodese xchi'uc ti sc'ob uc scotol ti jchi'ile ti chismalaucune yu'un tsc'an chismilucun, xchi ti yo'nton.

¹² C'alal hech isut yo'nton ti Pedroe te toj ibat ti sna ti Maríae, ja' ti sme' ti Juane. Marcos yan sbi ti Juane. Ep ti much'utic te stsoboj sbaic. Yac'oj sbaic tsc'oponic Dios. ¹³ C'alal c'ot stij ti ti'na yu'un amac' ti Pedroe, iloc' tal jun tseb, Rode sbi. Tal ya'i much'u te va'al. ¹⁴ C'alal laj ya'ibe sc'op ti ja' ti Pedroe, nichim no'ox yo'nton ti tsebe. Hech yu'un muc sjam ti sti' snae. Anil i'och batel ti yut sna. Ba yalbe ya'yic ti yantique:

—Te va'al ti ti'na ti Pedroe —xchi c'otel.

¹⁵ Hech i'albat:

—Yac'o aval —x'utat.

Hech laj yalbe:

—Melel ti ja' ti Pedroe —xchi ti tsebe.

—Ja' ti ch'ul abat ti chchabi ti Pedroe —xchiic.

¹⁶ Ti Pedroe te tstijilan ti ti'nae. C'alal ba sjamic ich'ay yo'ntonic yu'un te va'al ti Pedroe. ¹⁷ Ti Pedroe laj sjim sc'ob yu'un ac'o ch'aniuc. Hech lic xcholbe ya'yic c'u che'el icoltaat loq'uel tal ti chuquel yu'un ti Cajvaltique. Hech laj yalbe uc:

—Albo ya'i uc ti Jacoboe xchi'uc ti yan quermanotique ti nicol xa loq'uel tal ti chuquel —xchi.

Hech iloc' batel, ibat ti yan jteclum.

¹⁸ C'alal isacub ti osile ep ilic c'op yu'un ti soldadoetique yu'un mu teuc ti Pedroe. ¹⁹ Ti Herodese, c'alal muc sta ti sa'el ti Pedroe, laj yic' tal scotol ti yajsoldadoe ti ja' yabtelic chchabiic ti chuquebale. Laj yal mantal ac'o milatuc. Patil iloc' batel ti

estado Judea ti Herodese. Ibat ti jteclum Cesarea. Te ihalej.

Ja' sc'opilal ti icham ti Herodese ti ch-ilbajinvane

²⁰ Ti Herodese ilinem ti stojol ti much'utic nacajtic ti jteclum Tiroe xchi'uc ti jteclum Sidone. Hech yu'un laj stsob sbaic tal yu'un tsc'oponic ti Herodese. Laj xch'amumbeic ye jun vinic, Blasto sbi. Ti Blastoe ja' ac'bil tsots yabtel yu'un ti Herodese, ja' ti ajvalile. Hech ba slequilt'oponic ti Herodese ac'o lajuc ti yo'ntone yu'un te chba smanilan sve'elic te ti slumal ti Herodese yo' bu tspas mantal. ²¹ Hech yu'un c'alal laj sta yorail ti chich' chapanel yu'un ti Herodese, hech c'ot nacluc ti Herodese yo' bu tspas ti mantal scotol crixchanoetic. Slapoj lec sc'u' spoc' sventa ajvalil. Hech lic sc'oapon ti crixchanoetique. ²² C'alal laj ya'yic ti c'usi laj yal ti Herodese, tsots ic'opojic ti crixchanoetique. Hech laj yalic:

—¡Ja' Dios ti chc'opoje, mu vinicuc! —xchiic.

²³ Ti ora ibolibtasat ti Herodese yu'un xch'ul abat ti Cajvaltique yu'un muc xac' ti pasel ti muc' ti Diose. Iti'at yu'un lucum ti Herodese. Hech icham.

²⁴ Ep ipuc ti sc'op ti Diose. Hech i'epaj ti much'utic laj xch'unique.

²⁵ C'alal laj yaq'uic comel ti taq'uine te ti Jerusalén ti Bernabee xchi'uc ti Sauloe, isutic batel. Laj yiq'uic batel uc ti Juane yu'un chchi'inic batel. Ja' ti Juane ja' ti Marcos yan sbie.

13

Ja' sc'opilal ti sba vuelta ba xchol ti sc'op ti Diose ti Bernabee xchi'uc ti Sauloe

¹ Ti jch'unojeletique ti te tstsob sbaic te ti jteclum Antioquía, oy j'alc'opetic oy jchanubtasvanejetic yu'unic. Ja' ti Bernabee xchi'uc Simón, ja' Niger yan sbi ti Simone. Xchi'uc Lucio liquem tal ti slumal cireneetic xchi'uc Manaén, ja' ti co'ol ich'itesat xchi'uc ti Herodese, ja' ti ajvalil ti ja'to no'ox ichame. Ja' scotolic xchi'uc ti Sauloe. ² C'alal yac'oj sba ch-abtejic ti stojol ti Cajvaltique laj yipan sbaic. Hech i'albatic yu'un ti Ch'ul Espíritue:

—T'ujic ti Bernabee xchi'uc ti Sauloe yu'un chcac'be yabtelic —xchi.

³ Hech yu'un c'alal laj yo'ntonic laj yipan sbaic laj sc'oponic Dios, laj yac' sc'ob ti xchi'iltac ti abtele, laj yac'beic ti sjolic ti Bernabee xchi'uc ti Sauloe. Laj staquic batel.

Ja' sc'opilal ti icholbat ya'yic sc'op Dios ti much'utic te nacajtic ti Chipree

⁴ Hech itacatic batel yu'un ti Ch'ul Espíritue. Ibatic ti jteclum Seleucia. Te i'ochic ti barco. Ibatic ti slumal Chipree. ⁵ C'alal ic'otic ti jteclum Salamina te ti balumil Chipree laj xcholic ti sc'op ti Diose te ti yut temploetic yu'un ti xchi'iltaque. Ja' chcoltavan jutuc ti Juane ti te xchi'inojique. ⁶ Ja' biq'uit balumil ti Chipree, ja' ti joyubtabil ti ho'e. Hech yu'un ti Bernabee xchi'uc ti Sauloe ijelavic xa batel ti scotol slumal ti Chipree. Ic'otic ti jteclum Pafos sbi. Te c'ot staic jun vinic. Jpicch'ich' ti vinique. Ja' nopbilal j'alc'op. Judio vinic, Barjesús sbi. ⁷ Ja' te ochem ti abtel yu'un ti gobernadore. Sergio Paulo sbi ti gobernadore. Oy lec srazón ti Sergio Pauloe. Laj stac ti iq'uel ti Bernabee xchi'uc ti Sauloe yu'un sc'an cha'i ti sc'op ti Diose. ⁸ Ti Barjesuse, ja' Elimas

x'utat uc. Ja' hech ch-albat yu'un jpicch'ich'. Ja' laj scontrain ti Bernabee xchi'uc ti Sauloe. Laj yac'be c'op ti gobernadore yu'un naca me xch'un. ⁹ Ti Sauloe ja' ti Pablo sbi ti griego c'ope, nojem ti yo'nton ti Ch'ul Espíritue. Hech yu'un lec laj sq'uelbe sat ti jpicch'ich'e. ¹⁰ Hech laj yalbe:

—Jlo'lavanejot. Yol snich'onot ti pucuje. Mu xtun ti avo'ntone. Chacontrain scotol c'usi sventa utsilal. Scotol ora chabolibtasbe sc'opilal ti lequil be yu'un ti Cajvaltique —xchi—. ¹¹ Ti ora to chavich' contrainel yu'un ti Cajvaltique. Chtup' asat. Ep c'ac'al mu xavil balumil —x'utat yu'un ti Pabloe.

Ti ora itup' sat ti jpicch'ich'e. Mu xa xc'ot sat ti jyalel o. Hech yu'un tsa'ilan ti much'u chnitat batel yu'une. ¹² C'alal laj yil ti gobernadore ti itup'bat sat yu'un ti Cajvaltique ti jpicch'ich'e, hech lic xch'umbe sc'op ti Diose. Ich'ay yo'nton yu'un ti c'usi lec chac' ti a'yel ti Cajvaltique ti icholbat ya'i yu'un ti Pabloe.

Ja' sc'opilal ti ic'otic ti jteclum Antioquía te ti estado Pisidia

¹³ Ti Pabloe xchi'uc ti xchi'iltac ti abtele, i'ochic ti barco. Hech iloq'uic batel ti jteclum Pafos. C'ot loc'uc ti barco ti jteclum Perge, te oy ti estado Panfilia. Te icomesvan ti Juane. Stuc isut batel ti Jerusalén. ¹⁴ Ti Pabloe xchi'uc ti Bernabee ijelavic batel ti jteclum Perge, ic'otic ti jteclum Antioquía te oy ti estado Pisidia. Ti sc'ac'alil chcux yo'ntonic te i'ochic ti templo yu'un ti xchi'iltaque. Te c'ot nac'uc. ¹⁵ Ti much'utic yich'o'jic yabtelic te ti templo laj sq'uelic ti sunal ti mantaletique xchi'uc ti sun ti j'alc'opetic yu'un ti Diose. C'alal laj yo'ntonic, laj

staquic ti iq'uel ti Pabloe xchi'uc ti Bernabee. Hech laj yalbe:

—Quits'in, mi chac'an chavalbe cha'p'el oxp'eluc ti crixchanoetique sventa taq'uiel, xu' chavalbe —xchiic.

¹⁶ Hech yu'un iva'i ti Pabloe. Laj sjim sc'ob yu'un ac'o ch'aniuc. Hech laj yalbe:

—Totetac, ho'ucutic yol snich'onucutic ti Israele xchi'uc ho'oxuc uc ti chaxi'ic uc ti Diose, a'yo me ava'yic. ¹⁷ Ti Dios cu'untique, ho'ucutic ti israelucutique, ja' laj st'uj ti jtatamoltique ti vo'one. Ja' laj yac'be ep bendición c'alal te oyic ti slumal Egipto. Ti bendición ti i'ac'bate, ja' ti ep ip'olique. Ma'uc slumal ti Egiptoe. Patil iloq'uic talel ti sventa sp'ijil ti Diose. ¹⁸ Cha'vinic habil its'icbat sbolil yo'ntonic ti jtatamol jmembeltique yu'un ti Diose ti c'alal te xjoyetic ti xocol balumil. ¹⁹ Huctos crixchanoetic i'ac'batic entrecal yu'un ti Diose hech laj smilic. Dios laj smil. Hech i'ac'bat comel sbalumilic ti jtatamoltique yu'un ti Diose. ²⁰ Chanib ciento xchi'uc cincuenta habil i'ac'batic yu'un ti Diose juezetic yu'unic yu'un ipasatic ti mantal ti jtatamoltique ja'to c'alal ich'i ti Samuele, ja' ti j'alc'op yu'un ti Diose. ²¹ C'alal ochem ti juez ti Samuele, ja' yorail laj sc'anic ti oy rey yu'unique ti jtatamoltique. Hech yu'un ti Diose laj yac'be yajvalinic ti Saule, ja' ti snich'on ti Cise. Ja' yol snich'on Benjamín ti Cise. Cha'vinic habil i'och ti rey ti Saule. ²² Patil iloq'uesat ti rey yu'un ti Diose ti Saule. Ja' i'ac'bat yajvalinic yu'un ti Diose ti Davide, ja' ti hech albil sc'opilal yu'un ti Diose: “Ti Davide ja' ti snich'on ti Isaíe, ja' jtos co'nton xchi'uc. Scotol chixch'umbun ti c'usi chcale”, xchi

ti Diose. ²³ Ic'ot sc'op ti Diose hech chaj c'u che'el laj yalbe ti Davide. Jun yol snich'on ti Davide it'ujat yu'un ti Diose, ja' ti Jesuse. Ja' Jcoltavanej cu'untic ho'ucutic ti yol snich'onucutic ti Israele. ²⁴ C'alal mu to chvinaj ti talem ti Jesuse, ti Juane laj yalbe scotol ti jchi'iltique ti co'ol israelucutic xchi'uque ac'o sutes yo'ntonic yu'un smulic ac'o yich'ic ho'. ²⁵ C'alal po'ot xa tsta yorail chcham ti Juane, hech laj yal: "Mu ho'ucun jcoltavanejun ti chavalique. Patil chtal ti much'u tsots yabtel yich'oje. Mu tsotsuc cabtel quich'oj ho'oni. Ma mi sjitumbeluc yaq'uil sempat, mu'yuc c'usi xu' ti jcolta mi jutuc", xchi ti Juane.

²⁶ Totetac, ho'ucutic ti yelnich'onucutic ti Abrahame xchi'uc ho'oxuc uc ti chaxi'ic uc ti Diose, ihul xa ti jventatic avi c'op to ja' sventa jcoleltic. ²⁷ Ti jchi'iltique ti te nacajtic ti Jerusalene xchi'uc ti totiletic yu'unique muc spasic ti muc' ti Jesuse. Muc spasbeic uc ti muc' ti sc'op ti j'alc'opetic yu'un ti Diose, ja' ti sc'opic ti yac'oj sba chca'itic ti sc'ac'alil ti jcux co'ntontic. Ic'ot sc'op ti Diose ti albil yu'un ti j'alc'opetique. Laj yaq'uic ti milel ti Jesuse. ²⁸ Mu'yuc smul laj stabeic yu'un laj smilic. Hovil laj sc'ambeic smilel ti stojol ti Pilatoc. ²⁹ C'alal ic'ot xa ti pasel scotol sc'opilal ti ts'ibabil comele, laj sloq'uesbeic sbec'tal ti cruz, laj yaq'uic ti ch'en. ³⁰ Ti Diose laj xcha'cuses loq'uel ti ch'en. ³¹ Ti Jesuse ep c'ac'al laj yac' sba ti q'uelel ti stojol ti yajchanc'opetique ti laj xchi'in muel ti Jerusalene, ja' ti liquemic tal ti estado Galileae. Ti ora to ja' rexticoetic icom yu'un ja' chalbeic sc'opilal ti Jesuse ti stojol scotol crixchanoetic.

³² 'Ho'ontutic chajcholboxuc ava'yic uc ti lequil

ach' c'ope, ja' ti c'u che'el icaj'albatic yu'un ti Diose ti jtatamoltique ti vo'one. ³³ Ho'ucutic ti yelnich'onucutique ja' ic'ot xa ti pasel ti jtojoltic. Ic'ot xa ti pasel c'alal icha'cusesat loq'uel ti ch'en ti Jesuse yu'un ti Diose. Yu'un vo'one yaloj ti Diose ti chcha'cuses ti Snich'one. Ja' hech chaj c'u che'el ts'ibabil ti xchibal salmo, ja' ti xchibal q'uejoje: “Ho'on Jnich'onot, chc'ot yorail ti chcac' ti q'uelel ti Ho'ot Jnich'onote”, xchi ti Diose. ³⁴ Yu'un icha'cusesat loq'uel ti ch'en yu'un ti Diose, mu xa sna' xcham. Mu sna' xc'a' sbec'tal. Hech i'albat yu'un ti Diose: “Chacac'bot ep bendición hech chaj c'u che'el laj calbe ti Davide”, x'utat. ³⁵ Ti Davide hech laj sts'ibabe comel sc'opilal ti yan salmo: “Muc chavac' c'a'uc jbec'tal ho'on ti anich'onune, ho'on ti mu'yuc jmule”, xut ti Diose, xchi ti Davide. ³⁶ Ma'uc sc'opilal stuc ti Davide yu'un ti Davide laj spas ti c'usi laj sc'an ti Diose ti jayib c'ac'al li' i'ay ti balumile, patil icham, imucat yo' bu mucul stot sme'. Ic'a' sbec'tal. ³⁷ Ti Jesuse icha'cusesat yu'un ti Diose, muc xc'a' sbec'tal. ³⁸ Totetac, a'ibeic me lec sjam che'e. Ja' ti sventa ti Jesuse ja' chch'ay jmultic. ³⁹ Yu'un mu stac' ti libre chijc'ot yu'un jmultic ti sventa ti mantaletique ti cholbil yu'un ti Moiesese, ja' libre chijc'ot yu'un jmultic mi ti jch'umbetic sc'op ti Jesuse. ⁴⁰ P'ijaníc me che'e, mu me xc'ot ti aventaic ti c'u che'el albil comel yu'un ti j'alc'opetic yu'un ti Diose. Hech laj yalic:

⁴¹ Hech chayalboxuc ti Diose:

A'yic me ho'oxuc ti jlabanvanejoxuque.

Oy jchop o abtel chcac' ti q'uelel ti atojolic ti mu
 xac'an xach'unique manchuc mi albiloxuc
 ava'yique.

Chch'ay avo'ntonic yu'un.

Ch'ayel chabatic yu'un ti mu xac'an xach'unique, xchi ti Diose, xchi ti j'alc'opetic ti vo'one —xchi xc'opoj ti Pabloe.

⁴² C'alal iloq'uic ti templo scotolic, oy jchi'iltic laj yalbeic vocol ti Pabloe yu'un ac'o cholbatuc ya'yic yan vuelta c'alal ti vaxaquib c'ac'al, ho'ucutic ti co'ol yanlum crixchanoucutic xchi'uque.

⁴³ C'alal laj spuc sbaic batel ti much'utic te stsoboj sbaique, ep judioetic xchi'uc ep jchi'iltic ja' ti toyol yo'ntonic xch'unojic hech chaj c'u che'el ti judioetique, laj sts'acliic batel ti Pabloe xchi'uc ti Bernabee. Ti Pabloe xchi'uc ti Bernabee hech laj staq'uiic:

—Junuc me avo'ntonic ti stojol ti Diose yu'un oy yutsil yo'nton cu'untic jcotoltic ti Diose —x'utatic.

⁴⁴ Ti yan vaxaquib c'ac'al c'alal laj sta yorail chcux yo'ntonic ti judioetique laj stsob sbaic tal ep ti much'utic nacajtic te ti jteclume. Tal ya'yic ti sc'op ti Diose. ⁴⁵ Ti judioetique ti mu xch'unic ti ital xa ti Cristoe, laj spas biq'uit yo'ntonic yu'un laj yilic ti ep laj stsob sbaic tal ti crixchanoetique te ti templo. Hech yu'un lic stoy sbaic ti stojol ti Pabloe. Lic stac'be sc'op. Chopol laj xcholbeic sc'opilal ti Pabloe. ⁴⁶ Hech yu'un ti Pabloe xchi'uc ti Bernabee jamal laj yalbeic:

—Persa jbael laj xa jcholboxuc ava'yic sc'op ti Diose ti ho'oxuque. Yu'un mu xac'anic ti sc'op ti Diose, chvinaj ti mu xac'an chavich'ic acuxlejalic sbatel osil. Hech yu'un ja' chba jcholbetutic ya'yic ti sc'op ti Diose ti yanlum crixchanoetique.

⁴⁷ Yu'un hech smantal ti Cajvaltique ti laj yalbun-tutic comele:

Yu'un ti chajcoltaoxuque, hech chilic uc ti yanlum
 crixchanoetique ti xu' chcolic uc ti jventa.
 Hech yu'un luz c'otemoxuc ti ho'oxuque,
 xiyutuntutic comel ti Jesuse —xchi ti Pabloe.

⁴⁸ Ti jchi'iltique, ho'ucutic ti co'ol yanlum crix-
 chanoucutic xchi'uque, c'alal laj ya'yic ti hech laj
 yal ti Pabloe, nichim no'ox yo'ntonic. Laj spasbeic
 ti muc' ti sc'op ti Diose. Scotol laj xch'unic ti
 much'utic t'ujbilic yu'un ti Diose yu'un chcuxiic
 sbatel osil. ⁴⁹ Hech ipuc ti sc'op ti Cajvaltique te
 ti scotol estado Pisidia. ⁵⁰ Ti judioetique ti mu
 xch'unic ti ital xa ti Cristoe, ja' ba yac'beic c'op
 ti totiletic yu'un ti jteclume xchi'uc ti antsetique
 ti pasbilitic ti muc' yu'un ti crixchanoetique, ja'
 ti toyol yo'ntonic tsc'an chch'umbeic smantal ti
 Diose. Hech ilic yu'unic c'op ti sventa ti Pabloe
 xchi'uc ti Bernabee. Hech itenatic loq'uel ti es-
 tado Pisidia. ⁵¹ Hech yu'un ti Pabloe xchi'uc ti
 Bernabee laj slilinic comel stanil yacanic ti stojol
 ti xchi'iltaque. Ja' señail ti mu'yuc xa ti sventaic
 mi mu xch'unique. Hech ibatic ti jteclum Ico-
 nio. ⁵² Nichim no'ox yo'ntonic icom yu'unic ti
 jch'unojeletique te ti estado Pisidia yu'un nojem ti
 yo'ntonic ti Ch'ul Espíritue.

14

*Ja' sc'opilal ti ic'otic ti Iconio ti Pabloe xchi'uc ti
 Bernabee*

¹ C'alal i'ayic ti jteclum Iconio, i'ochic ti templo
 yu'un ti xchi'iltaque ti Bernabee xchi'uc ti Pabloe.
 Oy yip ti sc'opique hech yu'un laj xch'unic ep ti
 xchi'iltaque xchi'uc ep ti jchi'iltic uque, ho'ucutic
 ti co'ol yanlum crixchanoucutic xchi'uque. ² Ti

xchi'iltaque ti mu xch'unic ti ital xa ti Cristoe, hech lic yac'beic c'op ti jchi'iltique yu'un ac'o scontrainic ti cha'vo' quermanotique. ³ Hech yu'un ep c'ac'al te ihalejic ti Bernabee xchi'uc ti Pabloe. Ti sventa ti Cajvaltique jamal laj xcholbeic ti sc'ope. Ti Cajvaltique laj yac' ti q'uelel ti melel ti yutsil yo'nton chixc'uxubinucutique. Laj yac'be spasic jchop o abteletic xchi'uc señailetic. ⁴ Cha'tos ic'otic ti crixchanoetique te ti jteclum. Jtos yu'un ti judioetique ti mu xch'unique, jtos yu'un ti jcholic'opetique. ⁵ Hech yu'un laj stsob sbaic ti jchi'iltique xchi'uc ti judioetique ti mu xch'unique xchi'uc ti totiletic yu'un ti judioetique. Ti comon sc'an chilbajinic ti Pabloe xchi'uc ti Bernabee. Sc'an chac'beic ton. ⁶ Laj ya'yic ti Pabloe xchi'uc ti Bernabee. Hech yu'un ti ora laj sq'uej sbaic batel te ti jteclum Listra te oy ti estado Licaonia. Patil ibatic ti jteclum Derbe te oy ti estado Licaonia uc. Patil ibatic ti sjoylejal ti Licaoniae. ⁷ Hech laj xcholic ti lequil ach' c'ope.

Ja' sc'opilal ti i'ac'bat ton te ti Listra ti Pabloe

⁸ Te nacal ti Listra jun vinic, mu'yuc yip yacan. Sicuben yacan c'alal i'an ti vinique. Mi jutuc mu stac' xanav. ⁹ Laj ya'ibe sc'op ti Pabloe. Ti Pabloe laj sq'uelbe sat. Laj yil ti oy xch'unojel yo'nton yu'un ti chchop oe. ¹⁰ Hech yu'un tsots ic'opoj ti Pabloe. Hech laj yalbe ti vinique:

—Lican, va'lan —x'utat.

Ti ora ilic ti vinique, ixanav batel. ¹¹ C'alal laj yil ti crixchanoetique ti hech laj scolta ti vinique ti Pabloe, tsots ic'opojic ti Licaonia c'op. Hech laj yalic:

—Yalem tal ti jventatic diosetic. Jun to vini-
quetic x'elan —xchiic.

¹² Ti Bernabee, Júpiter laj yac'be sbi. Ti Pabloe,
Mercurio laj yac'be sbi yu'un ep ic'opoj ti Pabloe.

¹³ Te oy ch'ulna bu tiq'uil ti yajsantoe, ja' ti Júpitere.
Nopol xil sbaic xchi'uc ti jteclume ti ch'ulnae. Ti
pale yu'un ti santoe laj yic' tal ti ti' macte'ton
yu'un ti jteclume vacaxetic. Yac'ojbe nichim ti
snuc' ti vacaxe. Ti Pabloe xchi'uc ti Bernabee c'an
milbatuc smoton yu'un ti palee xchi'uc ti crixcha-
noetique. ¹⁴ C'alal laj ya'yic ti jcholc'opetique, ja' ti
Bernabee xchi'uc ti Pabloe, laj sjat sc'u'ic yu'un mu
xtun laj ya'yic ti tspasatic ti muc' yu'un ti crixcha-
noetique. Anil bat stic' sbaic ti o'lol crixchanoetic.
Tsots ic'opojic hech laj yalbeic ti crixchanoetique:

¹⁵ —Viniquetic, ¿c'u yu'un ti hech chapasbun-
tutic? Jtos crixchanoucutic. Jtos jbec'taltic. Ja'
chajcholbe ti hovil ti hech chach'unique. Comesic,
suteso avo'ntonic ti stojol ti Diose ja' ti stalel cux-
ule. Ja' laj spas ti vinajele xchi'uc ti balumile
xchi'uc ti nabe xchi'uc scotol ti c'utic oye. ¹⁶ Ti
vo'one tale ti Diose c'uc no'ox laj yac'boxuc apasic
ti jujutosoxuque ho'oxuc ti yanlum crixchanoox-
uque. ¹⁷ Mu yu'unuc mu xvinaj ti cuxul ti Diose.
Ja' señaíl ti lequil abtel tspase. Chac' talel ho'
ti vinajel. Chac' satinuc covol jts'unubtic yu'un
chijve'ucutic hech nichim no'ox co'ntontic. Hech
yu'un ch'unic me —xut ti crixchanoetique.

¹⁸ Yu'un hech laj yalic, volcol no'ox ipaj ti crix-
chanoetique yu'un c'an xa milbatuc smoton.

¹⁹ Ital judioetic liquemic tal ti jteclum Antioquía
xchi'uc ti jteclum Iconio, ja' ti mu xch'unic ti ital xa
ti Cristoe. Tal yac'beic c'op ti crixchanoetique ti te

nacajtic ti jteclum Listrae. Hech yu'un lic yac'beic ton ti Pabloe. Ti comon laj xchechic loq'uel ti jteclum yu'un laj scuyic ti chamen xae. ²⁰ Italic ti jch'unojeletique, laj sjoyobtaic ti Pabloe. Ilic ti Pabloe, i'och batel ti jteclum. Ti yoc'omal laj xchi'in batel ti Bernabee. Ibatc ti yan jteclum, Derbe sbi.

²¹ Te ba xcholbe ya'yic ti lequil ach' c'ope te ti Derbe. Ep ti much'utic laj xch'unic. Patil isutic batel ti Listra xchi'uc ti Iconio xchi'uc ti Antioquia. ²² Te laj smuc'ubtasbeic yo'ntonic ti jch'unojeletique. Lec laj staq'uiic j'ech'el ac'o xch'unic. Laj yalbe ya'yic ti persa chquich'tic volc mi ti jc'an chijc'otucutic ti bu tspas mantal ti Diose. ²³ Ti jujun templo yo' bu laj stsob sbaic ti jch'unojeletique laj st'ujic much'utic ch-ochic ti ancianoetic. Laj yipan sbaic, laj sc'oponic Dios, hech laj st'ujic. Laj sc'ambeic volc ti Diose yu'un ac'o chi'inatuc yu'un ti Diose ti ancianoetic yu'un xch'unojbeic sc'op.

Ja' sc'opilal ti icha'sutic talel ti Antioquia te ti slumal Siria

²⁴ Ti jcholc'opetique i'ech'ic ti estado Pisidia. Ic'otic ti estado Panfilia. ²⁵ Te ech' xcholbeic ti sc'op ti Diose te ti jteclum Perge. Ixanavic batel ti jteclum Atalia sbi. ²⁶ Te i'ochic ti barco. Icha'sutic talel ti jteclum Antioquia yo' bu oy xa c'ac'al ic'ambatic bendición ti stojolic yu'un ac'o chi'inatuc batel yu'un ti Diose c'alal iloq'uc batele. Yu'un ihu' xa yu'unic laj spasic ti c'utic laj sc'an ti Diose, hech yu'un icha'sutic talel ti bu iloq'uc batele. ²⁷ C'alal ic'otic ti Antioquia, laj stsob sbaic tal scotol ti jch'unojeletique, capal

xchi'uc jchi'iltic uc. Ti Pabloe xchi'uc ti Bernabee laj xcholbe ya'yic scotol ti c'usitic i'ac'bat spasic yu'un ti Diose ti sventaic. Laj xcholbe ya'yic c'u x'elan laj yac'be xch'unojel yo'ntonic ti jchi'iltique ti Diose, ho'ucutic ti co'ol yanlum crixchanoucutic xchi'uque. ²⁸Ep c'ac'al te ihalejic. Te laj xchi'inic ti jch'unojeletique.

15

Ja' sc'opilal ti ichapaj yu'un ti ancianoetique ti sc'opilal ti circuncisione

¹ Oy much'utic italic ti Judea. Tal yalbeic ti quermanotique te ti Antioquíá:

—Mi mu xavich'ic circuncisión hech chaj c'u che'el laj yal mantal ti Moisesse, mu xu' chacolic —xchiic.

² Ti Pabloe xchi'uc ti Bernabee hech lic stsac sbaic ti c'op xchi'uc. Mu xchapaj yu'unic. Hech yu'un hech lic xchapanic ti quermanotic ti te oyic ti Antioquíáe ti tstaquic batel ti Jerusalén ti Pabloe xchi'uc ti Bernabee xchi'uc yan quermanotic uc yu'un chba ya'yic mi hech chaq'uic ti a'yel ti jcholc'opetique xchi'uc ti ancianoetique.

³ Hech itacatic batel yu'un scotol ti jch'unojeletique ti te tstsob sbaic te ti Antioquíáe. I'ech'ic ti slumal Fenicia xchi'uc ti estado Samaria. Ech' spuquic ti oy jchi'iltic ti sutemic xa yo'ntonic ti stojol ti Diose, ho'ucutic ti co'ol yanlum crixchanoucutic xchi'uque. C'alal laj ya'yic, nichim no'ox yo'ntonic scotol ti quermanotique.

⁴ C'alal ic'otic ti Jerusalén, lec laj ya'yic scotol ti jch'unojeletique ti te oyique xchi'uc ti

jch'olc'opetique xchi'uc ti ancianoetique yu'un isutic xa tal. Ti Pabloe xchi'uc ti Bernabee laj xcholbe ya'yic scotol ti c'usitic laj spas ti Diose ti c'alal laj xcholbe ti sc'ope. ⁵ Te laj sva'an sbaic cha'vo' oxvo' jch'unojeletic, ja' fariseotic. Hech laj yalic:

—Persa chich'ic circuncisión. Persa chavalbeic ac'o xch'unic uc ti mantaletique ja' ti cholbil yu'un ti Moises —xchiic.

⁶ Laj stsob sbaic ti jch'olc'opetique xchi'uc ti ancianoetique yu'un chchapanic. ⁷ Ep ic'opojic. Hech yu'un laj sva'an sba ti Pedroe. Hech laj yalbe ya'yic:

—Quermanotac, chana'ic ti oy xa ep c'ac'al c'alal laj st'ujun ti Diose yu'un ti jcholbe ya'yic ti lequil ach' c'ope ti yanlum viniqetique yu'un ac'o xch'unic uc. ⁸ Ti Diose xijyojtiquimbucutic co'ntontic jcotoltic. Laj yil ti laj xch'unique, hech yu'un laj yac'be yich'ic ti Ch'ul Espíritue hech chaj c'u che'el yac'objbucutic uc ti ho'ucutique. ⁹ Co'ol laj xa xc'uxubinucutic jcotoltic. Co'ol laj xa spocbucutic co'ntontic ti Diose yu'un co'ol laj jch'umbetic ti sc'ope, ho'ucutic xchi'uc ti yanlum viniqetique. ¹⁰ Hech yu'un ¿c'u yu'un cha'ech'ic ti stojol ti Diose yu'un ja' no'ox chac'an chachuc ti jch'unojeletique? Muc xu' xch'unic ti mantaletique ti jtot jme'tique. Hech yu'un mu xu' cu'untic ti jch'untic uc. ¹¹ Jch'unojtic ti yutsil yo'nton chiscoltaucutic ti Cajvaltic Jesuse ti jcotoltic manchuc mi judiucutic manchuc mi yanlum viniqetic —xchi ti Pedroe.

¹² Hech ich'aniic scotolic. Laj ya'ibeic sc'op ti Bernabee xchi'uc ti Pabloe. Icholbat ya'yic c'utic

jchop o abteletic ti laj spas ti Diose ti sventaic ti stojol ti jchi'iltique, ho'ucutic ti co'ol yanlum vinicutic xchi'uque. ¹³ C'alal laj yo'nton c'opojuc, hech lic c'opojuc ti Jacoboe:

—Quermanotac, a'ibun jc'op chacalbeic. ¹⁴ Ti Simon Pedro laj xa xcholbucutic ca'itic c'u x'elan lic xc'uxubin yanlum viniquetic ti Diose yu'un tst'uj ti c'u yepal chic' ti stojol. ¹⁵ Hech ono'ox laj yal uc ti j'alc'opetic yu'un ti Diose ti vo'one. Hech ts'ibabil comel:

¹⁶ Hech chaj c'u che'el ti much'u chcha'pas ti snae ti jinem xae,

ja' no'ox hechun uc ti ho'one chc'o jcha'pas yu'un chixch'umbucun jc'op yan vuelta ti achi'iltaque hech chaj c'u che'el laj xch'unic ti atamolique c'alal li'oy ti balumil ti Davide.

Hech chtunic cu'un.

¹⁷ Hech ti jpas yu'un ac'o xixch'umbucun jc'op uc ti jaylajuntos crixchanoetic ti li'oyic ti balumile, hech chtun cu'un uc, xchi ti Diose.

¹⁸ Yu'un c'alal mu to oyuc ti vinajele ti balumile chapal ti yo'nton ti Diose ti hech tspas, xchiic ti j'alc'opetique.

¹⁹ Hech yu'un ho'on chcal ti mu me xcac'betic yich'ic mul ti yanlum crixchanoetique, ja' ti much'utic sutemic xa yo'ntonic ti stojol ti Diose.

²⁰ Ja' no'ox ti jts'ibabetic sunic. Chcalbetic ti mu persauc tspas scotol ti c'u che'el jch'unojtic ono'oxe, ja' no'ox mu me sve'beic smoton santoetic, mu me xmulivajic, mu me sti'beic sbec'tal ti c'usi ts'othil snuc' chmilate, mu me sti'ic ch'ich' hech chaj c'u che'el jch'unojtique. ²¹ Yu'un hech ti

vo'one hech ti ora to ch-och ti q'uelel ti mantale-
tique, ja' ti jbael cholbil yu'un ti Moisesse. Scotol
sc'ac'alil ti jcux co'ntontic ja' ch-och ti q'uelel ti
temploetic ti jujun jteclum —xchi ti Jacoboe.

²² Hech yu'un ti jcholc'opetique xchi'uc ti an-
cianoetique xchi'uc scotol ti jch'unojeletique ti
te tstsobilan sbaic te ti Jerusalene, laj snopic ja'
lec ac'o yich' t'ujel jun cha'vo' quermanotic yu'un
tstaquic batel ti Antioquía xchi'uc ti Pabloe xchi'uc
ti Bernabee. Laj st'ujic jun quermanotic, Judas
sbi, ja' Barsabás yan sbi. Xchi'uc yan, ja' Silas sbi.
Pasbilitic ti muc' yu'un scotol ti quermanotique ti
xcha'va'alique. ²³ Hech laj sts'ibabeic batel sunic.
Ja' chch'amumbeic sc'ob ti Judase xchi'uc ti Silase
yu'un chich'ic batel. Hech laj yalic batel ti hun:

—Quermanotac, yanlum vinicoxuc te
nacaloxuc ti Antioquía xchi'uc ti slumal
Siria xchi'uc ti estado Cilicia, chajc'oponoxuc
ti carta, ho'ontutic jcholc'opuntutic, ho'on
ancianountutic, avermanountutic ti stojol
ti Diose. ²⁴ Laj ca'itutic ti oy cha'vo' oxvo'
quermanotic ti li' iloq'uc batele ja' chayac'oxuc ti
ich'mul yu'un sc'opic. Chayac' chlo'laj avo'ntonic
yu'un chayalbot ti persa chavich'ic circuncisión,
ti persa chach'unic scotol ti mantaletique yu'un
hech chacolic. Mu hechuc calojbetutic ho'ontutic.
²⁵ Hech yu'un laj jtsob jbatutic, laj jchapantutic,
laj jt'ujtutic quermanotic yu'un te ti jtactutic
talel yu'un chasc'oponoxuc. Ja' te chtal xchi'uc
ti Bernabee xchi'uc ti Pabloe, ja' ti c'ux ti
co'ntontique. ²⁶ Ja' ti c'an milatuc ti xcha'va'alique
ti sventa ti Cajvaltuc Jesucristoe. ²⁷ Hech yu'un
ti jtactutic talel ti Judase xchi'uc ti Silase. Co'ol

ono'ox chc'ot xcholboxuc ava'yic. ²⁸ Yu'un hech laj sc'an ti Ch'ul Espíritue ti mu'yuc yan mantal chacac'boxuc ach'unic, lec laj ca'itutic uc ti ho'ontutique. Hech yu'un ja' no'ox chacac'boxuc ach'unic c'usi tsots sc'opilal ti chach'unique.

²⁹ Hech yu'un chacalbeic, mu me xave'beic smoton santoetic, mu me xati'ic ch'ich', mu me xati'beic sbec'tal ti c'usi ts'otbil snuc' chmilate, mu me xamulivajic. Mi hech chapasic, ja' lec chac'otic obi. Ja' no'ox chacalbeic obi —xchiic batel ti carta.

³⁰ Hech itacatic batel. Iyalic batel ti Antioquía. C'ot stsobic scotol ti jch'unojeletique. Laj yac'beic ti sune. ³¹ C'alal laj sq'uelic ti sune, nichim no'ox yo'ntonic. Imuc'ubtasbat yo'ntonic yu'un ti hech itaq'uiatique. ³² Hech ti Judase xchi'uc ti Silase yu'un ja' j'alc'opetic uc yu'un ti Diose, lec laj staq'uiic ti quermanotique. Laj smuc'ubtasbe yo'ntonic. ³³ Ep c'ac'al te ihalejic. Patil itacatic sut tal yu'un ti quermanotique. Nichim no'ox yo'ntonic ti quermanotic te ti Antioquía ti c'alal isutic batel ti stojol ti ancianoetique, ja' ti much'u itacvan talele. ³⁴ Ti Silase laj snop ti chcom to te ti Antioquía. ³⁵ Te to icomic uc ti Antioquía ti Pabloe xchi'uc ti Bernabee. Te laj xchanubtasic ti sc'op ti Cajvaltique. Laj xcholbe ya'yic ti lequil ach' c'ope. Oy ep ti much'u hech laj xcholic uc.

Ja' sc'opilal ti laj sp'ev sbaic ti Pabloe xchi'uc ti Bernabee

³⁶ Ti yan c'ac'al ti Pabloe hech laj yalbe ti Bernabee:

—Batic, sutucutic batel. Ch-ech' jq'uelitic c'u x'elan ti quermanotique te ti scotol jteclumetic yo' bu laj jcholtic ti sc'op ti Cajvaltique —xchi.

³⁷ Ti Bernabee sc'an chic' batel ti Juane yu'un chchi'in batel. Ja' ti Marcos x'utate. ³⁸ Ti Pabloe mu lecuc laj ya'i ti chcha'ic' yan vuelta yu'un chchi'in batel ti much'u icomesvan ti Panfiliae yu'un muc sc'an xchi'inatic ti abtel. ³⁹ Ti scoj ti mu comonuc laj snopic ti chiq'uic batel ti Juane, hech yu'un laj sp'ev sbaic. Ti Bernabee laj yic' batel ti Marcose yu'un chchi'in batel. I'ochic ti barco. Ibatic ti balumil Chipre. ⁴⁰ Ti Pabloe laj yic' ti Silase yu'un chchi'in batel. Hech ibatic. Ti quermanotique laj sc'ambeic volcol ti Cajvaltique yu'un ac'o chabiatuc yu'un ti Cajvaltique. ⁴¹ Ixanavic batel ti slumal Siria xchi'uc ti estado Cilicia. Ech' smuc'ubtasbe yo'ntonic ti jch'unojeletique ti scotol temploetic.

16

Ja' sc'opilal ti Timoteoe laj xchi'in ti Pabloe

¹ Patil ti Pabloe ic'ot ti jteclum Derbe xchi'uc ti jteclum Listra. Oy jun jch'unojel te ti Listra, Timoteo sbi. Yol jch'unojel ti Timoteoe. Judio ants ti sme'e. Ja' co'ol yanlum crixchanoucutic xchi'uc ti stote. ² Ti Timoteoe lec sc'opilal yu'un ti quermanotique ti te nacajtic ti jteclum Listra xchi'uc ti jteclum Iconio. ³ Ti Pabloe sc'an chic' ti Timoteoe yu'un chchi'in batel. Hech yu'un laj yac'be yich' circuncisión yu'un hech tspasbat ti muc' ti sc'op ti Timoteoe ti bu ti chbatique yu'un ep xchi'iltac ti Pabloe te o. Scotol sna'ojic ti ja' jchi'iltic ti stot ti Timoteoe. ⁴ C'alal i'ech'ic ti jteclumetic laj yalbe ya'yic ti mantaletique ja' ti c'usi laj yalic ti jchalc'opetique xchi'uc ti ancianoetique ti te nacajtic ti Jerusalene yu'un ac'o xch'unic uc. ⁵ Hech

imuc'ubtasbat yo'ntonic scotol ti jch'unojeletique ti jujun jteclum yu'un ac'o xch'unic lec. Hech yu'un scotol c'ac'al i'epajic ti jch'unojeletique.

Ja' sc'opilal ti i'ac'bat yil jun Macedonia vinic ti Pabloe

⁶ Ti Pabloe xchi'uc ti Silase i'ech'ic ti estado Frigia xchi'uc ti estado Galacia. Ipajesat yu'un ti Ch'ul Espiritue ti mu me xba xcholic ti sc'op ti Diose te ti slumal Asia. ⁷ C'alal ic'otic ti sti' estado Misia c'an batuc ti estado Bitinia. Muc x'ac'atic batel yu'un ti Ch'ul Espiritue. ⁸ Hech yu'un i'ech'ic ti estado Misia, iyalic batel ti jun jteclum Troas sbi te ti ti'nab. ⁹ Ti ac'ubaltic i'ac'bat yil yu'un ti Diose ti Pabloe jun Macedonia vinic. C'ot va'luc ti stojol laj yil ti Pabloe. Hech i'albat vocol: “Ta me xatal ti Macedonia. Chtal acoltauntutic”, x'utat yu'un ti vinique.

¹⁰ C'alal hech i'ac'bat yil ti Pabloe, ti ora laj jsa'tutic mi oy barco chbat ti estado Macedonia yu'un chibatutic xchi'uc ti Pabloe, ho'on ti Lucasune. Yu'un laj jna'tutic ti ic'biluntutic yu'un ti Diose yu'un chba jcholbetutic ya'yic ti lequil ach' c'ope ti much'utic te nacajtic ti Macedoniae.

Ja' sc'opilal ti i'ochic ti chuquel te ti jteclum Filipos

¹¹ Hech niloc'tutic batel ti Troas. Toj nixanavtutic batel ti barco. Nic'otutic ti balumil Samotracia, ja' ti joyubtabil ti ho'e. Ti yoc'omal nic'otutic ti jteclum Neápolis. Te niloc'tutic ti barco. ¹² Patil nibatutic ti jteclum Filipos ja' ti jun muc'ta jteclume te oy ti estado Macedonia. Liquemic tal ti Roma ti much'u tspas mantal te ti Macedoniae. Ep c'ac'al nihalejtutic te ti Filipos. ¹³ Ja' ti sc'ac'alil

chcux yo'ntonic ti judioetique niloc'tutic batel ti ti'jteclum. Ti ti'macte'ton yo' bu niloc'tutique nopol xil sbaic xchi'uc uc'um. Ba jq'ueltic mi te stsoboj sbaic tsc'oponic Dios, xichitutic. Ja' no'ox antsetic te stsoboj sbaic. Te c'ot naclucuntutic. Laj jc'opontutic ti antsetique ti te stsoboj sbaique. ¹⁴ Te oy jun ants laj ya'ibun jc'optutic. Lidia sbi ti antse. Liquem tal ti jteclum Tiatira. Jchon bombil poc' ti Lidiae. Sna'oj bu oy ti Diose. I'ac'bat sna' yu'un ti Cajvaltique, hech laj xch'un ti c'usi laj yal ti Pabloe. ¹⁵ C'alal laj yich'ic ho' ti Lidiae xchi'uc much'utic te oyic ti sna, hech lic yalbuntutic vocol:
 —Chana'ic ti jun co'nton ti stojol ti Cajvaltique, hech yu'un ochanic ti jna, li'no'oxaniqui —xiyutuntutic.

Muc xla j yo'nton hech yu'un laj jch'untutic.

¹⁶ Ti yan c'ac'al c'alal nibatutic ti bu tsc'oponic Dios, laj jtatutic ti be jun tseb. Oy pucuj ti yo'nton Hech sna' chal c'usi chc'ot ti pasel. Ti yajvale ep laj spasic canal yu'un laj sna' yalel ti c'usi chc'ot ti pasele. ¹⁷ Ti tsebe laj sts'acliuntutic batel xchi'uc ti Pabloe. Tsots ic'opoj hech laj yalibun jc'opilaltutic:
 —Ja' ti viniquetic li'to, ja' yabat ti Diose, ja' ti jelaven sp'ijile. Ja' chaxcholboxuc ava'yic c'u che'el chacol —xchi xc'opoj ti tsebe.

¹⁸ Ep c'ac'al hech laj spasilan ti tsebe. Mu xtun laj ya'i ti Pabloe. Hech lic sjoyp'in sba hech lic yalbe ti pucuje:

—Ti sventa ti Jesucristoe chacalbot mantal: Loc'an talem ti yo'nton —xut.

Hech iloc' tal ti yo'nton ti ora.

¹⁹ Ti yajval ti tsebe c'alal laj yilic ti mu xa xu' spasic canal ti sventa ti tsebe, laj stsaquic ti

Pabloe xchi'uc ti Silase. Laj yiq'uic batel ti stojol ti j'abteletique te ti cabildo. ²⁰ C'alal c'ot sva'anic ti stojol ti j'abteletique, hech laj yalbeic:

—Judio viniquetic li'to. Ep chac'beic c'op ti crixchanoetique li' ti jteclum cu'untique. ²¹ Chaq'uic ti chanel c'utic mu stac' ti jch'untic, mu stac' ti jpastic yu'un ochemucutic ti sventa Roma ti ho'ucutique —xchiic.

²² Ti crixchanoetique ti comon laj smajic ti Pabloe xchi'uc ti Silase. Itembat loq'uel sc'u'ic yu'un ti j'abteletique. Laj yal mantal ti ac'o yich'ic te'. ²³ Ep ti jyalel laj yac'beic te'. Patil laj sti'q'uic ti chuquel. Laj spasic ti mantal ti jchabiejchuquele ac'o xchabi ti lec ti Pabloe xchi'uc ti Silase. ²⁴ Yu'un hech ipasat ti mantal ti jchabiejchuquele, laj stic' ochel ti mero yut chuquel. Oy jombilte', te itic'bat ochel yacanic.

²⁵ Ti c'alal ista ti o'lol ac'ubale te yac'oj sbaic tsc'oponic Dios ti Pabloe xchi'uc ti Silase. Yac'oj sbaic chq'uejinic yu'un ti Diose. Laj ya'yic ti yan jchuqueletique. ²⁶ Ti ora tsots inic ti balumile. Iyoch scotol ti cemento yu'un ti chuquele. Ti ora ijam scotol ti ti'naetique yu'un ti chuquele. Ijitu'j tal scotol ti cadenataq'uine ti chucbil ti sc'obique. ²⁷ C'alal inic ti balumile ivic' sat ti jchabiejchuquele. Laj yil jamajtic ti ti'naetic yu'un ti chuquele. Hech yu'un laj sloq'ues yespada, sc'an smil sba yu'un laj scuy ti jataven xa ti jchuqueletique. Yu'un sna' ti chmilat stuc. ²⁸ Ti Pabloe tsots laj yavta:

—Mu me xamil aba. Jcotoltutic li'oyuntutic li'to —xut.

²⁹ Hech ti jchabiejchuquele laj sc'an stoj. I'och ti yut chuquel. Toj xi'el ic'ot. C'ot spatana sba ti lum ti stojol ti Pabloe xchi'uc ti Silase. ³⁰ Laj yic' loq'uel tal ti yut chuquel. Hech laj sjac'be:

—Totetac, ¿c'u che'el chicol? —xchi.

³¹ Hech laj yalic:

—Ch'umbo sc'op ti Cajvaltic Jesucristoe, hech chacol xchi'uc sjunul ana —x'utat.

³² Laj yalbe ya'yic ti sc'op ti Cajvaltique xchi'uc scotol ti much'utic te co'ol oyic ti snae. ³³ Ti jchabiejchuquele laj xpoxtabe syajemalic. I'ac'bat yich' ho' ti ora xchi'uc scotol ti much'utic te co'ol oyic ti snae. ³⁴ Patil i'ic'atic ochel ti sna ti jchabiejchuquele ti Pabloe xchi'uc ti Silase. I'ac'bat sve'elic. Nichim no'ox yo'ntonic ti jchabiejchuquele xchi'uc scotol ti much'utic te oyic ti snae yu'un xch'unojbeic xa sc'op ti Diose.

³⁵ C'alal isacub ti osile, ti j'abteletique laj staquic batel yajmayoletic.

—Coltaic batel ti viniquetique —xchi ibat ti sc'opic.

³⁶ Hech yu'un ti jchabiejchuquele lic yalbe ti Pabloe ti hech chaj c'u che'el laj yalbe tal ti yajmayoletic ti j'abteletique:

—Ti j'abteletique yalojbot tal ac'opilal ta la xacolic batel. Hech yu'un loc'anic batel ti ora. Junuc avo'ntonic batanic —x'utatic.

³⁷ Ti Pabloe hech laj yal:

—Ti stojol scotol crixchanoetic laj smajuntutic. Muc xiyich'buntutic jc'optutic ho'ontutic ti ochemuntutic ti sventa ti Romae. Laj stic'untutic ti chuquel. ¿c'u yu'un mucul

no'ox chisloq'uesuntutic? Ac'o taluc, ac'o tal sloq'uesuntutic stuquic —xut.

³⁸ Isutic batel ti mayoletique. C'o yalbeic ti j'abteletique ti c'usi laj yal ti Pabloe. Toj xi'el ic'otic c'alal laj ya'yic ti ja' ochemic ti sventa Roma ti Pabloe xchi'uc ti Silase. ³⁹ Hech ba slequilec'oponic ti Pabloe xchi'uc ti Silase. Laj sloq'uesic ti chuquel. Laj yalbeic vocol ac'o loc'uc batel ti slumalic. ⁴⁰ Hech iloq'uic tal ti chuquel ti Pabloe xchi'uc ti Silase. Ibatic ti sna ti Lidiae. Ech' smuc'ubtasbe yo'ntonic scotol ti quermanotique. Hech ibatic. Ti ho'one nicom to ti Filipos.

17

Ja' sc'opilal ti ep ilic c'op te ti Tesalónica

¹ I'ech'ic ti jteclum Anfípolis xchi'uc ti jteclum Apolonia. Ic'otic ti jteclum Tesalónica shi. Te oy jun templo yu'un ti xchi'iltaque. ² Yu'un hech tspanilan ti jujun jteclum ti bu oy templo yu'un ti xchi'iltaque, hech yu'un te i'och ti templo ti Pabloe. Ti jujun semana ti sc'ac'alil chcux yo'ntonic laj stsac ti c'op ti xchi'iltaque te ti templo yu'unic. ³ Ti Pabloe laj xcholbe ya'yic c'usi ts'ibabil ti sun ti Diose. Laj yac'be sna'ic ti persa icham ti Cristoe, ti persa icha'cuxi loq'uel ti ch'en. Hech laj yalbe uc:

—Ja' ti Jesuse ti chajcholboxuc ava'yic sc'opilale, ja' ti Jcoltavanej cu'untique —xchi ti Pabloe.

⁴ Oy much'utic laj xch'unic, laj xchi'inic batel ti Pabloe xchi'uc ti Silase. Ep jchi'iltic laj xch'unic, ho'ucutic ti co'ol yanlum crixchanoucutic xchi'uque. Ja' ti much'utic toyol yo'ntonic tsc'an chch'umbeic smantal ti Diose. Ep laj

xch'unic uc ti jc'ulej antsetique. ⁵ Ti judioetique ti mu xch'unic ti ital xa ti Cristoe, laj spas biq'uit yo'ntonic. Hech yu'un ba yiq'uic tal cha'vo' oxvo' viniquetic ti te va'ajtic ti plaza, mu'yuc c'usi tspace. Mu xtun yo'ntonic. Hech ba yac'beic c'op scotol ti crixchanoetique. Te laj xchi'inic batel uc. Laj stsob sbaic tal ti sna jun quermano, Jasón sbi. Sc'an snitic loq'uel tal ti Pablœ xchi'uc ti Silase yu'un chaq'uic ti stojol scotol ti crixchanoetique. ⁶ Yu'un mu teuc laj staic, ja' laj yiq'uic loq'uel tal ti Jasone xchi'uc cha'vo' oxvo' ti quermanotique. C'ot sva'anic ti stojol ti j'abteletique yu'un ti jteclume. Tsots ic'opojic, hech laj yalic:

—Talemic li'to ti much'utic chac'beic c'op scotol ti crixchanoetique ti scotol jteclumetic. ⁷ Ti Jasone laj xa yic' ochel ti sna. Scotolic tsp'ajbeic smantal César yu'un chalic ti oy yan rey. Ja' Jesús —xchiic.

⁸ C'alal laj ya'yic ti hech laj yalique, ep ilic c'op yu'un ti crixchanoetique xchi'uc ti j'abteletique yu'un ti jteclume. ⁹ Ic'ambat comel smultico ti Jasone xchi'uc ti yan quermanotique. Hech icoltaatic batel.

Ja' sc'opilal ti ic'otic ti Berea ti jchalc'opetique

¹⁰ Ti ora itacatic batel ti ac'ubal ti Pablœ xchi'uc ti Silase. Itacatic batel ti jteclum Berea yu'un ti quermanotique. C'alal ic'otic ti Berea, i'ochic ti templo yu'un ti xchi'iltaque. ¹¹ Ti xchi'iltac ti te nacajtic ti Bereae mu hechuc yo'ntonic hech chaj c'u che'el ti xchi'iltaque ti te nacajtic ti Tesalónica. Ja' más lec laj spas ti xchi'iltaque ti te nacajtic ti Bereae. Toyol yo'ntonic laj spasbeic ti muc' ti sc'op ti Diose. Scotol c'ac'al laj sq'uelic ti sun

ti Diose. Tsq'uelic mi hech yaloj ti Diose hech chaj c'u che'el chchol ti Pabloe. ¹² Hech yu'un ep laj xch'unic ti xchi'iltaque. Ep jc'ulej antsetic laj xch'unic uc ja' jchi'iltic. Oy viniquetic jchi'iltic laj xch'unic uc, ho'ucutic ti co'ol yanlum crixchanoucitic xchi'uque. ¹³ Ti judioetique ti te nacajtic ti Tesalónicae laj ya'yic ti chchol ti sc'op ti Diose te ti Berea ti Pabloe. Hech yu'un ba yac'beic c'op ti crixchanoetique ti te nacajtic ti Bereae. ¹⁴ Hech yu'un ti Pabloe ti ora itacat batel yu'un ti quermanotique. Ic'ot ti bu nopol nab. Ja'uc ti Silase xchi'uc ti Timoteoe te to icomic ti Berea. ¹⁵ Ti much'utic ichi'invane, te a yaq'uic comel ti Pabloe te ti jteclum Atenas sbi. I'albatic tal sc'opilal ti Silase xchi'uc ti Timoteoe ti ac'o taluc ti ora mi xu' yu'unique, xchi ti Pabloe. Hech isutic batel.

Ja' sc'opilal ti laj xchol sc'op Dios te ti Atenas ti Pabloe

¹⁶ C'alal te chmalavan ti Atenas ti Pabloe, ep laj yich' mul c'alal laj yil ti puru santoetic chch'unic ti crixchanoetique. ¹⁷ Hech yu'un te ti templo yu'un ti xchi'iltaque laj stsac ti c'op ti xchi'iltaque, ja' ti co'ol judioetic xchi'uque, xchi'uc ti jchi'iltique ti toyol yo'ntonic tsc'an chch'umbeic uc smantal ti Diose, ho'ucutic ti co'ol yanlum crixchanoucitic xchi'uque. Scotol c'ac'al laj xcholbe ya'yic uc ti much'utic laj sta sbaic xchi'uc ti plaza. ¹⁸ Te oy ti Atenas much'utic chch'umbeic sc'op jun vinic, Epicurus sbi. Ja' epicúreoetic sbi uc ti much'utic chch'umbeic sc'ope. Oy yan chch'umbeic sc'op jun vinic, Zeno sbi. Ja' estoicoetic ic'ot sbiic ti much'utic chch'umbeic sc'ope. Hech yu'un ital cha'vo' oxvo' jchanubtasvanejetic yu'un ti

epicúreoetique xchi'uc ti estoicoetique. Tal stsac ti c'op ti Pabloe. Oy hech laj yalic:

—Toyol chc'opoj avi to. ¿C'usi chal? —xchiic.

Oy laj yalic:

—Ta la xcholbe sc'opilal ach' diosetic —xchiic.

Yu'un laj xcholbe sc'opilal ti Jesuse xchi'uc ti Jtotic Diose ja' ti laj xcha'cuses loq'uel ti ch'en ti Jesuse. ¹⁹ Hech yu'un laj yiq'uic batel ti Pabloe te ti vits yo' bu tstsobilan sbaic ti jchanubtasvanejetique. Areópago sbi ti vitse. Hech laj yalbeic ti Pabloe:

—¿Mi chac'an chavalbun ca'itutic ti c'usi ach' c'opal chachole? ²⁰ Yu'un jchop o ti c'op ti chachol chca'i. Ti jc'an chca'itutic c'usi sjam ti ac'ope —xchiic.

²¹ Scotol ti atenasetique xchi'uc ti much'utic q'uejel liquemic tal ti te nacajtique, ja' no'ox chech'esic c'ac'al chlo'lajic. Chalic c'usuc no'ox ach' c'opal cha'yic.

²² Hech yu'un ti Pabloe laj sva'an sba ti o'lol yo' bu stsoboj sbaic te ti Areópago. Hech laj yalbe:

—Atenasetic, toyol avo'ntonic yu'un chach'unic diosetic chquil. ²³ C'alal ni'ech' ti jteclum avu'unique, laj quil ti c'usi ach'unojique. Laj quil uc jun altar yo' bu hech ts'ibabil: “Repenta oy jun dios ti mu xcojtiquintique. Ja' altar yu'un”, xchi ts'ibabil. Hech yu'un ho'oni chcojtiquin ti Diose ti mu xana'ic mi oye ti ho'oxuque. Hech yu'un chajcholboxuc sc'opilal.

²⁴ Ja' ti Diose ti laj spas ti balumile xchi'uc scotol ti c'utic oye. Ja' Yajval ti vinajele, ti balumile. Hech yu'un mu xnaqui ti temploetic ti pasbil ti sc'ob crixchanoetique. ²⁵ Mu'yuc c'usi ch-ac'bat yu'un

ti crixchanoetique. Mu'yuc c'usi tsc'an. Stuc chijyac'bucutic jcuxlejaltic. Chijyac'bucutic quich'tic ic'. Chijyac'bucutic scotol ti c'usi chtun cu'untique.

²⁶ 'Jun no'ox ti vinique ti laj spas ti Diose hech ip'ol ti jaylajuntos crixchanoetic ti li'oyic ti balumile. Laj yac' nacluc ti sjoylejaj balumil. Vo'one chapambil yu'un ti Diose yorailic xchi'uc sbalumilic. ²⁷ Yu'un ti hech ipasatic yu'un ti Diose yu'un ac'o sa'ic ti Diose. Yu'un mi tsa'ic ti Diose, tstaic, chojtiquinic, yu'un mu nomuc oyucutic ti yo'nton jujunucutic. ²⁸ Ti sventa ti Diose ti li' cuxulucutique. Ti sventa ti Diose ti chij'abtejucutique xchi'uc scotol ti c'usi ti jpas-tique. Hech chaj c'u che'el yalojic cha'vo' oxvo' ti jpasunetic avu'unique. “Yol snich'onucutic ti Diose yu'un laj spasucutic”, xchiic. ²⁹ Yu'un ti yol snich'onucutic ti Diose, hech yu'un mu me jcuytic ti ja' Dios ti c'utic pasbil ti c'anal taq'uin, mi ti saquil taq'uin, mi ti ton, mi ti bu loc'tombail pasbil ti sc'ob crixchanoetic ti hech no'ox laj snop ti yo'ntonic laj spasic. ³⁰ Ti vo'one tale its'icbat sbolil yo'ntonic yu'un ti Diose. Tana to chalbe mantal scotol crixchanoetic ti buc no'ox nacajtique ti ac'o sutes yo'ntonic yu'un ti smulique. ³¹ Yaloj ti Diose ti tsta yorail ti toj chchapambe sc'opilal yu'un smulic scotol crixchanoetic ti sventa ti vinic ti t'ujbil yu'une. Laj xa yac'be sna'ic scotol crixchanoetic ti ja' Jesús ti t'ujbil yu'une yu'un laj xa xcha'cuses loq'uel ti ch'en —xchi ti Pabloe.

³² Ti c'alal laj ya'yic ti laj yal ti Pabloe ti icha'cuxi loq'uel ti ch'en ti Jesuse, o'lol laj slabanic. Ti o'lole: —Yan to vuelta xtal avalbun ca'itutic —xchiic laj no'ox smaquic batel ti c'op.

³³ C'alal ilaj yo'nton ti Pabloe, iloc' batel. ³⁴ Oy much'utic laj xch'unic, ba xchi'in ti Pabloe. Laj xch'un jun vinic, Dionisio sbi. Ja' yich'oj yabtel te ti Areópago. Laj xch'un uc jun ants, Dámaris sbi. Oy to yantic laj xch'unic uc.

18

Ja' sc'opilal ti ibat ti Corinto ti Pabloe

¹ Patil iloc' batel ti jteclum Atenas ti Pabloe. Ibat ti jteclum Corinto sbi. ² Te c'ot sta jun xchi'il, Aquila sbi. Ponto sbi ti bu ono'ox liquem ti Aquilae. Ja'to no'ox iloc' tal ti slumal Italia xchi'uc ti yajnile. Priscila sbi ti yajnile. Yu'un laj yal mantal ti totil ajvalile, ja' ti Claudio sbie, ac'o loc'uc batel scotol judioetic li' ti Roma li'to, xchi. Hech yu'un ti Pabloe te c'ot sc'opon ti Aquilae xchi'uc ti Priscilae te ti sna te ti Corinto. ³ Yu'un co'ol yabtelic hech yu'un te icom te ti sna. Laj xchi'in sbaic ti abtel. Laj spasic nail nukul yu'un ja' yabtelic o. ⁴ Scotol sc'ac'alil chcux yo'ntonic ti judioetique, ti Pabloe laj stsac ti c'op ti xchi'iltaque te ti templo. Yu'un ac'o sutes yo'ntonic ti xchi'iltaque xchi'uc ti jchi'iltique, ho'ucutic ti yanlum crixchanoucutic xchi'uque.

⁵ C'alal laj yo'ntonic te ti estado Macedonia ti Silase xchi'uc ti Timoteoe, te italic ti jteclum Corinto. Yac'oj persa chchol ti sc'op ti Diose c'ot staic ti Pabloe. Chac'be sna'ic ti xchi'iltaque ti ital xa ti Jcoltavaneje, ja' ti Jesuse. ⁶ Ti Pabloe icontrainat yu'un ti xchi'iltaque. Ilabanat yu'unic. Hech yu'un ti Pabloe laj slilin sc'u', hech laj yalbe:

—Ho'oxuc chcom ti aventaic ti mu xac'an chach'unique. Ti ho'one mu jventaucoxuc xa.

Tana chba jcholbe ya'yic yanlum crixchanoetic —xut. Yu'un ti laj slilin ti sc'u'e yu'un mu'yuc xa ti sventa stuc.

⁷ Hech yu'un j'ech'el laj squechan comel ti te chba xchol sc'op Dios te ti templo ti Pabloe. Hech yu'un ibat ti na. Ba chanubtasvanuc te ti sna jun vinic, Justo sbi. Co'ol yanlum vinicucutic xchi'uc ti Justoe. Ja' spasoj ti muc' ti Diose. Te oy sna ti xocon templo yu'un ti judioetique. ⁸ Te tal ya'i sc'op Dios jun vinic, Crispo sbi. Ja' yich'oj tsots yabtel te ti templo yu'un ti judioetique. Laj xch'umbe sc'op ti Cajvaltique xchi'uc sjunul sna. Ep ti corintoetique ti tal ya'ibeic sc'op ti Pabloe laj xch'unic uc. Laj yich'ic ho'. ⁹ Ti ac'ubal ti Pabloe laj yil ti Cajvaltique. Hech i'albat:

—Mu xaxi', mu me xapajes aba, alo ti jc'ope.

¹⁰ Chajchi'inot. Mu'yuc much'u chayilbajin yu'un oy to ep ti much'utic cu'une li' ti jteclum li'to —x'utat.

¹¹ Hech yu'un te ihalej o'lol xchibal habil. Te laj xchanubtas ti sc'op ti Diose.

¹² Ja' yorail ti tiq'uul ti gobernador te ti estado Acaya ti Galione. Hech yu'un ti xchi'iltac ti Pabloe ti comon lic yilbajinic ti Pabloe. Ja' te laj yiq'uic batel, ba sva'anic ti bu chchapambe sc'opilal smul scotol crixchanoetic ti gobernadore. ¹³ Hech c'o yalic:

—Ti jchi'il li'to ja' tsp'aj mantal. Mu lecuc ti c'usi chac'be xch'unic ti jchi'iltaque —xchiic.

¹⁴ C'alal sc'an chc'opoj ti Pabloe, ti Galione hech laj yalbe ti judioetique:

—Judioetic, ti yu'unuc laj sp'aj mantale, ti oyuc smul staoje, xu' chajchapamboxuc. ¹⁵ Mi

yu'un no'ox c'utic c'opetic xchi'uc c'utic biiletic xchi'uc c'utic mantaletic avu'unique, chapano me atuquic. Ti ho'one mu jc'an jchapan —xut—. ¹⁶ Loc'anic xa batel —x'utatic.

Mu sc'an chloq'uic batel. Te to ihalejic yo' bu chchapambat sc'opilal smul scotol crixchanoetic. ¹⁷ Hech yu'un scotol ti jchi'iltique ti te oyique, ho'ucutic ti co'ol yanlum crixchanoucutic xchi'uque, laj staquic jun vinic, Sóstenes sbi. Ja' yich'oj tsots yabtel te ti templo yu'un ti judioetique ti Sóstenese. Lec laj smajic te yo' bu chchapambat sc'opilal smul scotol crixchanoetic. Ti Galione mi jutuc muc spas ti muc'.

¹⁸ Ep to c'ac'al te ihalej ti Pabloe. Patil laj sc'opon comel ti quermanotique te ti Corinto. Iloc' batel yu'un chba stsac barco te ti jteclum Cencrea. Yu'un chcha'sut xa batel ti slumal Siria. Ibat uc ti Aquilae xchi'uc ti Priscilae. Laj xchi'in batel ti Pabloe. Te ti jteclum Cencrea laj yac' ti tulel scotol ti stsotsil sjole ti Pabloe yu'un ihu' xa yu'un ti c'usi yalaj ti stojol ti Diose. Hech i'ochic ti barco. Hech iloq'uic batel ti Cencrea. ¹⁹ C'alal ic'otic ti jteclum Efeso, ti Pabloe te laj scomes ti Aquilae xchi'uc ti Priscilae. Stuc i'och ti templo yu'un ti xchi'iltaque ti Pabloe. C'ot stsac ti c'op ti xchi'iltaque ti mu xch'unic ti ital xa ti Cristoe. ²⁰ Hech yu'un i'albat volol yu'un ti xchi'iltaque yu'un ac'o xchi'in ep c'ac'al. Muc sc'an ti Pabloe. ²¹ Hech laj sc'opon comel:

—Persa chibat ti Jerusalén yu'un ti jc'an ti te oyun ti yorail ti q'uine. Mi tsc'an ti Diose, chisut tal. Chtal jq'ueloxuc —xchi.

I'och ti barco ti Pabloe. Hech iloc' batel ti jteclum Efeso.

Ja' sc'opilal ti ic'ot xa ti Antioquía ti Pabloe ti bu ono'ox iloc' talele

²² Ic'ot ti jteclum Cesarea. Te iloc' ti barco ti Pabloe. Imu batel ti Jerusalén. Te c'ot sc'opon scotol ti jch'unojeletique ti tstsobilan sbaic te ti Jerusaleme. Patil iyal batel ti jteclum Antioquía te ti slumal Siria. ²³ Te ihalej jutuc. Patil lic loc'uc batel. I'ech' ti scotol jteclumetic te ti estado Galacia xchi'uc ti estado Frigia. Ech' smuc'ubtasbe yo'ntonic scotol ti jch'unojeletique.

Ja' sc'opilal ti Apolose ti laj xchol ti sc'op Diose te ti Efeso

²⁴ Ic'ot ti Efeso jun judio vinic, Apolos sbi. Alejandría sbi ti slumale. Lec sna' xc'opoj ti Apolose. Lec sna' c'usi ts'ibabil ti sun ti Diose. ²⁵ Lec sna' ti c'u yepal ya'yojbe sc'opilal ti Cajvaltique. Toyol yo'nton c'alal ic'opoj laj xcholbe sc'opilal ti Jesuse, manchuc mi ja' no'ox ya'yojbe sc'opilal ti ich'ho' yu'un ti Juane. Mu ya'yojbuc sc'opilal ti chquich'tic ho' ti sventa ti Jesuse. ²⁶ Jamal laj yal ti sc'op ti Diose te ti templo yu'un ti xchi'iltaque. Te oy ti Aquilae xchi'uc ti Priscilae. C'alal laj ya'ibeic sc'op ti Apolose, laj yiq'uic batel ti sna. Laj xcholbeic ya'i scotol ti c'u che'el laj yac' ti a'yel ti Jesuse. ²⁷ Ti Apolose sc'an chbat ti estado Acaya. Lec laj ya'yic ti quermanotic te ti Efeso ti chbate. Hech yu'un laj sts'ibabeic batel sun ti jch'unojeletique ti te nacajtuc ti Acaya ac'o spasic ti muc' ti Apolose. C'alal ic'ot ti Acaya ti Apolose, ep laj scolta scotol ti much'utic xch'unojbeic sc'op

ti Cajvaltique, ja' ti i'ac'batic xa yutsil yo'n tonic
 yu'un ti Diose. ²⁸ Jamal laj yalbe ti xchi'iltaque ti
 stojol ep crixchanoetic ti ja' Jcoltavanej ti Jesuse.
 Laj yac'be sna'ic ti hech ts'ibabil ti sun ti Diose. Oy
 yip ti sc'op ti Apolose hech muc xu' xtac'avic mi
 jutuc ti xchi'iltaque.

19

Ja' sc'opilal ti ibat ti Efeso ti Pabloe

¹ C'alal i'ay ti Corinto ti Apolose, ti Pabloe ja'
 te yac'oj sba sq'uel scotol ti jch'unojeletique ti te
 nacajtuc ti bu vitsetique ti butic laj xchol sc'op Dios
 ti jbaele. Patil iyal batel ti jteclum Efeso. Te c'ot sta
 cha'vo' oxvo' jch'unojeletic. ² Hech laj sjac'be:

—C'alal laj ach'unic, ¿mi laj avich'ic ti Ch'ul
 Espíritue? —xchi.

—Hu'u, muc bu ca'yojtutic ti oy ti Ch'ul Espíritue
 —xchi xtac'avic.

³ Ti Pabloe hech laj sjac'be:

—¿Much'u ti sventa nac'ot o yu'un ti laj avich'ic
 ho' che'e? —xchi.

—Yu'un ti laj quich'tutic ti ho'e, yu'un hech laj
 yal comel mantal ti Juane, ja' ti laj yac' ti ich'ho'e
 —xchiic.

⁴ Hech laj yalbe ti Pabloe:

—Yu'un ti laj yac' ich'ho' ti Juane, yu'un ja'
 señail ti sitem xa yo'n tonic yu'un smulic ti crix-
 chanoetique. Laj yalbe ti crixchanoetique ac'o
 xch'umbeic sc'op ti much'u patil chtal yu'une, ja'
 ti Jesuse —xchi ti Pabloe.

⁵ C'alal laj ya'yic ti hech laj yal ti Pabloe, laj
 yich'ic ho' ti sventa ti Cajvaltic Jesuse. ⁶ Ti Pabloe
 laj yac' sc'ob, laj yac'be ti sjolic jujun. Hech hul

ochuc ti yo'ntonic ti Ch'ul Espíritue. Ic'opojic ti yantic c'opetic. Sc'op Dios laj yalic. ⁷ Oy van lajchavo'uc ti scotolic.

⁸ Ti Pabloe i'och ti templo yu'un ti xchi'iltaque. Oxib u te jamal ichanubtasvan. Laj stsac ti c'op ti xchi'iltaque. Laj yalbe c'utic x'elan tspasvan ti mantal ti Diose yu'un ac'o sutes yo'ntonic yu'un smulic. ⁹ Te oy much'u tsots yo'ntonic, mu sc'an xch'unic ti ja' chijcol yu'un ti Jesuse. Hech yu'un chopol laj yalbe sc'opilal te ti stojol ti much'utic te stsoboj sbaique. Ep ti much'utic te stsoboj sbaique. Hech yu'un ti Pabloe laj sq'uej sba batel. Laj yic' batel ti jch'unojeletique. Te ba stsob sbaic te ti bu escuela yu'un Tiranno sbi. Jujun c'ac'al te ichanubtasvan ti Pabloe. ¹⁰ Chib habil hech ichanubtasvan ti Pabloe. Hech laj ya'ibeic sc'op ti Cajvaltic Jesuse ep ti much'utic te nacajtic ti slumal Asiae, capal xchi'iltac xchi'uc jchi'iltic, ho'ucutic ti co'ol yanlum crixchanoucitic xchi'uque. ¹¹ Ti Diose laj xch'amumbe sc'ob ti Pabloe hech laj spas jchop o abteletic ti Pabloe. ¹² Ti much'utic laj yich'beic batel c'usi oy yu'un ti Pabloe mi smac xch'ut, mi spañoë, ba yac'beic jchameletic hech ilamaj xchamelic. Oy yantic iloc' pucujetic ti yo'ntonic uc.

¹³ Ital judioetic xanviletic, ja' tsloq'ues pucujetic tscuy sbaique. Yu'un sc'an sloq'uesbeic pucujetic ti yo'ntonic scotol ti much'utic oy pucuj ti yo'ntonique, hech yu'un laj stabeic ti alel ti sbi ti Cajvaltic Jesuse. Hech laj yalic:

—Chacalbe mantal ti sventa ti Jesuse, ja' ti much'u chcholbat sc'opilal yu'un ti Pabloe
—xchiic.

¹⁴ Hech laj spasic hucvo' xnich'nab jun vinic, Esceva sbi. Judio vinic ti Escevae. Ja' yich'oj yabtel yu'un totil pale ti Escevae. ¹⁵ Hech i'utatic yu'un ti pucuje:

—Xcojtiquin ti Jesuse. Xcojtiquin ti Pabloe. Ti ho'oxuque ¿much'uoat chacuy abaic? —x'utatic.

¹⁶ Ti vinique ti oy pucuj ti yo'ntone, ip'it tal. C'ot tsacatuc ti xnich'nab ti Escevae. Tsalbil ic'ot scotolic. Ja' itsalvan ti pucuje. Banajtic, yajemic icom. Hech ijatavic loq'uel ti sna ti vinique. ¹⁷ Ipuc sc'opilal. Scotol laj ya'yic ti much'utic te nacajtic ti Efesoe, capal judioetic xchi'uc jchi'iltic ho'ucutic ti co'ol yanlum crixchanoucutic xchi'uque. Toj xi'el ic'otic scotolic. Scotolic lic spasic ti muc' ti Cajvaltic Jesuse.

¹⁸ Ep ti much'utic xch'unobjeic xa sc'op ti Cajvaltique tal yalic ti ja'to no'ox tsc'an tcomesic ti chiq'uic ti snaic jpicch'ich'etic. ¹⁹ Italic uc ep ti much'utic sna'ic spasel hech chaj c'u che'el jpicch'ich'. Hech yu'un laj yich'ic talel sunic. Laj xchiq'uic ti c'oc' ti stojol scotolic. Laj stusic ti jayib lajem staq'uinic yu'un ti sunique. Cincuenta mil lajem ti staq'uinique. ²⁰ Hech lec ipuc ti sc'op ti Cajvaltique. Oy yip. Ep ti much'utic ijelbat yo'ntonique.

²¹ Patil ti Pabloe laj snop ti yo'nton ti jbael ch-ech' ti estado Macedonia xchi'uc ti estado Acaya, patil chbat ti Jerusalén. Hech laj yal: Mi nic'ot xa ti Jerusalén, persa chba jq'uel uc ti Romae, xchi. ²² Laj scajtac jelavel ti estado Macedonia cha'vo' ti much'utic icoltaat yu'une, ja' ti Timoteoe xchi'uc yan quermanotic, Erasto sbi. Te to ihalej ti Asia ti Pabloe.

Ja' sc'opilal ti ep ilic c'op te ti Efeso

²³ Te ilic ep c'op yu'un mu xtun laj ya'yic ti ipuc xa sc'op ti Cajvaltique. ²⁴ Ja' laj sliques jun vinic, Demetrio sbi. Ti Demetrio e ja' yabtel ch-abtej ti saquil taq'uin. Yu'un tspasbe sloc'tombail ti ch'ulna yu'un ti Dinae ja' ti yajsantoique. Ja' ti sventa ti Demetrio e laj spasic ep canal ti much'utic co'ol ch-abtejjic xchi'uc ti saquil taq'uine. ²⁵ Hech yu'un ti Demetrio e laj stsob ti much'utic co'ol yabtelic xchi'uc svinictac. Hech laj yalbe:

—Totetac, ti sventa cabteltic ti jtatic jtaq'uintic.

²⁶ Avilojjic, ava'yojic ti laj xa sutesbe yo'ntonic ep crichanoetic ti Pabloe yu'un chal ti ma'uc Dios c'usi pasbil ti sc'ob crichanoetic. Ep ti much'utic hech xch'unojic xae. Ma'uc no'ox li' ti Efeso li'to; ti scotol slumal Asia uc. ²⁷ Ja' vocol mi chtup' ti cabteltique. Mu xtun uc mi mu spasat ti muc' ti ch'ulna yu'un ti jch'ulme'tic Dinae. Mu xtun mi mu xa spasic ti muc' ti jch'ulme'tic Diana uque. Yu'un ja' pasbil ti muc' ti scotol slumal Asia xchi'uc ti sjoylejaj balumil —xchi.

²⁸ C'alal laj ya'yic ti hech laj yale, ilic sjolic. Tsots ic'opojic:

—Jelaven sp'ijil ti jme'tic Dinae. Ja' jch'ulme'tic cu'utic ho'ucutic ti efesoucutique —xchiic ti xchi'il ti abtel ti Demetrio e.

²⁹ Sjunul ti jteclume ep ti c'usi chalique. Hech laj snet' sbaic ochel ti jun muc'ta na, teatro sbi. Laj xchechic ochel uc cha'vo' Macedonia viniquetic. Ja' xchi'il ti xambal ti Pabloe. Gayo sbi ti june, Aristarco sbi ti yane. ³⁰ Ti Pabloe sc'an chba sc'opon ti crichanoetique. Mu x'ac'at batel yu'un ti jch'unojeletique. ³¹ Oy cha'vo' oxvo' j'abteletic

talemic ti yan jteclumetic te ti slumal Asia. Lec tsc'opon sbaic xchi'uc ti Pabloe. Laj stac batel jun yabat yu'un ac'o ba spajes ti Pabloe yu'un mu me x'och ti teatro. ³² Te xvocheti no'ox scotolic. Mu'yuc sjam ti c'usi laj yalique. Ja' más epic ti muc sna'ic ti c'u yu'un te stsoboj sbaique. ³³ Ti judioetique yu'un laj yilic ti chcontrainat ti xchi'iltaque hech yu'un laj st'ujic jun xchi'il, Alejandro sbi. Tsva'anic yu'un ac'o c'opojuc yu'un ac'o spajes ti crixchanoetique. Hech ti Alejandro laj sjim sc'ob yu'un ac'o ch'aniuc scotolic. ³⁴ Yu'un laj yilic ti ja' judio vinic ti tsc'an chc'opoje, hech yu'un scotolic ti comon lic avanuc:

—Jelaven sp'ijil ti jme'tic Dianae. Ja' jch'ulme'tic cu'untic ho'ucutic ti efesoucutique —xchiic.

Oy van chibuc ora hech i'avanic.

³⁵ Hech yu'un ti secretal ti ch-abtej yu'unic te ti cabildo hech lic spajes ti crixchanoetique yu'un mu me x'avanic. Hech laj yalbe:

—Totetac, ho'ucutic efesoucutic. Scotol crixchanoetic sna'o'jic ti ic'ot ti jventatic ti jchabitic ti ch'ulna yu'un ti jch'ulme'tic Dianae, ja' ti loc'tombaile ti laj yac'bucutic yal tal ti vinajel ti Júpitere. ³⁶ Mu'yuc much'u xu' chal ti mu meleluque. Hech yu'un mu me aniluc chanop ti c'usi chapasique. Ja' lec ti chach'aniique. ³⁷ Mu'yuc smul yu'un avic'o'jic tal avi viniquetic li'to. Mu'yuc bu a yixtanic ti jch'ulme'tique. Mu chopoluc ic'opojic yu'un ti jch'ulme'tique. ³⁸ Hech yu'un mi tsc'an chba sc'anic parte ti Demetrio xchi'uc ti much'u co'ol yabtel xchi'uque, oy bu xu' chchapaj. Oy gobernadoretic. Hech yu'un ac'o batuc, ac'o ba yalbe ti stojol. ³⁹ Mi oy to c'usi yan

chachapanic, persa ti jchapantic ti c'alal yorail ti jtsob jbatıc jcotoltic hech chaj c'u che'el chal ti leye.

⁴⁰ Ja' vocol mi ti jtatic jmultic yu'un ep ilic c'op cu'untic nax. ¿C'usi chcaltic? Yu'un mu'yuc sjam ti laj jtsob jbatıc li'to —xchi.

⁴¹ C'alal laj yal hech, laj stac batel scotol ti crıx-chanoetique ti te stsoboj sbaique.

20

Ja' sc'opıal ti Pabloe ti ibat ti Macedonia xchi'uc ti Grecia

¹ C'alal ilamaj ti c'ope, ti Pabloe laj yic' tal ti jch'unojeletique. Laj staq'ui, laj sc'opon comel, hech ibat ti estado Macedonia. ² C'alal te i'ech' ti estado Macedonia, ep ti c'usi ech' yalbe comel ti jch'unojeletique. Hech laj smuc'ubtasbe yo'ntonic. Patil ibat ti estado Grecia. ³ Te ihalej oxib u ti Pabloe. Patil sc'an chcha'sut batel ti slumal Siria ti bu ono'ox iloc' talele. Snopoj ti chbat ti barco. C'alal hech snopoj, laj ya'i ti sc'an stsacat yu'un ti xchi'iltaque. Hech yu'un laj snop ti chbat ti yacan. Te ch-ech' batel ti Macedonia c'alal tsut batel. ⁴ Ja' laj xchi'in batel jun quermanotic, Sópater sbi. Liquem tal ti Berea ti Sópatere. Laj xchi'inic batel uc tesalónicaetic, ja' ti Aristarcoe xchi'uc yan quermanotic, Segundo sbi. Laj xchi'in batel uc ti Gayoe, ja' ti liquem tal ti jteclum Derbee. Laj xchi'in batel uc ti Timoteoe xchi'uc cha'vo' Asia viniquetic. Tíquico sbi ti june. Trófimo sbi ti yane. ⁵ C'alal ic'otic ti jteclum Filipos te c'ot staun ti Pabloe. Hech yu'un ja' jbael ijelavic batel ti yan xchi'iltac ti Pabloe. Te c'ot smalauntutic ti jteclum Troas. Ti ho'one xchi'uc ti Pabloe te to nicomtutic

ti Filipos. ⁶ C'alal ilaj ti q'uin yu'un ti judioetique ti c'alal yorail tsve'ic caxlan vaj ti mu pumesbiluc ti xch'ute, niloc'tutic batel ti jteclum Filipos xchi'uc ti Pabloe. Ho'ob c'ac'al nixanavtutic batel ti barco. C'o jta jbatutic xchi'uc ti yantique te ti jteclum Troas. Hucub c'ac'al te nihalejtutic.

Ja' sc'opilal ti Pabloe ti laj xchol sc'op Dios te ti Troas

⁷ Ti sba c'ac'alil semana laj jtsob jbatutic xchi'uc ti jch'unojeletique yu'un ti jpastutic hech chaj c'u che'el laj yac' ti q'uelel ti Cajvaltique c'alal laj xet' ti caxlan vaje laj yuch' ti ya'lel sat uvate'e. Ja' hech laj jpastutic yu'un laj jna'tutic ti Cajvaltique ti ja' icham cu'untutique. Te ichanubtasvan ti Pabloe yu'un yoc'omal xa chbat. Laj sta o'lol ac'ubal c'alal ichanubtasvan ti Pabloe. ⁸ Oy ep c'oq'uetic stsanojic yo' bu stsoboj sbaique te ti yoxcajal na. ⁹ Te oy jun querem, Eutico sbi. Te nacal ti ti'ventana ti quereme. Yu'un hal ichanubtasvan ti Pabloe, ital svayel ti quereme. Hech ip'aj yalel ti yoxcajal na. Chamen xa c'ot staic. ¹⁰ Hech yu'un iyal batel ti Pabloe. Laj sq'uech liquel ti ánimae ja' ti quereme. Hech laj yal:

—Mu me xavich'ic mul. Laj xa xcha'cuses ti Cajvaltique —xchi.

¹¹ Hech imu batel ti Pabloe, c'ot ve'uc. Jcotoltutic nive'tutic. Ilo'laj to ti Pabloe ja'to c'alal isacub ti osile. Hech nibatutic. ¹² Ti querem ti icha'cuxie, lec xa oy, laj yiq'uic batel. Hech yu'un nichim no'ox yo'ntonic.

Ja' sc'opilal ti ixanavic batel ti barco c'alal ti Mileto

¹³ C'alal te to icom ti Troas ti Pabloe, ho'ontutic ni'ochtutic ti barco. Nibatutic ti jteclum Asón yu'un calojbetutic ti te chc'ot quic'tutic ochel ti barco ti Pabloe. Hech jchapojtutic yu'un stuc sc'an chanav batel ti yacan. ¹⁴ Hech c'o jta jbatutic ti jteclum Asón. Laj quic'tutic ochel yu'un chix-chi'inuntutic ti barco. Nic'otutic ti balumil Mitilene sbi, ja' ti joyubtabil ti ho'e. ¹⁵ Hech yu'un niloc'tutic batel yan vuelta. Ti yoc'omal nic'otutic ti bu laj quiltutic ti balumil Quío sbi, ja' ti joyubtabil ti ho'e. Ti yoxibal c'ac'al nic'otutic ti balumil Samos sbi, ja' ti joyubtabil ti ho'e. Nihalejtutic ti jteclum Trogilio. Ti yan c'ac'al nic'otutic ti jteclum Mileto. Puru ti barco nixanavtutic. ¹⁶ Ti Pabloe tsc'an toj chbat, mu sc'an ch-och ti Efeso yu'un mu sc'an mi chalej te ti slumal Asia. Sc'an ti ora chc'ot ti Jerusalén yu'un mi xu' yu'une, ja' tsc'an ti te xa oy ti Jerusalén ti yorail q'uin Pentecostés.

Ja' sc'opilal ti Pabloe ti laj sc'opon comel ti ancianoetique, ja' ti sventainojic ti jch'unojeletique te ti Efesoe

¹⁷ C'alal te oy ti Mileto ti Pabloe, laj stac ti iq'uel ti ancianoetique te ti Efeso, ja' ti much'utic sventainojic scotol ti jch'unojeletique ti tstsobilan sbaique te ti Efeso. ¹⁸ C'alal ihulic ti ancianoetique, hech i'albatic yu'un ti Pabloe:

—Xana'ic c'u x'elan laj jchi'inoxuc c'alal nihul li' ti Asia asta ti ora to. ¹⁹ Mu laj jtoy jba, laj cac' jba ti abatinel yu'un ti Cajvaltique. Ep ni'oc' yu'un mu sc'an xch'unic ti crixchanoetique. Ep laj quich' ilbajinel yu'un chapal jc'opilal yu'un ti jchi'ile y ti jchi'iltique. ²⁰ Mi jutuc mu laj jmuc ti co'nton scotol ti c'utic sventa avutsilalic. Jamal laj

jcholboxuc ava'yic xchi'uc ti stojol scotol crixchanoetic xchi'uc ti nantic. Hech laj jchanubtasoxuc. ²¹ Capal jchi'iltic xchi'uc ti ho'oxuc ti yanlum crixchanooxuc scotol laj jcholbe ya'yic yu'un ac'o sutes yo'ntonic yu'un smulic ti stojol ti Diose, ac'o xch'umbeic sc'op ti Cajvaltic Jesucristoe. ²² Tana chibat ti Jerusalén. Chuquel ya'yel oy ti co'nton. Mu jna' c'usi chc'ot ti pasel cu'un. ²³ Yu'un ti scotol jteclumetic chiyalbun jc'opilal ti Ch'ul Espiritue ti te chc'ot jta chuquel, te chc'ot quich'ocol. ²⁴ Mi jutuc muc chixi'. Mi jutuc mu jc'uxubin jba. Ja' no'ox jventa mi ihu' cu'un ti cabtele. Ja' no'ox jventa mi ti jloq'ues ti cabtel ti yac'ojbun ti Cajvaltic Jesuse. Ja' cabtel ti jchol ti lequil ach' c'ope, ja' ti yutsil yo'nton chixc'uxubinucutic ti Diose.

²⁵ 'Tana jna' ti acotolic mu xa xaq'uelbun jsat yan vuelta ho'oxuc ti laj jcholboxuc ava'yic c'utic x'elan tspasvan ti mantal ti Diose. ²⁶ Hech yu'un ti ora to jamal chacalbe acotolic mu jventaucoxuc xa. ²⁷ Ti ho'one muc jmuc ti co'nton ti c'u yepal yaloy smantal ti Diose. Scotol laj jcholboxuc ava'yic. ²⁸ Yu'un avich'ojic avabtelic yu'un ti Ch'ul Espiritue yu'un chachabiic ti jch'unojeletique, hech yu'un ja' tsc'an ti chamac'linic ja' sventa yo'ntonic. Yu'un ja' mambilic ti xch'ich'el yu'un ti Cajvaltique. ²⁹ Yu'un jna' mi nibate patil chtal yo' bu oyoxuc much'utic chopol yo'ntonic. Mu xc'uxubin ti jch'unojeletique hech chaj c'u che'el mu xc'uxubin carneroetic ti jti'vanej bolome. ³⁰ Oy much'utic te achi'inojic chlic yac'be c'op ti yantique yu'un sc'an ti ac'o ts'acliatuc stuc. ³¹ Hech yu'un viq'uuluc me asatic, mu me

ch'ayemuc avo'ntonic chalajic ti lo'lael. Na'ic me ti oxib habil ti c'ac'al ti ac'ubal laj jtaq'uioxuc jujunoxuc. Laj coc'taoxuc.

³² 'Tana to, quermanotac, chaxchabioxuc ti Diose. Ac'o ti avo'ntonic ti sc'op ti Diose. Yut-sil yo'nton chiscoltaucutic ti Diose. Oy yip ti sc'op ti Diose. Hech chap'ijubic. Hech co'ol chacolic yu'un ti Diose xchi'uc scotol ti much'utic lecubtasbil xa yo'ntonique. ³³ Ti ho'one mi jutuc mu xbic'taj co'nton yu'un staq'uin yantic, yu'un sc'u' spoc' yantic. ³⁴ Ti ho'oxuque chana'ic ti jtuc ti jc'ob laj jsa' ti c'usi itun cu'une xchi'uc ti much'u laj xchi'inune. ³⁵ Scotol cac'ojboxuc avilic ti hech cha'abtejic uc yu'un hech chacoltaic ti much'utic mu'yuc yip yo'ntonique. Na'o me ti sc'op ti Cajvaltic Jesuse ti laj yal comele: “Ma'uc chich' bendición yu'un ti Diose ti much'u chich' c'uxubinele. Ja' chich' bendición yu'un ti Diose ti much'u chc'uxubinvane”, xchi ti Cajvaltique —xchi ti Pabloe.

³⁶ C'alal hech laj yal ti Pabloe, laj squeejan sbaic scotolic. Lic sc'opon Dios ti Pabloe. ³⁷ Ti jayvo'ic ti ancianoetique ep i'oq'uic. Laj smeyic ti Pabloe. Laj sbuts'ic. ³⁸ Ep laj yich'ic mul yu'un laj ya'yic ti mu xa sq'uelbeic sat yan vuelta ti Pabloe. Patil laj xchi'inic batel ti bu oy ti barcoe.

21

Ja' sc'opilal ti ibat ti Jerusalén ti Pabloe

¹ C'alal laj jc'opontutic comel ti ancianoetique, hech ni'ochtutic ti barco, toj nixanavtutic batel. Nic'otutic ti bu balumil, Cos sbi, ja' ti joyubtabil ti ho'e. Ti yoc'omal nic'otutic ti balumil Rodas sbi,

ja' ti joyubtabil ti ho'e. Patil nic'otutic ti jteclum Pátara te ti estado Licia. ² Te laj jtsactutic yan barco. Chbat ti slumal Fenicia. Hech ni'ochtutic ti barco, nibatutic. ³ Nijelavtutic ti xocon Chipre, ja' ti joyubtabil ti ho'e. Icom ti jts'etutic. Nixanavtutic batel ti slumal Siria. Niloc'tutic ti barco te ti jteclum Tiro yu'un te tscomes yicats ti barcoe. ⁴ Laj jsa'tutic ti jch'unojeletique ti te nacajtique. Hucub c'ac'al te laj jchi'intutic. Ti jch'unojeletique ac'bil xa sna'ic yu'un ti Ch'ul Espíritue ti chba yich' voloc te ti Jerusalén ti Pabloe. Ti jch'unojeletique chch'unic ti mu xbat hech yu'un hech laj yalbeic ti Pabloe:

—Mu me xamu batel ti Jerusalén —x'utat yu'unic.

⁵ C'alal i'ech' xa ti hucub c'ac'ale, niloc'tutic batel ti Tiro. Laj xchi'inuntutic tal scotolic xchi'uc yajnilic xchi'uc yol snich'onic. C'alal ti ti'jteclum te c'ot jquejan jbatutic ti ti'nab. Te laj jc'opontutic Dios. ⁶ C'alal laj co'ntontutic laj jc'opontutic Dios, laj jc'opontutic comel ti quermanotique. Ni'ochtutic ti barco ti ho'ontutique. Ti quermanotique isutic batel ti snaic.

⁷ Nixanavtutic batel ti barco. Niloc'tutic batel ti jteclum Tiro, nic'otutic ti jteclum Tolemaida. Ja' te ipaj o ti barcoe. Te c'ot jc'opontutic ti quermanotique. Jun c'ac'al te laj jchi'intutic. ⁸ Ti yoc'omal niloc'tutic batel. Puru ti cacantutic chixanavtutic o. Nic'otutic ti jteclum Cesarea. Te ni'ochtutic ti sna ti Felipee, ma'uc ti xchi'uc ti lajchavo'ique, yan Felipe, ja' ti it'ujatic ti hucvo'ique ti ja' yabtelic chmac'linvanique, ja' lume. Te ni'ochtutic ti sna. ⁹ Oy chanvo' stseb ti Felipee.

Solteraetic to. J'alc'opetic yu'un Dios c'otemic uc.
¹⁰ C'alal te nihalejtutic, ital ti Judea j'alc'op yu'un ti Diose, Agabo sbi. ¹¹ C'ot sc'oponuntutic. Hech lic c'ambatuc xch'ucch'ut ti Pabloe. Lic xchuc sc'ob, lic xchuc yacan. Hech laj yal:

—Hech laj yalbun ti Ch'ul Espíritue: “Hech chchucat li' ti Jerusalene yu'un ti achi'iltaque ti Pabloe. Ch-ac'at entrecal ti sc'ob yanlum vini-quetic”, xiyutun ti Ch'ul Espíritue —xchi ti Agaboe.

¹² C'alal laj ca'itutic ti hech i'albat ti Pabloe, jcotoltutic xchi'uc ti quermanotique te ti Cesarea laj calbetutic vocol ti Pabloe:

—Mu me xamu batel ti Jerusalén —xcututic.

¹³ Hech itac'av ti Pabloe:

—¿C'u yu'un chavoc'taucun? ¿C'u yu'un chavac'bun quich' mul? Yutsil co'nton chibat manchuc mi chixchucun, manchuc mi chicham te ti Jerusalén ti sventa ti Cajvaltic Jesuse —xchi.

¹⁴ Yu'un mu xu' ti jpajestutic ti Pabloe, hech ilaj co'ntontutic.

—Hechuc, mi hech tsc'an ti Cajvaltique, chc'ot ti pasel —xichitutic.

¹⁵ Hech lic jchapan jbatutic. Nimututic batel ti Jerusalén. ¹⁶ Laj xchi'inuntutic batel cha'vo' oxvo' ti jch'unojeletique ti te nacajtic ti Cesareae. C'alal nic'otutic ti Jerusalén, laj yic'untutic batel ti sna jun quermanotic. Nasón sbi ti quermanotique. Liquem tal ti balumil Chipre. Vo'one xch'unoj. Te ni'ochtutic ti sna.

Ja' sc'opilal ti itsacat ti yut templo ti Pabloe

¹⁷ C'alal nic'otutic xa ti Jerusalén, nichim no'ox yo'ntonic laj sc'oponuntutic ti quermanotique.

¹⁸ Ti yoc'omal nibatutic xchi'uc ti Pabloe. Ba

jc'opontutic ti Jacoboe, ja' ti totil ancianoe. Te stsoboj sbaic scotol ti ancianoetique c'ot jtatutic. ¹⁹ Ti Pabloe c'ot sc'opon. Xmelmun lic xcholbe ya'yic c'utic laj spas ti Diose ti stojol ti yanlum crixchanoetique ti sventa ti Pabloe. ²⁰ C'alal laj ya'yic ti ancianoetique, ep laj yalbeic vocol ti Diose. Hech lic yalbeic ti Pabloe:

—Quermano, laj xa avil ti jaymil ti jchi'iltique ti xch'unojbeic xa sc'op ti Cajvaltique. Scotolic toyol yo'ntonic to yu'un ti mantaletique. ²¹ Ya'yojic ac'opilal ti ho'ot chopol chachanubtas scotol ti jchi'iltique ti te xchi'inojic ti naclej yanlum viniquetique. Ya'yojic ti chavalbeic ti ac'o scomesbeic smantal ti Moisesse. Ya'yojic uc ti chavalbeic ti mu persauc chac'be yich' circuncisión ti snich'onique, ti mu persauc tspasic hech chaj c'u che'el jtaletic. ²² ¿C'usi chcctic che'e? Ta ono'ox stsob sbaic tal ti quermanotique yu'un cha'yic ti natale. ²³ Hech yu'un chach'un ti c'usi chacalbetutique. Oy chanvo' jchi'iltic li'to. Oy c'usi laj xa yalic ti stojol ti Diose. ²⁴ Ic'o batel ti jchi'iltique ti chcale. Ac'o abaic ti lecubtasel xchi'uc. Loq'uesbo stojol ti motonil ti chac'beic ti Diose jujun, loq'uesbo stojol uc yu'un chaq'uic ti tulel sjolic. Hech tsna'ic scotolic ti mu meleluc ti ac'opilal ti ya'yojique. Tsna'ic ti lec ti c'usi chapase, ti chach'un ti mantaletique. ²⁵ Ti yanlum viniquetique ti xch'unojbeic xa sc'op ti Cajvaltique, laj xa jts'ibabetic sunic ti c'u x'elan ichapaj cu'untique. Laj xa calbetic ti mu persauc tspas scotol ti c'u che'el jch'unojtic ono'oxe. Laj xa calbetic ti ja' no'ox mu me sve'beic smoton santoetic, ti mu me sti'ic ch'ich', ti mu me sti'beic sbec'tal ti c'usi ts'otbil snuc' ti chmilate, ti mu me

xmulivajique —x'utat ti Pabloe yu'un ti ancianoetique.

²⁶ Hech yu'un ti Pabloe laj yic' batel ti chanvo' xchi'ile. Ti yoc'omal co'ol laj yac' sbaic ti lecubtasel xchi'uc. I'ochic ti muc'ta templo yu'un te chc'ot yalic c'usi ora tsts'aqui sc'ac'alil chlecubic. Yu'un hech xu' chac'beic smoton ti Diose jujun.

²⁷ Jutuc xa sc'an tsts'aqui ti hucub c'ac'al ti yalojique. Te oy judioetic liquemic tal ti Asia. Laj sq'uelic ti Pabloe c'alal i'och ti yut muc'ta templo. Hech yu'un laj yac'beic c'op scotol ti crixchanoetique. Hech tal stsaquic ti Pabloe. ²⁸ Hech i'avanic:

—¡Totetac, ho'ucutic israelucutic, la' me coltauntutic! Ti jchi'iltic li'to ja' chchanubtas scotol crixchanoetic yu'un chiscontrainucutic xchi'uc ti mantaletic cu'untique xchi'uc ti templo li'to. Ja' laj xa yic' ochel tal ti yut templo yanlum viniquetic. Muc un spas ti muc' ti ch'ul templo cu'untic li'to —xchiic.

²⁹ Yu'un laj yilic ti Pabloe c'alal xchi'inoj sbaic ti paxyal xchi'uc ti Trófimoe. Ja' liquem tal ti Efeso ti Trófimoe. Laj scuyic ti i'ay xa ti yut templo xchi'uc ti Pabloe.

³⁰ Hech ilic c'op yu'un scotol ti crixchanoetique. Anil laj stsob sbaic tal scotolic. Hech c'ot stsaquic ti Pabloe. Laj snitic loq'uel ti templo. Ti ora laj smaquic ti ti'temploe. ³¹ Yu'un tsc'an smilic ti Pabloe, oy much'u ba yalbe ti tribunoe. Ja' tspas ti mantal jmil soldadoetic ti tribunoe. Hech laj ya'i ti liquem xa c'op yu'un scotol ti much'utic te nacajtic ti Jerusalene. ³² Hech yu'un ti tribunoe ti ora laj yic' tal ti yajsoldadoetique xchi'uc ti yajcapitan

soldadoetique. Anil ibatic yo' bu oyic. Ti crixchanoetique c'alal laj yilic ti tribunoe xchi'uc ti yajsoldadoetique, laj spajes sbaic yu'un tsmajic ti Pabloe. ³³ Hech ic'ot ti tribunoe, c'ot stsac ti Pabloe. Laj yal mantal ac'o yich' chuquel ti cha'lic cadena taq'uin. Laj sjac'beic c'usi sbi c'usi smul ti Pabloe. ³⁴ Mu jtosuc ti c'usi laj yal ti crixchanoetique. Yantic i'avanic jujun. Yu'un muc xa'ibe lec sjam ti tribunoe scoj ti xvochet no'ox ti crixchanoetique, hech laj yal mantal ac'o yiq'uic batel ti Pabloe ti bu oy ti scuartel ti soldadoetique. ³⁵ Ic'otic ti bu oy ti scuartel ti soldadoetique. Scoj ti ep ch-ilbajinat ti Pabloe yu'un ti crixchanoetique, ti soldadoetique laj sliquic muel ti ora ti bu scolcol ti tec'obale ti Pabloe. ³⁶ Ep ti much'utic ital ti spatique. Tsots i'avanic:

—¡Milo! —xchiic.

Ja' sc'opilal ti laj sc'an vocal yu'un tsc'opon ti xchi'iltaque ti Pabloe

³⁷ C'alal mu to ch-ic'at ochel ti Pabloe ti bu oy ti scuartel ti soldadoetique, ti Pabloe hech laj sjac'be ti tribunoe:

—¿Mi stac' chajc'opon cha'p'el oxp'eluc? —xchi.

Hech ijac'bat yu'un ti tribunoe:

—¿Mi chana' griego c'op? —xchi—. ³⁸ ¿Mi mu ho'ucot ti egipto vinicote ti ja'to no'ox laj aliques c'ope? ¿Mi mu ho'ucot laj avic' batel ti xocol balumil chanmil jmilvanejetic? —xchi tsjac' ti tribunoe.

³⁹ Hech itac'av ti Pabloe:

—Mu ho'ucun. Ho'on judio vinicun. Liquemun tal ti Tarso. Ja' muc'ta jteclum ti Tarsoe te oy ti estado Cilicia. Avocoluc ac'bun jc'opon ti jchi'iltaque —xchi ti Pabloe.

⁴⁰Hech i'ac'bat sc'opon ti xchi'iltaque ti te humajtique. Te va'al ti bu slajoben tec'obale ti Pabloe. Laj sjim sc'ob yu'un ac'o ch'aniuc ti xchi'iltaque. C'alal ich'aniic, lic c'opojuc ti hebreo c'op ti Pabloe, ja' ti mero sc'opique.

22

Ja' sc'opilal ti lic sc'opon ti xchi'iltaque ti Pabloe

¹—Totetac, jbanquiltac, a'ibun jc'op chacalbe ava'yic ti ora to —xchi.

²C'alal laj ya'yic ti ic'opoj ti hebreo c'op ti Pabloe, ja' ti mero sc'opique, más ich'aniic. Hech laj yal ti Pabloe:

³—Ho'oni jchi'il jbatic. Ni'an ti jteclum Tarso te ti estado Cilicia. Li' nich'i ti jteclum li'to. Nixchanubtasun ti Gamaliele. Lec laj xchanubtasun ti Gamaliele c'usi mantaletic yu'un ti jtotjme'tique ti vo'one. Toyol co'nton yu'un ti Diose ti vo'one hech chaj c'u che'el toyol avo'ntonic ho'oxuc ti ora to. ⁴Hech laj jcontrain uc ti much'utic stamojbeic sbe ti Cajvaltique. Laj jtsac viniquetic xchi'uc antsetic. Laj jtic' ti chuquel. Lec laj ca'i mi chchamique. ⁵Ja' rextico cu'un ti totil palee xchi'uc scotol ti moletique ti hech laj jpase. Ja' laj yac'bun batel sunal ti much'utic xch'unojbeic sc'op ti Cajvaltique te ti Damasco. Jc'an ba jchuc tal. Jc'an quic' tal li' ti Jerusalén yu'un ac'o tal yich'ic castigo. Hech nibat.

Ja' sc'opilal ti laj yal sba ti Pabloe ti c'u che'el itaat yu'un ti Diose

(Hch. 9:1-19; 26:12-18)

⁶C'alal ista ti o'lol c'ac'ale, nopol xa ti Damascoe. Ti ora iquevan tal c'alal ti vinajel yo' bu chixanav batel ti be. Chquevan ti jyalel. ⁷Nip'aj ti lum. Laj ca'i oy much'u chisc'oponun: “Saulo, ¿c'u yu'un loq'uel chacontrainun?” xiyutun. ⁸Hech nitac'av: “¿Much'uot, Cajval?” xcut. Hech laj yalbun: “Ho'on Jesusun, ho'on ti nich'i ti Nazaret. Ho'on ti chacontrainune”, xiyutun. ⁹Ti much'utic laj xchi'inun batele laj yilic uc ti chquevan no'oxe. Toj xi'el ic'otic. Muc xa'ibeic sc'op ti much'u laj sc'oponune. ¹⁰Hech laj jac'be: “¿C'usi chac'an ti jpas, Cajval?” xcut. Hech laj yalbun ti Cajvaltique: “Lican, ochan batel te ti Damasco. Te chc'ot yalbot ava'i ti c'usi chapal xa cu'un ti chapase”, xiyutun. ¹¹Itup' ti jsate yu'un chquevan ti jyalel. Hech yu'un laj snitucun ochel ti Damasco ti much'utic laj xchi'inune.

¹²Te oy jun jchi'iltic, Ananías sbi. Toyol yo'nton tsc'an chch'umbe smantal ti Diose. Lec sc'opilal icholbat yu'un scotol ti jchi'iltique ti te nacajtic ti Damascoe. ¹³Ja' tal sc'oponun. Va'al ihul ti jts'el, hech laj yalbun: “Hermano Saulo, ac'o jamuc asat”, xiyutun. Hech yu'un ti ora ijam ti jsate. Hech laj jq'uelbe sat ti Ananías. ¹⁴Hech laj yalbun: “Ja' ti Dios yu'un ti jtot jme'tique laj st'ujot hech ic'ot xa ti pasel ti chana' c'usi tsc'an yo'nton ti Diose, hech laj xa aq'uelbe sat ti Jesuse, ja' ti toj yo'ntone, laj xa ava'ibe sc'op. ¹⁵Yu'un ho'ot chacholbe ya'yic scotol crixchanoetic hech chaj c'u che'el laj xa aq'uel, hech chaj c'u che'el laj xa ava'i. ¹⁶Mu me xamala hal. Ac'o aba ti ich'ho'.

C'opono ti Cajvaltique yu'un ac'o spocbot loq'uel amul", xiyutun.

Ja' sc'opilal ti laj yal sba ti Pabloe ti c'u che'el i'ic'at ti abtel yu'un ti Diose

¹⁷ C'alal nisut tal li' ti Jerusalén, ni'och ti templo. C'alal laj jc'opon Dios te ti templo, oy c'usi laj yac'bun quil ti Diose. ¹⁸ Laj quil ti chisc'oponun ti Cajvaltique. Hech laj yalbun: "Mu me xacom li' ti Jerusaleme. Ac'o persa, loc'an batel ti ora yu'un mu xaspasbot ti muc' ac'op c'alal chacholbun jc'opilal", xiyutun. ¹⁹ Hech laj calbe: "Cajval, jc'an to chicom li'i yu'un sna'ic ti c'usi laj jpasilan ti scotol temploetic ti jchi'iltaque. Laj cac'be majel ti much'utic xch'unojbot ac'ope, laj jt'ic' ti chuquel. ²⁰ C'alal imilat ti Estebane, ja' ti jcholc'op avu'une, ho'on te va'alun uc. Lec laj quil ti icham ti Estebane. Laj jchabibe xchijic ti much'utic imilvanique", xcut. ²¹ Hech laj yalbun: "Persa chabat, nom to chajtac batel ti bu nacajtic yanlum crixchanoetic", xiyutun ti Cajvaltique —xchi ti Pabloe.

Ja' sc'opilal ti ichucat ti Pabloe yu'un ti tribunoe

²² C'alal hech laj yal ti Pabloe, mu xtun laj ya'yic ti xchi'iltaque. Tsots ic'opojic:

—¡Mu me xacoltaic batel ti vinic li'to! ¡Milic me!
—xchiic.

²³ Ilinemic hech i'avanic, laj sjimilan sc'u' spoq'uic. Laj stsaquic ti ts'ubilume, laj sjimic batel. ²⁴ Hech yu'un ti tribunoe laj yal mantal ac'o ic'atuc ochel ti bu oy ti scuartel ti soldadoetique ti Pabloe. Laj yal mantal ac'o yich' acial ti Pabloe yu'un hech ac'o yal ti Pabloe c'u yu'un

chcontrainat yu'un ti xchi'iltaque. Ti aciale ja' pasbil ti nucul. ²⁵ C'alal ichucbat xa sc'ob yacan ti Pabloe, hech laj yalbe ti capitan soldadoe ti te va'ale:

—Ho'oni ochemun ti sventa Roma. Mu stac' chavac'bun acial ja'to mi laj xa yich'bucun jc'op yu'un jmul mi oy mi mu'yuc —xchi ti Pabloe.

²⁶ C'alal laj ya'i ti capitan soldadoe ti hech laj yal ti Pabloe, ba yalbe ya'i ti tribunoe:

—¿C'usi chanop? Ja' ochem ti sventa Roma ti vinic lume —xchi.

²⁷ Hech ital ti tribunoe. Tal sjac'be ti Pabloe:

—Albun xca'i ¿mi hech ti ho'ot ochemot ti sventa Roma? —xut.

—Ho'onun —xchi ti Pabloe.

²⁸ Hech laj yal ti tribunoe:

—Ep taq'uin laj cac' c'alal ni'och ti sventa ti Romae ho'oni —xchi.

Hech lic tac'avuc ti Pabloe, hech laj yalbe:

—Ho'oni ni'och ti sventa ti Romae c'alal ni'an —xchi ti Pabloe.

²⁹ Hech yu'un ti soldadoetique ti c'an yac'beic acial ti Pabloe, laj sq'uej sbaic ti ora. Ixi' uc ti tribunoe c'alal laj ya'i ti ja' ochem ti sventa Roma ti Pabloe yu'un laj xa yal mantal ti ichucbat xa sc'ob yacan yu'un ac'o yich' acial.

Ja' sc'opilal ti Pabloe ti i'ich'bat sc'op yu'un ti totiletic yu'unique

³⁰ Ti yoc'omal sc'an cha'i ti tribunoe c'u yu'un itic'bat smul ti Pabloe yu'un ti xchi'iltaque, hech yu'un laj scoltabe sc'ob yacan ti Pabloe. Laj stac ti iq'uel ti totil paleetique xchi'uc scotol ti totiletic yu'unic ti judioetique. C'alal italic, i'ic'at loq'uel tal ti Pabloe, c'ot va'anatuc ti stojolic.

23

¹ Ti Pabloe lec laj sq'uelbe sat scotol ti totiletique ti yu'un ti temploe. Hech laj yalbe:

—Totetac, jun co'nton jch'unobje smantal ti Diose asta ora to —xchi.

² Ti totil palee, Ananías sbi. Ja' laj yalbe mantal ti much'utic te va'ajtic ti stojol ti Pabloe ac'o yac'be majel ti ye. ³ Ti Pabloe hech laj yalbe:

—¡Ja' chasmajot ti Diose! Hechot hech chaj c'u che'el c'alna sacubtasbil ti tan. Ho'ot chachapambun jc'opilal yu'un jmul chacuy. Ti sventa ti mantaletique chachapanun chacuy. Ho'oti ja'to no'ox laj ap'aj mantal c'alal laj aval ac'o quich' majel ti que —xut.

⁴ Ti much'utic te va'ajtique hech laj yalbe ti Pabloe:

—Mu xtun ti chopol chac'opoj yu'un ti totil palee. Ja' yich'oj yabtel yu'un ti Diose —x'utat.

⁵ Hech itac'av ti Pabloe:

—Totetac, mu laj jna' mi ja' ti totil palee. Ti lajuc jna'e, mu hechuc laj calbe. Yu'un hech ts'ibabil ti sc'op ti Diose: “Mu me chopoluc chac'opojic yu'un ti much'u totil avu'unique”, xchi ts'ibabil —xchi ti Pabloe.

⁶ Ti Pabloe laj yil ti o'lol saduceoetic, o'lol fariseoetic ti totiletic ti te oyique. Hech yu'un tsots laj sc'opon scotolic.

—Totetac, ho'on fariseoun. Ho'on snich'onun fariseo uc. Ja' chiyich'bun jc'op ti ora to yu'un jch'unobj ti chcha'cuxiic ti ánimaetique —xchi ti Pabloe.

⁷ C'alal hech laj yal ti Pabloe, lic stsac sbaic ti c'op ti totiletique. Hech cha'tos ic'otic, jtos fariseoetic, jtos saduceoetic. ⁸ Hech xch'unobj ti saduceoetique,

mu'yuc ch'ul abat, mu'yuc much'u chcha'cuxi, mi nijchame, nijcham xchi'uc jch'uleltic o. Ja'uc ti fariseoetique xch'unojic ti oy ch'ul abat, ti chijcha'cuxi, ti mi nijchame cuxul ti jch'uleltique. ⁹ Hech ilic ep c'op. Laj sva'an sbaic cha'vo' oxvo' ti much'utic chchanubtasvanic ti smantal ti Diose ti scuyoj sbaique ti te oyic ti jtos yu'un ti fariseoetique. Hech laj yalic:

—Mu'yuc smul laj jtabetutic avi vinic li'to. Mi oy c'usi i'ac'bat yil, mi ic'oponat yu'un ch'ul abat, mu stac' c'usi chcaltic naca me jconstraintic ti Diose —xchiic.

¹⁰ Hech yu'un ep laj yut sbaic. Ti tribunoe ixi' mi tpsat ti pedazo ti ora ti Pabloe. Hech yu'un laj stac batel yajsoldadoetic ti ora ac'o ba yic' loq'uel tal ti ora te ti stojolic ac'o yiq'ueic batel ti bu oy ti scuartelique.

¹¹ Ti ac'ubal ti Cajvaltique c'ot sva'an sba ti stojol ti Pabloe. Hech laj yalbe:

—Pablo, nichimuc me avo'nton. Hech chaj c'u che'el laj acholbun jc'opilal li' ti Jerusalén, hech me xc'ot acholbun jc'opilal ti Roma uc —xchi ti Cajvaltique.

Ja' sc'opilal ti ep ti much'utic xchapanoj sbaic yu'un tsmilic ti Pabloe

¹² Ti yoc'omal c'alal isacub ti osile, laj stsob sbaic ti judioetique. Ti comon laj xchapanic ti chipan sbaic ja'to mi laj smilic ti Pabloe.

—Mi mu xcham cu'untic ac'o xijyac'bucutic castigo ti Diose —xchiic.

¹³ Ech'em ti cha'vinic ti vo' ti hech laj yalique.
¹⁴ Hech ba sc'oponic ti totil paleetique xchi'uc ti moletique. Hech c'ot yalbeic:

—Ti ho'ontutique laj xa jchapantutic ti chquipan jbatutic ja'to mi laj jmiltutic ti Pabloe. Mi mu xcham cu'untutic ac'o xiyac'buntutic castigo ti Diose. ¹⁵ Hech yu'un ti c'u avepalic ti totiloxuque ba albeic vocol ti tribunoe yu'un oc'om ac'o yic' loq'uel tal ti Pabloe. Ac'o va'anatuc ti atojolic li' ti temploe. Oy to c'usi ti jac'betutic, xavutic ti tribunoe. C'alal chtal ti Pabloe, ho'ontutic chapaluntutic xa yu'un ti jmactutic ti be —xchiic.

¹⁶ Ti yol xvix ti Pabloe laj ya'i ti hech ichapambat sc'opilal yu'unic. Hech i'och batel ti bu oy ti scuartel ti soldadoetique. C'ot yalbe ya'i ti Pabloe.

¹⁷ Ti Pabloe laj yic' tal jun capitan soldado. Hech laj yalbe:

—Ic'bun batel avi querem li'to. Ba va'ambun ti stojol ti tribunoe yu'un oy c'usi chc'ot yalbe —xut.

¹⁸ Hech ti capitan soldadoe laj yic' batel ti quereme. C'ot sva'an ti stojol ti tribunoe. Hech laj yalbe:

—Laj yic'un yalbun vocol ti jchuquele, ja' ti Pabloe, yu'un ti jva'an ti atojol avi querem li'to yu'un oy la c'usi chayalbot —xchi.

¹⁹ Ti tribunoe hech lic stsache sc'ob ti quereme. Hech laj sq'uej sbaic xchi'uc. Hech laj sjac'be:

—¿C'usi chac'an chavalbun? —xchi.

²⁰ Hech itac'av ti quereme:

—Ti jchi'iltaque ti comon laj xa xchapic sc'opic. Ta la xtalic yu'un chayalbot vocol yu'un oc'om chavic' loq'uel tal ti Pabloe yu'un chava'an ti stojol

scotol ti totiletic cu'untutique, hech chaj c'u che'el oy to c'usi tsjac'beic. ²¹ Mu me xach'un yu'un ech'em ti cha'vinic ti vo' ti chtal smaquic ti be ti Pabloe. Yalojic ti chipan sbaic ja'to mi laj smilic ti Pabloe. Mi mu xcham cu'untic, ac'o xijyac'bucutic castigo ti Diose, xchiic. Chapajtic xa ti ora to. Ja' no'ox tsmalaic chloc' amantal —xut.

²² Hech ti tribunoe laj stac batel ti quereme. Laj yalbe batel mantal:

—Mi junuc mu me much'u chavalbe ti hech laj avalbun ca'ie —xchi ti tribunoe.

Ja' sc'opilal ti itacat batel ti stojol gobernador ti Pabloe

²³ Ti tribunoe laj yic' tal cha'vo' yajcapitan soldado. Hech laj yalbe mantal:

—Chachapic doscientos ti vo' avajsoldadoic xchi'uc setenta ti vo' cajajtic ti ca', xchi'uc doscientos ti vo' ti chich'ic batel slanzaic. Ti baluneb ora ti ac'ubal chabatic ti jteclum Cesarea.

²⁴ Chachapambeic jcot cha'cot sca' uc ti Pabloe, yu'un chaviq'uic batel chava'anic ti stojol ti Felixe, ja' ti gobernadore. Persa ti lec chc'ot avu'unic —xchi ti tribunoe.

²⁵ Laj yac'be batel sun ti Felixe. Hech laj yalbe ti sun:

²⁶ —Félix, ho'ot gobernadorot, pasbilot ti muc' cu'untutic ti jcotoltutique. Chajc'oponot ti carta, ho'on Claudio Lisiasun. ²⁷ Ti judioetique laj stsaquic avi xchi'il li'to. Tsc'an tsmilic. C'alal laj ca'i ti ochem ti sventa ti Roma ti vinic li'to, ho'on laj jcolta loq'uel ti sc'ob ti xchi'iltaque xchi'uc ti cajsoldadoetique. ²⁸ Laj jc'an yu'un xca'i c'u yu'un isa'bat smul yu'unic. Hech yu'un laj jva'an ti stojol

scotol ti totiletic yu'unique. ²⁹ Hech yu'un laj ca'ibe sjam. Ja' isa'bat smul yu'unic sventa c'usi oy ti mantaletic yu'unique. Mu'yuc smul yu'un chmi-lat. Mu'yuc smul yu'un chchucat. ³⁰ C'alal laj ca'i ti chapambil xa sc'opilal yu'un ti xchi'iltaque hech yu'un laj jtacbot talel ti atojol ti ora. Laj xa calbe uc ti much'utic jsa'c'opetique ac'o ba xchapanic ti atojol c'usi smul yu'unic. Ja' no'ox chacalbe obi —xchi batel ti sun.

³¹ Hech ti soldadoetique laj yiq'uic batel ti Pabloe hech chaj c'u che'el ipasatic ti mantal. Ti ac'ubal ic'otic ti jteclum Antípatris. ³² Ti yoc'omal isutic tal ti scuartelic ti soldadoetique. Ja' no'ox ibat xchi'uc ti Pabloe ti much'utic cajajtic ti ca'e. ³³ C'alal ic'otic ti Cesarea, c'ot yac'beic sun ti gobernadore. C'ot va'anatuc ti stojol ti gobernadore ti Pabloe. ³⁴ Ti gobernadore laj sq'uelbe sunal. Ijac'bat sbi ti slumal ti Pabloe. C'alal laj ya'i ti liquem tal ti estado Cilicia ti Pabloe, ³⁵ hech laj yalbe ti Pabloe:

—Chca'i ac'op c'alal chtal ti much'utic chasa'bot amule —xchi.

Laj yal mantal ac'o yich' chabiel te ti cabildo, ja' ti meltsambil yu'un ti Herodese ono'oxe.

24

Ja' sc'opilal ti Pabloe ti i'ich'bat sc'op yu'un ti Felixe

¹ I'ech' ho'ob c'ac'al. Ital ti totil palee, ja' ti Ananíase. Xchi'inoj talel cha'vo' oxvo' ti moletic yu'un ti judioetique xchi'uc jun vinic, Tértulo sbi. Lec sna' xc'opoj ti Tértuloe. C'ot sa'beic smul ti Pabloe ti stojol ti gobernadore. ²⁻³ C'alal i'ic'at

log'uel tal ti Pabloe, hech lic nopbatuc smul yu'un ti Tértuloe. Ti Tértuloe hech laj yalbe ti gobernadore:

—Ho'ot totil ajvalilot, ho'ot ti Felixote, ho'ot ti aventa ti mu'yuc pleito li' ti slumal avi vini-quetic li'to. Ti sventa sp'ijil avo'nton ilecub xa ti slumalique. Nichim no'ox yo'ntonic scotolic yu'un hech chapas. ⁴ Yu'un mu haluc chajpajes, chacalbe vocol yutsil avo'nton chava'ibun jc'op j'oc'uc. ⁵ Ti vinic avi jchuquel li'i, ja' jliquesejc'op. Ep chac'be c'op scotol ti xchi'iltaque ti nacajtic ti sjoylejaj balumile. Ja' totil yu'unic ti much'utic tsts'aclic ti Jesuse, ja' ti ilic tal ti Nazarete. ⁶ Mu spas ti muc' ti templo yu'unique te ti Jerusalén. Hech yu'un laj stsaquic. C'an xchapanic ti sventa ti mantaletic yu'unique. ⁷ Ja' laj stic' sba ti Lisiase, ja' ti tribunoe. Puru pleito laj spas hech ipojbat ti sc'obic ti Pabloe. Mi chatic'beic smule, ja' xba ac'oponic ti Felixe, x'utatic. ⁸ Yu'un ho'ot chavich'be sc'op ti c'usi smule, hech chana' scotol hech chaj c'u che'el nacalbe —xchi ti Tértuloe.

⁹ —Ja' hech smul obi —xchi xtac'avic ti judioe-tique.

¹⁰ Ti gobernadore laj yac' señaic sc'ob ti ja' ac'o c'opojuc ti Pabloe. Hech lic c'opojuc ti Pabloe:

—Jna' ti oy xa ep habil ochemot ti ajvalil cu'untutic ho'ontutic ti israeluntutic. Hech yu'un nichim no'ox co'nton chajcholbot ava'i jc'opilal. ¹¹ Mu to sta lajcheb c'ac'al te nic'ot ti Jerusalén. Te ba jc'opon Dios. Xu' chajac' ava'i mi melel ti hech chaj c'u che'el chacalbee. ¹² Mu'yuc much'u jtsacoj jbatutic ti c'op xchi'uc c'alal c'ot

staucun. Mu'yuc bu laj cac'be c'op ti crixchanoetique, mi ti muc'ta templo cu'untutic, mi ti bic'tal temploetic cu'untutic, mi ti yut jteclum. ¹³ Hovil ti chisa'bucun jmul ti atojol. Mu xu' yu'unic yu'un mu'yuc bu jpasoj hech. ¹⁴ Jamal chacalbe, ho'on laj xa jch'un ti lequil ach' c'ope. Yu'un ti hech laj xa jch'une, jp'ajmantalun tscuyic. Ho'on yabatun ti Dios yu'un ti jtatamol jmembeltutic ti vo'onee. Scotol jch'unoj ti c'usi ts'ibabil comel ti mantaletique xchi'uc ti sun ti j'alc'opetic yu'un ti Diose. ¹⁵ Ja' jch'unoj ti chcha'cusesat loq'uel ti ch'en yu'un ti Diose ti ánimaetique. Ti much'u toj yo'ntone xchi'uc ti much'u mu tojuc yo'ntone chcha'cuxiic loq'uel ti ch'en. Hech xch'unojic uc. ¹⁶ Hech yu'un scotol c'ac'al chcac' persa naca me jta jmul ti stojol ti Diose, naca me jta jmul ti stojol crixchanoetic.

¹⁷ 'Nom to ti bu ni'ay tale. I'ech' chib oxib habil, patil nisut batel ti Jerusalén, ja' ti jteclum cu'untutique. Ba cac' ti motonil jtaq'uin. Ba cac'be smoton Dios uc. ¹⁸ C'alal hech ba jpas, quich'oj lecubtasel ti yut muc'ta temploe c'ot staucun cha'vo' oxvo' jchi'iltac ja' ti liquemic tal ti Asiae. Mu'yuc bu jtsoboj vinic c'alal laj staucun, mu'yuc bu liquem c'op cu'un c'alal laj staucun. ¹⁹ Ja' lec ac'o taluc ti cha'vo' oxvo' ti jchi'iltaque ti laj staucune, ac'o tal sva'an sbaic ti atojol. Mi oy jmul laj stabune, ac'o yalic ti c'usi jmule. ²⁰ Ti much'utic li'to ja' lec ac'o yalic ti c'usi jmul laj stabune c'alal nic'ot ti stojol scotol ti totiletic cu'untutique te ti templo te ti Jerusalén. ²¹ Ja' no'ox jmul c'otem ti c'usi tsots laj calbee: Ja' chiyich'bun jc'op ti ora to yu'un jch'unoj ti chcha'cuxi ti ánimaetique, xichi ti

stojolic —xchi ti Pabloe.

²² Ti Felixe lec sna' ti c'u che'el chch'unic ti much'utic tsts'acliic ti Cajvaltique. Hech yu'un c'alal laj ya'i ti hech laj yal ti Pabloe, hech laj smac ti c'op ti yantique:

—Ja'to mi ital ti tribunoe, ja' ti Lisiase, ja'to chajchapanot obi —xchi.

²³ Laj yalbe mantal ti yajcapitan soldadoe yu'un ac'o xchabi ti lec ti Pabloe:

—Coltabun jutuc. Mu me xapajesic ti xchi'iltaque. Ac'o tal smac'linic. Ac'o tal sq'uelic —xchi.

²⁴ I'ech' chib oxib c'ac'al, ital ti Felixe xchi'uc ti yajnile. Drusila sbi ti yajnile. Judio ants ti Drusilae. Ti Felixe laj yic' loq'uel tal ti Pabloe. Sc'an cha'ibe sc'opilal c'u x'elan ti jch'umbetic sc'op ti Jesucristoe. ²⁵ C'alal i'albat yu'un ti Pabloe ti persa toj co'ntontic, ti persa ti jcomes jmultic, ti chc'ot yorail chijyich'bucutic jc'optic yu'un jmultic ti Diose, toj xi'el ic'ot ti Felixe. Hech laj yalbe:

—Sutan ochel, yan to vuelta chaquic' loq'uel tal —xut batel.

²⁶ Laj smalailan mi ch-ac'bat taq'uin yu'un ti Pabloe yu'un hech tscolta batel. Hech yu'un ep vuelta laj yic' tal ti Pabloe yu'un chlo'laj xchi'uc.

²⁷ Hech i'ech' chib habil. Iloc' ti gobernador ti Felixe. I'och yan xq'uexol, Porcio Festo sbi. Ti Felixe yu'un laj sc'an ti lec ch-ilat yu'un ti judioetique, hech yu'un chucul to laj scomes ti Pabloe.

25

Ja' sc'opilal ja' chba cac' xchapanun ti Césare, xchi ti Pabloe

¹ Ic'ot ti bu tspas mantal ti Festoe te ti Cesarea. Oxib no'ox c'ac'al te ihalej ti Cesarea. Patil imu batel ti Jerusalén. ² Hech yu'un ti totil paleetique xchi'uc ti stotilaletic yu'un ti judioetique, ti c'alal laj yilic ti te xa oy ti Jerusalén ti Festoe, hech ba sc'oponic. Ja' tsc'anic parte yu'un ti Pabloe. ³ Laj yalbeic ep vocol ti stojol ti Festoe ac'o pasbatuc favor yu'un ac'o ic'atuc talel ti Jerusalén ti Pabloe. Yu'un chapajem xa sc'opilal yu'unic yu'un tsmilic ti be. ⁴ Ti Festoe laj yalbe ya'yic ti te chucul ti Cesarea ti Pabloe. Laj yalbe uc:

—Po'ot xa chisut batel ti Cesarea. ⁵ Hech yu'un ja' lec co'ol chijyalucutic batel jayvo'oxuc xu' chabatic. Mi oy smul ti achi'il chavalique, te chc'ot avalbun —xut.

⁶ Ihalej to vaxaquib c'ac'al o lajuneb c'ac'al ti Festoe. Patil isut batel ti Cesarea. Ti yoc'omal ba nacluc ti bu chchapambe sc'opilal yu'un smul scotol crixchanoetic. Laj yal mantal ac'o yiq'uc loq'uel tal ti Pabloe. ⁷ C'alal ic'ot ti stojol ti Festoe ti Pabloe, ti judioetique ti talemic ti Jerusalem laj sjoyubtaic ti Pabloe. Ep laj sa'beic smul. Ep muliletic laj yac'beic xcuch ti Pabloe. Hech no'ox laj snopic ti yo'ntonic. ⁸ Ti Pabloe hech laj yal:

—Mu'yuc jmul. Mu'yuc bu laj jp'aj ti mantaletic cu'untutic ho'ontutic ti judiountutic. Mu'yuc c'usi chopol laj jpas te ti yut muc'ta templo cu'untutic. Mu'yuc bu laj jp'ajbe smantal ti totil ajvalile, ja' ti Césare —xchi.

⁹ Ti Festoe sc'an tspasbe favor ti totiletic yu'un ti judioetique, hech yu'un laj sjac'be ti Pabloe:

—¿Mi chac'an chamu batel ti Jerusalén yu'un te chc'ot avich' chapanel ti jtojol yu'un ti c'usi amul sa'bilote? —x'uti.

¹⁰ Hech itac'av ti Pabloe:

—Ja' stac' chquich' chapanel li'to ti bu chchapaj sc'opilal yu'un smul scotol crixchanoetic ti sventa ti Césare. Xana' scotol ti mu'yuc bu laj jcontrain ti jchi'iltaque. ¹¹ Mi chopol ti c'usi laj jpase, mi oy jmul yu'un chicham, milun che'e. Mi mu meyeluc ti c'usi chalique, mi hovil laj sa'bun jmule, mu'yuc much'u xu' chiyac'un ti sc'obic. Ja' chba cac' xchapanun ti Césare —xchi.

¹² Hech yu'un ti Festoe lic sc'opon scotol ti yaj'abtele. Patil laj yalbe ti Pabloe:

—Chac'an chaxchapanot ti Césare. Lec oy, chabat ti stojol ti César che'e —xut.

Ja' sc'opilal ti Pabloe ti i'ic'at talel ti stojol Agripa xchi'uc Berenice

¹³ I'ech' chib oxib c'ac'al. Patil ic'ot ti Cesarea ti reye, ja' ti Agripae xchi'uc xvix, ja' ti Berenicee. Yu'un ti ba sc'oponic ti Festoe ja' yu'un ti i'och xa ti gobernadore. ¹⁴ Ep c'ac'al te ihalejic. Ti Festoe laj xcholbe ya'yic ja' sc'opilal ti Pabloe:

—Oy jchuquel icom ti chuquel c'alal iloc' ti gobernador ti Felixe. ¹⁵ C'alal ni'ay ti Jerusalén, italic ti jtojol ti totil paleetique xchi'uc ti totiletic yu'un ti judioetique. C'ot yalbun yu'un ac'o ochuc ti chapanel yu'un smul. ¹⁶ Hech laj calbe: Ho'ontutic ti romauntutique, mu jtaleluc ti hech ti jpastutique. Ja'to mi te va'al ti much'u tstic' mulile xchi'uc ti much'u itic'bat smule, ja'to mi ivinaj ti hech smule, ja'to chmilat jun crixchano, xcut. ¹⁷ Hech yu'un c'alal italic li'to, muc jmac ti c'op. Ti yoc'omal

ba naclucun ti bu ti jchapambe sc'opilal yu'un smul scotol crixchanoetic. Laj quic' tal ti vinique. ¹⁸ Te oyic ti much'utic tsc'anic partee. Mu hechuc smul c'otem hech chaj c'u che'el laj jch'un. ¹⁹ Ja' no'ox smul c'otem yu'unic c'utic c'opal xch'unojic. Oy jun vinic laj xcholbeic sc'opilal. Ja' Jesús sbi. “Ja' chamen xa”, xchiic. “Ja' icha'cuxi”, xchi ti Pabloe. ²⁰ Hech yu'un muc jna' xchapanel yu'un jchop o c'op. Hech yu'un laj jac'be yu'un jc'an xca'i mi tsc'an chbat ti Jerusalén yu'un te chba yich' chapanel yu'un ti smule. ²¹ Ti Pabloe muc sc'an chbat ti Jerusalén. Ja' tsc'an chba chapanatuc te ti stojol ti Césare. Hech yu'un laj cal mantal ac'o yich' chabiel ja'to mi laj jtac batel ti stojol ti Césare —xchi ti Festoe.

²² Ti Agripae hech laj yalbe ti Festoe:

—Co'nton chca'ibe sc'op uc ti much'u chavale —xchi.

—Xu' chava'ibe sc'op oc'om —xchi xtac'av ti Festoe.

²³ Hech yu'un ti yoc'omal ital ti Agripae xchi'uc ti Berenicee. Lec sc'u' spoc' slapojic ital scotolic xchi'uc yabat. I'ochic ti bu tstsob sbaic scotolic. Laj xchi'inic tal ti tribunoetique xchi'uc ti totiletic yu'un ti jteclume. Ti Festoe laj yal mantal ac'o ic'atuc tal ti Pabloe. ²⁴ C'alal ital ti Pabloe, hech laj yal ti Festoe:

—Rey Agripa xchi'uc acotolic, ti jayvo'oxuc li'to, co'ol laj jtsob jbatuc li'to. Q'uelo avil avi vinic li'to. Ja' c'ambil smilel ti jtojol yu'un scotol ti xchi'iltaque, ja' ti judioetique te ti Jerusalén, li'to uc. Tsots laj yalbucun yu'un mu xa me xcuxi.

²⁵ Mu'yuc smul laj jtabe yu'un chcham. Ja' tsc'an

chba chapanatuc yu'un ti Césare, hech yu'un laj jnop ja' lec ti jtac batel ti stojol. ²⁶ Mu'yuc smul ti jt'ic'be batel ti stojol ti ajvalil cu'untique. Hech yu'un laj quic' tal ti jchuquele, laj jva'ambot ti atojolic xchi'uc ti atojol uc, rey Agripa. Mi laj quich'betic sc'op hech ti jna'tic ti c'usi ti jts'ibatic batel ti carta. ²⁷ Ja' chcal ti mu stac' ti hech no'ox ti jtac batel jun jchuquel mi mu'yuc sunal bu chal c'usi smul yu'un ichucat —xchi ti Festoe.

26

Ja' sc'opilal ti Pabloe ti i'ich'bat sc'op yu'un ti Agripae

¹ Ti Agripae hech laj yalbe ti Pabloe:

—C'opojan chca'itutic —xchi.

Hech yu'un ti Pabloe laj yac' seña'il sc'ob ti stojol ti rey Agripa yu'un tspas ti muc' ti reye. Hech lic xchol ti sc'opilale.

² —Rey Agripa, lec chca'i ti xu' chajcholbot ava'i jc'opilal ho'oti ti c'u yepal sa'bil jmul yu'un ti jchi'iltique. ³ Ti ho'ote xana' scotol jtaletic ho'ucutic ti judiucutique xchi'uc c'utic c'opal jch'unojtic. Hech yu'un chacalbe vocol ta me xava'ibun scotol ti jc'o'pe.

Ja' sc'opilal ti chal sba ti Pabloe ti ochem ono'ox ti fariseoe

⁴ Scotol ti jchi'iltique sna'o'jic c'u x'elan nich'i tal te ti jlumal xchi'uc ti te ti Jerusalén. ⁵ Mi sc'an chixcholbun ti jc'opilale c'u x'elan laj jpas ti vo'one, sna'o'jic uc ti ochemun ti jtos yu'un ti fariseoetique. Ti ho'ontutique tsots sc'opilal c'otem cu'untutic ti mantaletique. ⁶ Jch'unoj ti ic'ot

xa ti pasel ti sc'op ti Diose hech chaj c'u che'el i'albatic ti jtatamol jmembeltique ti vo'one. Te chloc' ti atojolic ti Jcoltavaneje, x'utatic. Yu'un jch'unoj ti ital xae hech yu'un ti li' chquich' chapanel ti ora to. ⁷ Ho'ucutic lajchachopucutic ho'ucutic ti judioutique. Scotolic ta to smalaic mu to chtal scuyojic ti hech chaj c'u che'el laj yal ti Diose. Hech yu'un ti c'ac'al ti ac'ubal toyol to yo'ntonic tspasbeic yabtel ti Diose ti scuyojqic. Rey Agripa, ja' jmul c'otem yu'un ti jchi'iltique yu'un jch'unoj ti ital xa ti Jcoltavaneje. ⁸ ¿C'u yu'un ti vocol chach'unique? ¿Mi mu xu' yu'un chacuyic ti Diose ti laj xa xcha'cuses loq'uel ti ch'en ti Jesuse?

Ja' sc'opilal ti chal sba ti Pabloe ti ep'i'lbajinvane

⁹ 'Ho'oni laj jcuy ti vo'one ti lec mi ti jcontrain ti Jesuse, ja' ti much'u ilic tal ti Nazarete. ¹⁰ Hech laj jpas te ti Jerusalén. Laj jt'ic' ti chuquel ep ti much'utic xch'unojbeic sc'op ti Cajvaltique. Quich'oj mantal yu'un ti totil paleetique. C'alal chmilatic ho'on laj jc'ambe smilel uc. ¹¹ Ep vuelta laj cac'be yich'ic castigo ti scotol temploetic yu'unic. Laj jsuj yu'un chopol ac'o c'opojuc yu'un ti Diose. Xitec'tun no'ox ni'ilin. Batem co'nton chi'lbajinvan c'alal ti jteclumetic ti yan balumil.

Ja' sc'opilal ti chal sba ti Pabloe ti c'u che'el laj sutes yo'ntone

(Hch. 9:1-19; 22:6-16)

¹² Hech yu'un nibat ti Damasco. Quich'oj mantal, quich'oj batel orden yu'un ti totil paleetique. ¹³ C'alal ista o'lol c'ac'al, oyun xa ti be. Laj jq'uel, tote, ti iquevan tal c'alal ti vinajel yo' bu

chixanave. Ech'em to hech chaj c'u che'el squeval c'ac'al iquevan tal ti jtojol xchi'uc ti stojol ti much'utic laj xchi'inune. ¹⁴ Jcotoltutic nip'ajtutic ti lum. Ti ho'one laj ca'ibe sc'op ti much'u chisc'oponune. Hech laj yalbun ti jc'optique, ja' ti hebreo c'ope: "Saulo, ¿c'u yu'un chacontrainun? Hovil ti hech chapase. Ja' no'ox chlic avich' volcol", xiyutun. ¹⁵ Hech laj jac'be: "¿Much'uo, Cajval?" xcut. Hech laj yalbun ti Cajvaltique: "Ho'on Jesusun. Ho'on chacontrainun", xiyutun. ¹⁶ "Lican", xiyutun. "Yu'un ti hech laj cac' jba ti q'uelel ti atojole yu'un chacabatin. Chavich' avabtel cu'un hech chatun cu'un. Ja' chachol c'usi laj xa avil xchi'uc c'usi ta to xacac'bot avil. ¹⁷ Chajtac batel ti stojol achi'iltac xchi'uc ti stojol yanlum crixchanoetic. Mu xacac' ti sc'obic. ¹⁸ Ti ho'ote chc'o aviq'uesbe satic yu'un ac'o scomesic ti c'usi chopol tspace. Hech chlic spasic ti c'usi leque. Hech chcolic loq'uel ti sc'ob ti Satanase. Hech ch-ochic ti jc'ob. Hech chixch'umbun jc'op, hech ti jch'aybe smulic. Co'ol chich'ic c'uxubinel xchi'uc scotol ti much'utic lecubtasbolic xa yo'ntonic cu'un", xiyutun ti Cajvaltique.

Ja' chal ti Pabloe ti c'u che'el chchol ti sc'op ti Diöse

¹⁹ Hech yu'un, rey Agripa, laj jch'umbe sc'op ti Cajvaltique ti laj sc'oponun ti laj jq'uele. ²⁰ Ja' jbael laj jcholbe ya'yic ti much'utic nacajtíc te ti jteclum Damascoe. Patil laj jcholbe ya'yic ti much'utic nacajtíc ti Jerusalene. Laj jcholbe ya'yic uc ti much'utic nacajtíc ti scotol estado Judea. Patil ba jcholbe ya'yic yanlum crixchanoetic uc. Scotolic laj calbe ti ac'o sutes yo'ntonic yu'un smulic, ac'o

yac' sbaic ti sc'ob ti Diose, ac'o yaq'uic ti q'uelel ti sventa yabtelic ti sitem xa yo'ntonic ti mero melel. ²¹ Ja' yu'un ti laj stsacucun te ti templo te ti Jerusalén ti jchi'iltique. Sc'an chismilucun. ²² Ja' laj scoltaun ti Diose. Hech yu'un li'to va'alun ti ora to. Buc no'ox chibat chic'opoj ti stojol ti much'u tsots yabtel yich'oje xchi'uc ti stojol ti much'u mu tsotsuc yabtel yich'oje. Mu jc'opuc jtuc ti chcale. Ja' sc'op ti j'alc'opetic yu'un ti Diose xchi'uc ti sc'op ti Moises, ²³ ja' ti much'utic jbael laj yalic ti persa chcham ti Cristoe. Hech laj yalic uc: “Ja' jbael chcha'cuxi loq'uel ti ch'en ti Cristoe. Hech chlic ti jchi'iltique xchi'uc ti yanlum crixchanoetique ti xu' chcha'cuxiic ti sventa ti Jesuse”, xchiic ti j'alc'opetic yu'un ti Diose —xchi ti Pabloe.

Ja' sc'opilal ti Agripae ti itijbat yo'nton yu'un ti i'albat sc'op Dios yu'un ti Pabloe

²⁴ Yu'un jamal laj xchol scotol ti c'u che'el yac'oj sba ch-abtej yu'un ti Diose ti Pabloe, tsots ic'opoj ti Festoe:

—Soquem ajol, Pablo. Ja' soquem ajol yu'un ti ep chanubtasbilote —x'utat.

²⁵ Hech laj yal ti Pabloe:

—Festo, ho'ot ti totil ajvalilote, mu'yuc bu soquem jol. Melel ti c'usi chacalbee. Oy sjam. ²⁶ Ti reye ja' sna' ti c'usi laj cale. Hech yu'un muc xixi' laj jcholbe ya'i scotol. Scotol crixchanoetic sna'ic ti c'usi laj spas ti Jesuse yu'un mu muculuc ic'ot ti pasel. Hech yu'un ti jna' ti ya'yoj scotol ti reye. ²⁷ Rey Agripa, ti jna' ti ach'unojbe sc'op ti j'alc'opetic yu'un ti Diose —xchi ti Pabloe.

²⁸ Ti Agripae hech lic yalbe ti Pabloe:

—Ja' chac'an ti ora ti jch'umbe sc'op ti Cristoe
—x'utat.

²⁹ Hech laj yal ti Pabloe:

—Mi ti ora to, mi ep to c'ac'al tsc'an, ti jc'ambe
vocol ti Diose ac'o hechucot hech chaj c'u che'el
ho'on. Ac'o hechuc uc acotolic ti jayvo'oxuc
chava'ibun jc'op li'to. Ja' no'ox mu me xachucat ti
cadena taq'uin hech chaj c'u che'el ho'on —xchi ti
Pabloe.

³⁰ C'alal hech laj yal ti Pabloe, ilic ti reye xchi'uc
ti gobernadore xchi'uc ti Berenicee xchi'uc ti
much'utic te nacajtic xchi'uque. ³¹ Iloq'uic batel.
Hech laj yalbe sbaic:

—Mu'yuc smul ti vinique yu'un chcham.
Mu'yuc smul yu'un chchucat —xut sbaic.

³² Ti Agripae hech laj yalbe ti Festoe:

—Ti manchuc yaloj ti tsc'an te chba chapanatuc
yu'un ti Césare, xu' chcol ti vinique ti hechuque
—xchi.

27

*Ja' sc'opilal ti chabibil ibat ti Pabloe c'alal ibat ti
Roma*

¹ Laj xchapic ti tstaquic batel ti barco c'alal ti
Italia ti Pabloe. Ho'on nibat uc, laj jchi'in batel ti
Pabloe. Hech ti Pabloe xchi'uc ti yan jchuquele-
tique i'ochic ti sc'ob jun capitan soldadoe, Julio
sbi. Ja' yajcapitan yu'un ti jchop soldadoetic Au-
gustus sbi. ² Te oy jun barco talem ti jteclum
Adramitio. Laj ya'yic ti much'u chtacvan batel
ti barco ti te ch-ech' ti bu jteclumetic te oyic ti
ti'ti'nab ti slumal Asia ti barcoe. Hech yu'un
te laj stic'untutic ochel. Hech nibatutic. Laj

xchi'inuntutic batel ti Aristarcoe, ja' ti Macedonia vinique. Ja' liquem tal ti jteclum Tesalónica ti Aristarcoe. ³Ti yoc'omal nic'otutic ti jteclum Sidón te ti ti'nab. Ti Pabloe c'uxubimbil yu'un ti Julioe; i'ac'at batel yu'un chba sc'opon ti xchi'iltaque ti te nacajtíc ti jteclume yu'un ac'o mac'linatuc yu'unic. ⁴C'alal laj co'ntontutic ti Sidón, niloc'tutic batel. Laj snitic muel spoq'uul ti barcoe yu'un hech ac'o xisnet'ucutic batel ti iq'ue. Ti iq'ue tsots ital ti bu ti jc'an chibatutique hech yu'un muc xijelavtutic. Hech yu'un laj jmac jbatutic batel ti spat ti balumil Chipre, ja' ti joyubtabil ti ho'e. ⁵Nixanavtutic batel ti barco ti nab ti nopol xil sbaic xchi'uc ti estado Cilicia xchi'uc ti estado Panflia. Nic'otutic ti jun jteclum Mira sbi te oy ti ti'nab te ti estado Licia. Te niloc'tutic ti barco.

⁶Ti capitan soldadoe te c'ot sta jun barco talem ti jteclum Alejandría. Ja' chbat ti Italia. Te laj stic'untutic ochel. ⁷Ep c'ac'al c'unc'un nixanavtutic batel ti barco. Vocol nic'otutic ti bu nopol jun jteclum Nido sbi. Muc xac' xijelavtutic ti iq'ue. Hech yu'un laj jmac jbatutic ti spat balumil Creta te ti bu nopol xil sbaic xchi'uc ti balumil Salmón sbi. Ti o'lol nijelavtutic. ⁸Vocol nijelavtutic batel ti ti'ti'nab asta nic'otutic ti nopol ti muc'ta jteclum Lasea sbi te ti ti'nab te ti slumal Creta. Te nic'otutic ti bu xu' chcom ti barcoetique.

⁹Yu'un c'unc'un nitaltutic ti barcoe hech yu'un ic'ot xa yorail ti chlic ti sique. Laj jna'tutic uc ti i'ech' xa yorail ti chipan sbaic ti judioetique, hech yu'un laj jna'tutic laj sta yorail ti mu xa xu' xanav barcoetic. Hech yu'un ti Pabloe hech lic yalbe:

¹⁰ —Viniquetic, ta to xquich'tic ep vocol li' ti

barco chquil. Mi chijbatucutique, ho'on chcal ti chch'ay ochel ti nab ti icatsile xchi'uc ti barcoe. Repenta mi chijchamucutic uc —xchi.

¹¹ Ti capitan soldadoe muc spasbat ti muc' ti sc'op ti Pabloe. Ja' laj xch'umbe sc'op ti jtijbarcoe xchi'uc ti yajval ti barcoe. ¹² Yu'un muc staic ti bu xu' lec chcom ti barcoe c'alal ch-ech' yorail sic, hech yu'un ep laj sc'anic ac'o jelavuc batel. Laj snopic ti xu' van chc'otic ti jteclum Fenice yu'un te chc'ot nacluc ja'to mi i'ech' xa ti yorail ti sique. Ti jteclum Fenicee te oy ti slumal Creta. Te mu x'och tal tsots ic'.

Ja' sc'opilal ti c'alal mu xa sc'an tojobtasel ti barcoe yu'un ti iq'ue, ix'i'ic mi chchamic

¹³ C'alal ital lequil ic' ti stojol sur laj scuyic ti chq'uep ti osile. Hech yu'un laj snitic muel ti anclataq'uine ti te tiq'uil ti yut nabe yu'un ac'o xanavuc ti barcoe. Nopol nijelavtutic ti sti' ti balumil Cretae. ¹⁴ Patil tsots ital ic'. Te ti bu ti balumile ja' te ital ti iq'ue. Noreste sbi ti ic' lume. ¹⁵ Stse'et no'ox ti barcoe yu'un chjimvan ti iq'ue. Mu xu' xanav batel. Hech yu'un laj cac' snet'untutic batel ti iq'ue. Hech inet'at batel ti barcoe yu'un ti iq'ue. ¹⁶ C'o jmac jbatutic ti bu biq'uit balumil ja' ti joyubtabil ti ho'e, Clauda sbi. Chucbil ti lazo ti biq'uit barcoe. Ja' chchechvan ti muc'ta barcoe. Nixi'tutic mi chcol batel hech yu'un laj jcajantutic ti sba ti muc'ta barcoe. Vocol ihu' cu'untutic xchuquel. ¹⁷ Ihu' cu'untutic. Ti muc'ta barcoe laj sna'ic c'usi chutic. Laj sbech'ic ti lazo naca me totsatuc yu'un ti iq'ue. Laj xi'ic mi chc'ot ti barcoe ti bu oy ep hi'. Sirte sbi ti bu ti hi'e. Hech yu'un laj snitic yalel ti spoq'uil ti

barcoe yu'un hech mu me xnet'at batel ti bu hi' ti barcoe. Hech yu'un buc no'ox inet'at batel ti barco yu'un ti ho'e. ¹⁸ Ep jvocoltutic scoj ti tsots ital ic'. Hech yu'un ti yoc'omal lic stenic ochel ti yut nab ti icatsile. ¹⁹ Ti yoxibal c'ac'al laj stsac ti sc'obic laj stenic ochel ti yut nab scotol ti yabte-jebic uc yu'un ti c'u che'el tstojobtasic ti barcoe. ²⁰ Ep c'ac'al muc xvinaj ti c'ac'ale, ep ac'ubal muc xvinaj ti c'analetique. Xjinet no'ox ti iq'ue. Mu'yuc xa smuc'ul co'ntontutic. Laj jcuytutic ti mu xa xicuxitutic.

²¹ Ep c'ac'al mu'yuc c'usi laj jlajestutic. Hech yu'un ti Pabloe laj sva'an sba ti o'lol. Hech laj yal:

—Viniquetic, ti lajuc ach'umbun ti jc'ope, mu me xijloc'ucutic batel, ti xacute te ti Creta, mu hechuc ti chquich'tic ti vocole ti ora to. Mu'yuc c'usi ich'ay avu'unic ti hechuque. ²² Tana chajtaq'uioxuc. Nichimuc me avo'ntonic, mu me xavich'ic mul. Mi junuc mu xijchamucutic ti jcotoltic. Ja' no'ox chvoc' stuc ti barcoe. ²³ Yu'un nax ti ac'ubaltic ital ti xch'ul abat ti Diose, tal sva'an sba ti jtojol. Ja' ti Diose ti oyun ti stojole, ja' ti cac'oj jba chi'abtej yu'une. Ja' laj stac tal ti xch'ul abate. ²⁴ Hech laj yalbun: “Pablo, mu me xaxi'. Persa chac'ot ti stojol Cesar. Chascoltaot ti Diose xchi'uc scotol ti much'utic achi'uc te ti yut barco”, xiyutun. ²⁵ Hech yu'un, viniquetic, nichimuc me avo'ntonic. Ho'oni ti jch'umbe sc'op ti Diose ti hech chc'ot ti pasel hech chaj c'u che'el laj yalbun. ²⁶ Ti barcoe persa chc'ot smaj sba ti jun balumil ti bu joyubtabil ti ho'e —xchi ti Pabloe.

²⁷ Oxlajuneb ac'ubal laj snet'untutic batel ti iq'ue xchi'uc ti c'ac'altic uc. Ti xchanlajunebal

ac'ubal ti o'lol ac'ubal c'alal nijelavtutic batel ti muc'ta nab Adria sbi, ti jtijbarcoe xchi'uc ti xchi'iltaque laj sna'ic ti nopol xa oyuntutic ti bu ti balumile. ²⁸ Hech yu'un laj sp'isic c'u snatil ti nabe. Jtob ti jov snatil c'alal laj sp'isique. Nijelavtutic batel jutuc. Laj xcha'p'isic yan vuelta yu'un hech tsna'ic c'u snatil ti nabe. Ho'lajunjov xa snatil ti nabe c'alal laj sp'isique. ²⁹ Ixi'ic mi chc'ot voc'uc ti tontic ti barcoe yu'un mu xa natuc ti nabe. Hech yu'un ti xchac barco laj stenic ochel ti yut nab chanib anclataq'uin yu'un hech mu xanav batel ti barcoe. Chucul ti barco ti slazoil ti anclataq'uine.

—Ja' lec mi tsacub ti osile —xchiic.

³⁰ Hech yu'un ti jtijbarcoe xchi'uc ti xchi'iltaque ba syalesic ti biq'uit barco yu'une. Laj syales ti ba nab. Yu'un tsc'an chjatavic loq'uel. Hech yu'un hech lic yalic:

—Chba jxach'betutic yaq'uil ti anclataq'uine te ti sjol barco —xchiic tsnopic c'op. ³¹ Ti Pabloe hech laj yalbe ti capitan soldadoe xchi'uc ti soldadoe-tique:

—Mi mu xcomic li' ti yut barco ti jtijbarcoe xchi'uc ti xchi'iltaque, chijcham jcotoltic —xchi.

³² Hech yu'un ti soldadoetique ba stuch'beic ti yaq'uil ti biq'uit barcoe.

—Ac'o ch'ayuc ti nab —xchiic.

³³ C'alal jutuc xa sc'an tsacub ti osile, ti Pabloe laj yalbeic ac'o ve'uc. Hech laj yalbe ya'yic scotolic:

—Oy xa chanlajuneb c'ac'al ti muc xave'ic lec yu'un ti chaxi'ic mi chachamique. ³⁴ Hech yu'un chacalbeic. Ve'anic hech ch-an avipic. Mu xi-jcham. Mu xch'ay jp'ejuc stsotsil joltic —xchi ti Pabloe.

³⁵ C'alal laj yal hech, laj stam ti caxlan vaje, laj yalbe vocol ti Diose ti stojol scotolic. Laj xet' ti caxlan vaje. Lic ve'uc ti Pabloe. ³⁶ Hech imuc'ub yo'ntonic scotolic. Ive'ic uc. ³⁷ Doscientos setenta y seis ti vo' ti jcotoltutic ti te tiq'uiluntutic ti yut barcoe. ³⁸ C'alal inoj xch'utic, laj sloq'uesbeic yicats ti barcoe. Laj stenic ochel ti yut nab ti trigoe.

Ja' sc'opilal ti ivoc' ti barcoe

³⁹ C'alal isacub ti osile, muc sna'ic ti bu oyuntu-tique. Laj sq'uelic batel ti bu lec chcom ti barcoe te ti ti'ti'nab.

—Mi ihu' cu'untic, ja' lec te ac'o batuc ti barcoe
—xut sbaic.

⁴⁰ Hech yu'un lic stuch'beic slazoil ti anclataq'uine. Te icom ti yut nab. Laj sjitumbeic ti slazoil ti spajesobil barcoe. Laj snitic muel ti spoq'uil ti barcoe. Hech inet'at batel yu'un ti iq'ue. Hech inopej batel ti ti'ti'nab. ⁴¹ Te c'ot chotluc yu'unic ti barcoe yo' bu mu natuc ti nabe, ti bu tsnup sbaic chib nab. C'ot sta ti balumile ti sjol barcoe. Te nacal icom. Ti xchac barcoe ivoc' yu'un ti yip ti nabe. ⁴² Ti soldadoetique laj xchapambeic sc'opilal yu'un tsmilic ti jchuqueletique yu'un naca me jatavuc batel ti much'utic sna' nuxe. ⁴³ Ti capitán soldadoe laj spajes ti yajsoldadoe yu'un sc'an tscolta ti Pabloe. Hech laj yal mantal:

—Scotol ti much'utic sna' nuxe ja' jbael ac'o sten sbaic ochel ti yut nab yu'un hech chloc' batel ti balumil. ⁴⁴ Ti yantique o'lol ac'o scolta sbaic ti tenelte', o'lol ac'o scolta sbaic ti svoc'olil ti barcoe
—xut ti yajsoldadoe.

Hech jcotoltutic niloc'tutic batel ti barco. Hech c'ot jtatutic ti balumile.

28

Ja' sc'opilal ti ic'otic ti balumil Malta sbi

¹ C'alal niloc'tutic xa ti nabe, laj ca'itutic ti ja' Malta sbi ti balumile ti bu nic'otutique. Ja' joyubtabil ti ho' ti Maltae. ² Ep laj xc'uxubinuntutic ti much'utic te nacajt'ic ti Maltae. Laj spاسبuntutic jc'oc'tutic yu'un oy ho' yu'un oy sic uc.

—La' me c'atinanic —xiyutuntutic.

³ Ba stsob si' ti Pabloe. C'ot yac' ti c'oc'. Te tiq'u'il ti si' orachon. Hech ijatav loq'uel ti c'oc' ti orachone. Iti'bat sc'ob ti Pabloe. ⁴ Ti crixchanoetique ti te oyic ti Maltae c'alal laj yilic ti te jipil ti sc'ob ti Pabloe ti orachone, hech laj yalbe sbaic:

—Yu'un ja' jmilvanej avi vinic li'to. Manchuc mi icol xa tal ti nab, persa ono'ox chcham —xut sbaic.

⁵ Ti Pabloe laj sjmilan ti sc'obe hech ip'aj ochel ti yut c'oc' ti orachone. Mi jutuc mu'yuc c'usi ipasbat yu'un ti chone. ⁶ Laj smalaic mi chpum ti sc'obe, mi chcham ti ora. Hal laj smalaic. Laj yilic ti mu'yuc c'usi ipasbate, hech laj sutes sc'opic:

—Yu'un ja' jun dios —xchiic.

⁷ Nopol xa ti sna ti ajvalil yu'un ti Maltae. Publio sbi ti ajvalile. Laj yic'untutic ochel ti sna. Oxib c'ac'al laj smac'linuntutic. Nichim no'ox yo'nton ti Publio c'alal te oyuntutic ti snae. ⁸ Jchamel ti stot ti Publio. Te metsel ti sna. Oy sc'ac'al ti sbec'tale. Sim nac'al cha'i. Ti Pabloe i'och batel ti yut sna. C'ot sq'uel c'u x'elan. Laj sc'opombe Dios ti stojol. Laj yac' sc'ob ti Pabloe, laj yac'be ti sjol ti jchamele, hech ichop. ⁹ C'alal hech ic'ot ti pasel, ital yantic uc tsacbilic ti chamel ti te nacajt'ic ti Maltae. Ichopic uc. ¹⁰ C'alal te oyuntutic ep

jmotontutic laj yac'buntutic. C'alal nibatutic ti barco, laj yac'buntutic batel c'utic itun cu'untutic.

Ja' sc'opilal ti ic'ot ti Roma ti Pabloe

¹¹ Te nihalejtutic ti Malta oxib u. Patil lic jtsactutic yan barco talem ti jteclum Alejandría. Te hulem ti Malta, te tsmala ch-ech' yorail sic. Oy c'usi loc'tabil ti jol barco. Vats crixchano. Cástor xchi'uc Pólux sbiic. ¹² Nic'otutic ti jteclum Siracusa. Te nihalejtutic oxib c'ac'al. ¹³ Niloc'tutic ti Siracusa, ti'ti'nab laj jtamtutic batel. Hech nic'otutic ti jteclum Regio sbi te ti balumil Italia. Ti yan c'ac'al ital lequil ic' ti stojol sur. Ti yoc'omal nic'otutic ti jteclum Puteoli sbi te ti Italia. Te niloc'tutic ti barco o. ¹⁴ Te c'ot jtatutic quermanotic. Laj yalbuntutic voloc ac'o jchi'intutic hucub c'ac'al. Patil nibatutic ti jteclum Roma. ¹⁵ C'alal laj ya'ibun jc'opilaltutic ti quermanotique ti te nacajtic ti Romae, tal snupuntutic ti be ti bu plaza yu'un Apio sbi xchi'uc ti bu oxchop na sbi. C'alal laj yil ti quermanotique ti Pabloe, hech imuc'ub yo'nton. Laj yalbe voloc ti Diose. ¹⁶ C'alal nic'otutic ti Roma, ti capitan soldadoc'ot yac' entrecal ti jchuqueletique ti stojol ti totil soldadoc. Ti Pabloe i'ac'bat licencia yu'un ti parte chba sa' sna stuc. Oy jun soldado chchabiat yu'un.

Ja' sc'opilal ti laj xchol sc'op Dios ti Roma ti Pabloe

¹⁷ C'alal laj sta yoxibal c'ac'al sc'otel ti Pabloe laj yic' tal ti totiletic yu'un ti xchi'iltaque ti te nacajtic ti Romae. C'alal laj stsob sbaic tal, hech i'albatic yu'un ti Pabloe:

—Totetac, ti ho'one mu'yuc bu laj jcontrain ti jchi'iltique. Mu'yuc bu laj jcontrain yu'un stalel ti jtatamol jmembeltique ti vo'one. C'alal te oyun ti Jerusalén laj yac'un ti sc'ob roma vini-quetic ti jchi'iltique, hech yu'un jchuquelun nital. ¹⁸ C'alal laj yich'bun jc'op ti ajvalile, c'an scoltaucun, yu'un mu'yuc jmul laj stabun yu'un chicham. ¹⁹ Yu'un muc xlaj yo'ntonic yu'un chisa'bun jmul ti jchi'iltique, hech yu'un persa laj jc'an ti ja' chixchapanun ti Cesare. Mu yu'unuc tal jtic'be smul ti jchi'iltique yu'un ti nital li'e. ²⁰ Ja' yu'un ti laj quic'oxuc tale yu'un laj jc'an chajq'ueloxuc, laj jc'an chajc'oponoxuc. Yu'un ti chamalaic to ti Cristoe, ja' yu'un ti chuculun ti cadenataqu'in avi to —xchi ti Pabloe.

²¹ Ti Pabloe hech i'albat yu'unic:

—Mu'yuc bu talem ti Judea ac'opilal ti carta. Mu'yuc bu chopol ac'opilal yu'un ti jchi'iltic li'to ti te talemique. Mu'yuc bu tsa'ic amul. ²² Ti jc'an chca'itutic ac'op yu'un ti c'usi ach'unoje yu'un ca'yojtutic ti buc no'ox balumilal contraimbil ti jtos o ach'unoje —xchiic.

²³ Hech laj xchaptic c'usi c'ac'alil chtalic. Ep tal sc'oponic ti Pabloe ti bu nacal ti Pabloe. Ti sob ic'luman asta c'alal imal c'ac'al yu'un o, ti Pabloe laj xcholbe ya'yic c'u x'elan tspasvan ti mantal ti Diose. Laj xcholbe sc'opilal ti Jesuse hech chaj c'u che'el ts'ibabil comel ti sun ti Moisesse xchi'uc ti sun ti j'alc'opetic yu'un ti Diose yu'un ac'o xch'unic ti ja' ti Jcoltavaneje ti Jesuse. ²⁴ O'lol laj spasbeic ti muc' ti sc'op ti Pabloe, o'lol muc spasbeic ti muc' ti sc'ope. ²⁵ Mu jtosuc yo'ntonic c'alal ibatique. Hech i'albatic batel yu'un ti Pabloe:

—Melel ti c'u che'el i'albat ti Isaíase, ja' ti j'alc'op
yu'un ti Diose ti vo'one. Ja' sc'opilal ti antiguo
jtotique ti hech i'albat yu'un ti Ch'ul Espíritue:

²⁶ Batan, ba albo ti achi'iltaque.

Hovil ti chava'ilanique, mu xc'ot ti avo'ntonic.

Hovil ti chavililanique, mu xach'unic.

²⁷ Yu'un laj xa atsatsubtas avo'ntonic hech mu
xc'ot ti avo'ntonic.

Laj xa amac achiquinic, hech mu xu' chava'yic.

Laj xa amuts' asatic, hech mu xu' chaq'uelic.

Yu'un mu xac'an xasutes avo'ntonic yu'un amulic
yu'un hech chacolic cu'un, xavut,

xiyutun ti Ch'ul Espíritue, xchi ti Isaíase. ²⁸ Na'ic
me, ja' ic'ot xa ti sventaic ti yanlum crixchanoe-
tique ti colel yu'un ti Diose. Ja' chch'unic —xchi ti
Pabloe.

²⁹ C'alal hech laj yal ti Pabloe, iloq'uic batel
ti xchi'iltaque. Ttsaquilan sbaic ti c'op c'alal
iloq'uic batele.

³⁰ Ti Pabloe chib habil te inaquí ti bu ti sloc'oj
ti nae. Laj yic' ochel scotol ti much'utic tal
c'oponatuque. ³¹ Jamal laj xcholbe ya'yic ti c'u
x'elan tspasvan ti mantal ti Diose. Jamal laj
xcholbe sc'opilal ti Cajvaltíc Jesucristoe. Mu'yuc
much'u ipajesat yu'un.

**Ja' ti ach' Testamento: ja' sc'opilal ti
Jesucristoe ja' ti Jcoltavanej cu'untique
New Testament in Tzotzil Huixtan; tzo
(MX:tzo:Tzotzil)**

copyright © 1995 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tzotzil

Dialect: Huixtan

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tzotzil, Huixtán [tzo], Mexico

Copyright Information

© 1995, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tzotzil

© 1995, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

CXXX

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

bfc04b0b-e3f6-5d33-a55e-c38b6d9b8579